

Προεβυτέος,
ΔΙΟΜΥΣΙΣ Α. ΤΑΤΣΗ

ἘΘΩΝΙΚΟΝ
ἩΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ
(Διδάχες ενός ἔροντος)

ΕΚΔΟΣΙΣ F'

Ἐκδόσεις Ὀρθόδοξῆς Τύπῃ
ΚΑΜΙΓΓΟΣ 10
Ἀθῆναι 1989

Πημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσα

Προεβυτέρου,
ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ Α. ΓΑΤΗ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΚΟΜΙΤΕΑΣ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΚΟΝΙΤΣΑΣ
'ΑΘΩΜΙΚΟΝ

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ

(Διοικητής ενός Έθνους)

ΕΚΔΟΣΙΣ Γ'

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΟΡΘΟΔΟΞΑ ΤΥΠΩ

ΚΑΜΗΓΓΟΣ 10

ΑΘΗΝΑΙ 1989

ΔΗΜΟΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΚΟΝΙΤΣΑΣ

ΑΡ. ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ *Αγρ. 28903 (σε)*

ΗΜΕΡ. ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ *8/2/1943*

ΤΑΞΙΝ. ΑΡΙΘΜ. *2914 ΤΑΤ*

κωδ. ευ: 770

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσο

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Τοῦτο τὸ βιβλίο δὲν εἶναι βιογραφία· εἶναι ἓνα ἄ-τεχνο σημειωματάριο, πού κρατοῦσα ὅταν ἐπισκεπτό-μουν ἓνα Γέροντα, σύγχρονο ἀσκητὴ τοῦ Ἁγίου Ὄρους. Μοναδικός μου σκοπὸς ἦταν ἡ ἐνίσχυση τῆς ταλαίπω-ρης μνήμης μου καὶ ἡ πνευματικὴ μου τόνωση.

Ἐπειδὴ αὐτὰ πού σημείωνα, συχνὰ τὰ κουβέντιαζα μὲ καλοπροαίρετους ἀνθρώπους καὶ διαπίστωνα ὅτι ἔ-παιρναν ὠφέλεια, ξεθάρρεψα κάπως καὶ τέσσερις πέν-τε φορές δημοσίευσα μερικὰ σὲ ἐφημερίδες. Μὲ τὸν και-ρὸ τὸ σημειωματάριο ἐμπλουτίστηκε καὶ μὲ νεώτερα στοιχεῖα καὶ θεώρησα καθήκον μου νὰ τὸ κάνω βιβλίο, ἐλπίζοντας ὅτι οἱ λόγοι τοῦ Γέροντα θὰ βοηθήσουν καὶ ἄλλες ψυχές, πού, ἀπὸ διάφορες αἰτίες, δὲν μποροῦν νὰ τὸν συναντήσουν γιὰ νὰ ἀκούσουν τὶς διδασχές του.

Ἡ εὐθύνη γιὰ τὴν πιστὴ καταγραφή τῶν Λόγων τοῦ Γέροντα εἶναι τοῦ γράφοντος. Πρέπει ὁ φίλος ἀνα-γνώστης νὰ γνωρίζει, ὅτι οἱ περισσότεροι λόγοι τοῦ Γέροντα διατυπώθηκαν σὲ ἀπαντήσεις προσωπικῶν ἐρωτήσεων καὶ γι' αὐτὸ δὲν πρέπει νὰ παρανοοῦνται καὶ νὰ κατανοοῦνται σύμφωνα μὲ τὶς ἐπιθυμίες τοῦ καθενός. Τὸ λέω αὐτό, γιατί θὰ βρεθοῦν σίγουρα μερι-κοὶ πού θὰ ποῦν τὸν πικρὸ τους λόγο, γιὰ νὰ ἀμφισβη-τήσουν τὴν διδασκαλία τοῦ Γέροντα.

Δ.Δ.Τ.

Κόνιτσα, Ὀκτ. 1987

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Αυτό το βιβλίο δεν είναι θεωρητικό έργο, αλλά
 τεχνικό εργαλείο για τους εκπαιδευτικούς που
 έχουν να κάνουν με την διδασκαλία των μαθημάτων
 Μουσικής και Γραμμικής μουσικής. Η προσπάθεια
 αυτή έγινε με την βοήθεια των συναδέλφων μου
 που με την εμπειρία τους και την κατανόησή τους
 με βοήθησαν να αντιμετωπίσω με καλύτερο τρόπο
 τα προβλήματα που μου προέκυψαν κατά την
 διδασκαλία μου. Με την βοήθεια των συναδέλφων
 μου και των μαθητών μου, η προσπάθεια αυτή
 ολοκληρώθηκε. Το βιβλίο αυτό είναι το αποτέλεσμα
 της προσπάθειας αυτής. Είναι ένα εργαλείο που
 μπορεί να βοηθήσει τους εκπαιδευτικούς να
 διδάξουν καλύτερα τα μαθήματα αυτά. Είναι
 ένα βιβλίο που μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως
 βοήθημα για τους εκπαιδευτικούς που θέλουν
 να διδάξουν καλύτερα τα μαθήματα αυτά.
 Η προσπάθεια αυτή έγινε με την βοήθεια των
 συναδέλφων μου και των μαθητών μου. Είναι
 ένα βιβλίο που μπορεί να βοηθήσει τους
 εκπαιδευτικούς να διδάξουν καλύτερα τα
 μαθήματα αυτά. Είναι ένα εργαλείο που
 μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως βοήθημα για
 τους εκπαιδευτικούς που θέλουν να διδάξουν
 καλύτερα τα μαθήματα αυτά.

Α.Δ.Τ.

Κόρινθος, Οκτ. 1987

Επιμέλεια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσας

Η ΓΝΩΡΙΜΙΑ ΜΟΥ ΜΕ ΤΟΝ ΓΕΡΟΝΤΑ

Υπαίθριο άρχονταρίκι

Όσοι έχουν τήν καλή συνήθεια νά πηγαίνουν στο "Άγιον Όρος, γνωρίζουν ότι τὸ άρχονταρίκι είναι ὁ ξενώνας τοῦ μοναστηριοῦ ὅπου φιλοξενοῦνται καὶ διανυκτερεύουν οἱ προσκυνητές. Σ' αὐτὸ γίνονται συχνά συζητήσεις, πού ὄχι σπάνια εἶναι άνωφελεῖς. "Αν περιοριστεῖς μόνο στο άρχονταρίκι, άδικεῖς τόν ἑαυτό σου μέ τὸ νά τοῦ στερήσεις βιώματα κατανυκτικῆς λατρείας τοῦ Θεοῦ ἢ κάποιες συγκινήσεις πού άποκτῶνται άπό συνομιλίες μέ πνευματικούς μοναχούς.

Τὸ άρχονταρίκι ὅμως γιά τὸ ὁποῖο θά κάνω λόγο, δέν εἶναι σέ μοναστήρι, οὔτε καν εἶναι οἶκημα. Εἶναι υπαίθριο! Μερικά ἄσκιστα κούτσουρα γιά καδίσματα, μιὰ πέτρινη πλάκα γιά τραπέζι, ἕνα πεζουλάκι καὶ πιὸ κεί, κάτω άπό τὸ δέντρο, ἕνα ξύλινο κάδισμα. Τήν καλύβη ὁ Γέροντας συνήθως δέν τήν άνοίγει στοὺς ἐπισκέπτες.

Σ' αὐτὸ τὸ άρχονταρίκι ἔχω φιλοξενηθεῖ πολλές φορές. Εἶχα γόνιμες εὐκαιρίες νά συνομιλήσω μέ τόν φημισμένο Γέροντα καὶ νά σημειώσω τίς ἐντυπώσεις μου καὶ τοὺς λόγους του. Προσωπικά ἔχω ὠφεληθεῖ πολὺ άπό τήν πνευματικὴ ἐπαφή μου μέ τόν Γέροντα, γιαντὸ άπό άγάπη πρὸς τοὺς ἀδελφούς ἔχω δημοσιεύσει κατὰ καιροὺς μερικά ἄρθρα¹. "Όπως μάθαινα ἐκ τῶν ὑστέρων, αρκετοὶ άναγνώστες δέχτηκαν παρόμοια ὠφέλεια μέ ἐμένα. Ἡ ἴδια

1. Στήν ἐφημ. «ΠΡΩΪΝΑ ΝΕΑ» τῶν Ἰωαννίνων τῆς 17ης Δεκ. 1977, στήν «ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΕΣΤΙΑ» 1980, σελ. 255 - 263 καὶ στὸν «ΟΡΘΟΔΟΣΟ ΤΥΠΟ» τῆς 29ης Ὀκτ. 1982, τῆς 27ης Σεπτ. 1985, τῆς 22ας Αὐγ. 1986 καὶ τῆς 28ης Αὐγ. 1987.

ἀγάπη μὲ παρακινεῖ τώρα νὰ συγκεντρώσω ἐκεῖνα τὰ δημοσιεύματα καὶ νὰ προσθέσω νεώτερα στοιχεῖα ὑπὸ τὸ ταμεῖο τῆς μνήμης μου καὶ ἄλλες πηγές.

Οἱ ἀδυναμίες τοῦ κειμένου πιστεύω ὅτι δὲν θὰ γίνουν ἐμπόδιο στὸ νὰ ὠφελῆθῃ ὁ ἀναγνώστης ἀπὸ τοὺς λόγους τοῦ Γέροντα.

Ἐνθυμήσεις

Ὅταν ἦμουν μαθητὴς στὸ Γυμνάσιο Κονίτσης εἶχα δεῖ μιὰ δυὸ φορές τὸν βιαστικὰ διερχόμενο ἀπὸ τὴν ἀγορὰ

Δάφνη. Τὸ λιμανάκι τοῦ Ἁγίου Ὄρους

μοναχό. Ἦταν πρώτη φορὰ πού ἔβλεπα μοναχό. Μέσα μου αὐτὴ ἢ κάπως παράξενη γιὰ μένα τότε ἐντύπωση, ἔμεινε στὸ ἀρχεῖο τῆς ψυχῆς μου. Τὰ ἔφερε ἔτσι ὁ Θεὸς τὰ πράγματα, πού συνδέθηκα ἀργότερα μαζί του καὶ βοηθήθηκα πολὺ.

Τότε ἀγνοοῦσα παντελῶς καὶ τὸ μοναστήρι ὅπου ἐμόναζε. Μετὰ τὴν ἀναχώρησή του ἀπὸ τὸν τόπο μας, βρέθηκα μὲ ἄλλους συμμαθητές μου στὸ μοναστήρι. Δυστυχῶς δὲν γνώριζα τίποτα σχετικά μὲ τὸν μοναχισμό. Εἶχα

ἀκούσει ὅμως ἀπὸ τὰ παιδιὰ ὅτι ὁ καλόγερος ποὺ ἔφυγε ἦταν ἅγιος ἄνθρωπος. Ἀλλὰ καὶ ἀπὸ χωριανούς μου εἶχα ἀκούσει, ὅτι κάποτε πέρασε ἀπὸ τὸ χωριὸ ἓνας καλόγερος, ποὺ ἔκανε τὸ σταυρό του ὅταν ἤπιε τὸν καφέ καὶ δὲν ἔτρωγε φαγητό. Τῆ νύχτα μάλιστα πῆγε στὴν Παναγία (ἐκκλησία) ποὺ ἦταν δίπλα ἀπὸ τὸ σπίτι ποὺ τὸν φιλοξενούσαν καὶ προσευχόταν.

Αὐτὰ γνῶριζα γιὰ τὸν γέροντα, ποὺ γιὰ μερικὰ χρόνια δὲν τὰ ἀξιοποίησα πνευματικά. Μετὰ ποὺ ἀπεφοίτησα ἀπὸ τὸ Γυμνάσιο καὶ ἀπεφάσισα νὰ γίνω κληρικός, τὰ ξαναθυμήθηκα καὶ μὲ τὴν πρώτη εὐκαιρία (1969) πῆγα στὸ "Ἅγιον" Ὄρος νὰ συνδεθῶ μαζί του, ἀφοῦ ἦταν καὶ πατριώτης μου².

"Ἐτσι ἄρχισε ἡ ἐπικοινωνία μου μὲ τὸν Γέροντα, ποὺ ὑπῆρξε ἀποφασιστικὴ γιὰ τὴν ἱερατικὴ μου διακονία. Καθὼς περνοῦσαν τὰ χρόνια, ἡ συχνὴ ἐπικοινωνία διακόπηκε κάπως, λόγῳ οἰκογενειακῶν ὑποχρεώσεων, καὶ τελικὰ περιορίστηκε στὴν ὀλιγοήμερῃ κατ' ἔτος ἀποδημία μου στὸ "Ὄρος.

Πρώτη καταγραφή

1970. Ἀπὸ τὸ μοναστήρι τοῦ Σταυρονικήτα γιὰ νὰ πᾶς στὴν καλύβη τοῦ ἀσκητῆ χρειάζονται 20' λεπτά. Ὁ τόπος εἶναι γεμάτος ἄγρια φυτὰ. Προχωρῶ στὸ μονοπάτι καὶ, καθὼς πλησιάζω στὸ ἀσκηταριὸ τοῦ Τιμίου Σταυροῦ, ἀναπέμπω εὐχαριστήριες εὐχές στὸν Κύριο, γιὰτὶ μὲ ἀξιώνει νὰ συναντήσω ὁσιακὲς μορφές ποὺ καταφλέγονται ἀπὸ ἱερὸ πόθο. Ἐνιωθὰ ἐνοχὴ μέσα μου ὅταν σκεφτόμουν πῶς

2. Οἱ πρώτες ἐπισκέψεις στὸ "Ἅγιον" Ὄρος μένουν ἀλησμόνητες. Ὅταν μάλιστα ἔχεις ἱερὲς ἐπαθυμίες, οἱ συγκινήσεις εἶναι ἀλλεπάλληλες. Ἐκεῖνο ποὺ ἰδιαίτερα ἔθελγε τὴν ψυχὴ μου ἦταν ἡ νοερὰ προσευχή. Ἦθελα νὰ ἀκούω, νὰ μαθαίνω, νὰ πορεύομαι τὸ δύσκολο μονοπάτι τῆς. Νὰ βυθίζομαι στὴν ἡσυχία τῆς ἐρήμου καὶ νὰ κράζω ἐκ θαθέων.

ὁ μοναχὸς ἀφιερώνει τὸ βίον του στὸν γλυκύτατο Ἰησοῦ προσευχόμενος ἀδιάλειπτα, ἐνῶ ἐμεῖς οἱ κοσμικοὶ ξεγελάμε τὸν ἑαυτό μας μὲ ὀλιγόλεπτες προσευχές.

Ἐφτασα μπροστὰ στὴν καλύβη τοῦ ἀσκητῆ. Κατέβηκα τὰ λίγα σκαλοπάτια της καὶ ἀμέσως ἄκουσα τὶς ἐκ βαθέων ψαλμωδίες του. Ἐφελνε τὸν Μεγάλον Παρακλητικὸν Κανόνα. Συγχρόνως ἀκούγονταν ἤχοι ἀπὸ σφυρὶ πού κάρφωνε. Μὲ δισταγμὸ χτύπησα τὴν πόρτα χωρὶς νὰ λά-

Ἱερὰ Μονὴ Σταυρονικήτα

θῶ ἀπάντηση. Κάθισα λίγο καὶ ξαναχτύπησα. Τὸ ἴδιο ἀποτέλεσμα. Ἦταν ὀλοκληρωτικὰ ἀπορροφημένος στὴν ψαλμωδία. Χτυπάω καὶ τρίτη φορὰ κάπως δυνατότερα. Εὐθὺς ἀκούω ἀπὸ μέσα τῆ φωνῆ τοῦ Γέροντα νὰ μοῦ ἀποκρίνεται μὲ τὸ «ἀμήν». Μοῦ ἀνοίγει, μὲ χαιρετάει καὶ μὲ ὁδηγεῖ στὸ παρεκκλήσι νὰ προσκυνήσω. Ἐπειτα καθίσαμε στὸ ἐργαστήρι καὶ χωρὶς πολλές φιλοφρονήσεις ἀρχίσαμε τὴ συνομιλία.

—Μὴ ξεχνᾷς πὼς ἡ σιωπὴ στοὺς μοναχοὺς, ἄρχισε νὰ μοῦ λέει, εἶναι ἡ θεάρεστη ὁμιλία. Ὅμως ἀφοῦ ἔκανες τόσο κόπο καὶ ἦρθες διὰ νὰ ὠφεληθεῖς πνευματικά, ἄς κουβεντιάσουμε λίγο. Ἄς ποῦμε γιὰ ἐκεῖνα πού θέλει ἡ

ἀγάπη σου.

—“Ὅτι νὰ μοῦ πείτε Γέροντα, τὸ δέχομαι μὲ χαρὰ καὶ ἀνάπαυση ψυχῆς. Θέλω πρωτίστως νὰ μοῦ πείτε πνευματικὲς ἐμπειρίες.

—Ὁ σκορπισμὸς τοῦ νοῦ στὰ βιωτικὰ καὶ μάταια πράγματα σκορπίζει καὶ τὴν ψυχὴ. Νὰ στρέφουσαι πρὸς τὰ ἔσω, πρὸς τὴν ἀκαλλιέργητη ἄμπελο τῆς ψυχῆς, γιὰ νὰ ξεριζώσεις ὅλα τὰ ἀγκάδια τῶν κακιῶν της καὶ νὰ φυτέψεις στὶς θέσεις τους τὶς ἀρετές. Καὶ πρόσεχε. Αὐτὴ ἡ ἐργασία δὲν εἶναι καθόλου εὐκόλη. Εἶναι ἐπίπονη καὶ θέλει ἀρκετὴ ὑπομονή. Θὰ συναντήσεις πάρα πολλές δυσκολίες. Πόλλο δὲ σὲ ὠφελήσουν τὰ διάφορα πατερικὰ βιβλία, ποὺ στὶς ἡμέρες μας κυκλοφοροῦν κατὰ χιλιάδες. Σ’ αὐτὰ δὲ βρίσκεις ὅ,τι ποθεῖς, ὅ,τι δὲ σοῦ χρειάζεται. Θὰ σὲ ὀδηγοῦνε σὲ ἀσφαλὴ πνευματικὸ δρόμο. Μόνο νὰ τὰ διαβάσεις μὲ ταπεινότητα καὶ προσευχή.

Αὐτὰ εἶπε ὁ γέροντας καὶ σιώπησε. Ἐσκυψε τὸ κεφάλι του βαθιὰ στὸ στήθος του καὶ μὲ ὀλοφάνερη κατάνυξη προσευχότανε. Πολλὸ πικρὰ ἔλεγε τὸ «Δόξα σοι, ὁ Θεός». Μὲ φωνὴ πονεμένη. Μὲ συναίσθηση. Μὲ χαρὰ, γιὰτὶ ὁ Θεὸς τοῦ χάριξε καὶ τούτῃ τὴν εὐκαιρία νὰ βοηθήσει κάποιον ἀδελφὸ, νὰ τοῦ προσφέρει ἕναν καφέ καὶ λίγα φουντούκια μὲ νερό.

Δόξα σοι, ὁ Θεός! ἔλεγα καὶ ἐγώ. Ἡ συγκίνησή μου ἦταν μεγάλη. Ἐνιωθα τὴν καρδιά μου μαλακωμένη καὶ ἀπαλή. Ζοῦσα αὐτὸ ποὺ ζητοῦσα. Τί πνευματικὲς χαρὲς κρύβει ἡ ἡσυχία! Ποτέ μου δὲν τὶς εἶχα ὑποψιαστεῖ.

Ὁ Γέροντας σηκώθηκε νὰ μοῦ ἐτοιμάσει ἕναν καφέ. Ἄκουγα τὸ «Δόξα σοι, ὁ Θεός» ποὺ ἀκατάπαυστα ἔλεγε. Συνεχίσαμε. Συχνὰ ὅταν δὲν μπορούσε νὰ ἐκφραστεῖ, συμπλήρωνε τὸ λόγο του μὲ διάφορες κινήσεις τῶν χεριῶν του καὶ τὴν ἐκφραση τοῦ φωτεινοῦ του προσώπου.

—Νηστεία, ἀγρυπνία, προσευχή. Αὐτὰ ἂν τὰ ἐφαρμόζει κανεὶς στὴ ζωὴ του πετυχαίνει πολλά. Στὴ ζωὴ σου νὰ εἶσαι ἀπλός. Βλέπεις τὴν καλύβη μου ποὺ εἶναι ἀπέ-

ριττη. Νὰ ὑπάρχουν στὸ σπίτι μόνο τὰ ἀναγκαῖα. Τὰ πολλὰ πράγματα δὲ βοηθοῦν στὴν πνευματικὴ ζωὴ.

Ζήτησα ἀπὸ τὸν γέροντα νὰ μοῦ πεῖ κάτι γιὰ τὴν προσευχὴ. Πρόδυμα μοῦ εἶπε μερικὰ εἰσαγωγικά:

— Ἀκούσε, εὐλογημένη ψυχὴ. Ὁ λόγος γιὰ τὴν προσευχὴ δὲν τελειώνει ποτέ. Γιατὶ καὶ ἡ προσευχὴ δὲν τελειώνει ποτέ. Εἶναι μιὰ συνομιλία μὲ τὸν Θεό. Δὲν μπορῶ νὰ σοῦ πῶ τί νιώθει ὁ προσευχόμενος ἄνθρωπος. Μόνο πὺ πρέπει νὰ γνωρίζεις πὺς ἡ ψυχὴ τοῦ χριστιανοῦ θέλει νὰ προσεύχεται συνεχῶς. Τελειώνει τὴ Δοξολογία καὶ ἀρχίζει τὴ Δέηση. Τελειώνει τὴ Δέηση καὶ ἀρχίζει τὴν Αἵτηση. Καὶ πάλι ἀπὸ τὴν ἀρχή. Ὁ προσευχόμενος θυμάται πάντα καὶ τὸν πλανώμενο ἀδελφό του καὶ καθημερινὰ παρακαλεῖ τὸν Θεὸν νὰ τὸν φωτίσει, νὰ τὸν ἐλεήσει, νὰ τὸν κατευθύνει στὴν ὁδὸ τῆς σωτηρίας.

Καὶ ἄλλα πολλὰ μοῦ εἶπε ὁ Γέροντας στὸ ἐργαστήρι του. Αἰσθανθήκαμε τὴν ἀνάγκη νὰ βγοῦμε λίγο ἔξω. Καθίσαμε κάτω ἀπὸ μιὰ γέριχη ἐλιά. Ὁ Γέροντας συνέχισε:

— Μὴ νομίσεις πὺς ἐδῶ εἶμαι μόνος μου. Ὁχι. Ἐχω αὐτὸ τὸ ζωάκι, καὶ μοῦ ἔδειξε ἕναν βάτραχο. Ρίχνω στὴ ρίζα τῆς ντοματιάς, πὺ ἔχω φυτεμένη κάτω ἀπὸ τοῦτο τὸ δέντρο, μπόλιχο νερὸ καὶ ὁ βάτραχος ζεῖ χωρὶς στερήσεις. Θὰ γίνεῖ καὶ αὐτὸς καλόγερος...

Στὴν κάψα τοῦ καλοκαιριοῦ ὁ βάτραχος ἔκανε μιὰ μικρὴ μετακίνηση: ἀπὸ τὴ ντοματιά στὴ γλάστρα μὲ τὸν βασιλικὸ καὶ ἐπιστροφή στὴν πρώτη του δροσερὴ θέση.

Ὁ Γέροντας συνέχισε:

— Βλέπεις, ἀδελφέ, στὴν ἔρημο ὄλα ἡμερεύουν. Καὶ τὰ ἀγρίμια ὑποτάσσονται στὸν ἄνθρωπο τοῦ Θεοῦ. Κάποτε εἶχα ἐδῶ στὴν καλύβη πολλὰ ποντίκια. Μόλις ἔπαιρνα τὸ πριόνι νὰ κόψω κανένα ξύλο, μοῦ μαζεῦονταν καμιά δεκαπενταριά ποντίκια καὶ ἔπαιζαν μὲ τὰ πριονίδια. Αὐτὸ γινότανε γιὰ πολὺ καιρό. Πεινοῦσαν τὰ καημένα, ἀλλὰ δὲν εἶχα τίποτε νὰ τοὺς δώσω νὰ φᾶνε. Γι' αὐτὸ ἔφυγαν μιὰ μέρα καὶ δὲν ξαναφάνηκαν.

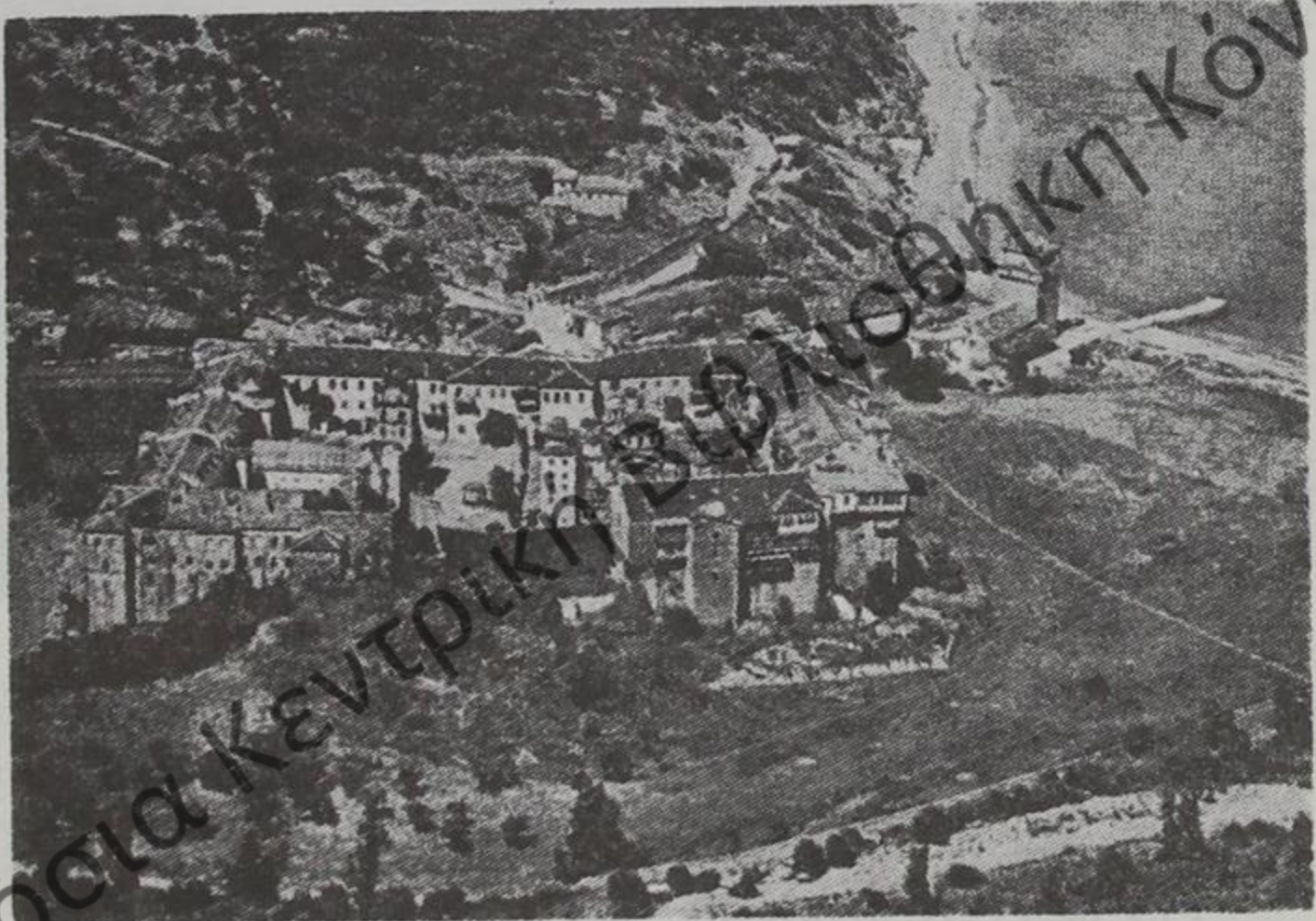

Μὲ τέτοιες ἅγιες ἐμπειρίες ἄρχισε ἡ γνωριμία μου μὲ τὸν Γέροντα. Ἐντυπώθηκαν στὴν καρδιά μου τὰ λόγια του καὶ χαράχτηκαν στὴ μνήμη μου εἰκόνες ἀπὸ τὴν ζωὴ του στὸ ἐρημητήριο.

Ἔκρινε, εὐλογημένη ψυχὴ...

Ἀποσπῶ ἀπὸ κάποιο ὁδοιπορικό μου τὰ ἑξῆς:

1977. Παρακολουθοῦμε τὴν ἀγρυπνία τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου στὴ μονὴ τῶν Ἰβήρων. Ἀνήμερα ἀναχωροῦμε γιὰ τὴ μονὴ Σταυρονικήτα.

Ἱερά Μονὴ Ἰβήρων

Τὰ δύο μοναστήρια Ἰβήρων καὶ Σταυρονικήτα εἶναι κοντὰ στὴ θάλασσα. Προχωροῦμε πατώντας τὴ βρεγμένη ἄμμο. Ἡ θάλασσα μὲ ἐλαφρὸ κυματάκι. Τὰ νερὰ μᾶς «χτυποῦν». Ἡ ἡμέρα τῆς Παναγίας εἶναι ἠλιόλουστη. Τὴν ὥρα ποὺ φτάσαμε στοῦ Σταυρονικήτα, ὅλοι ἠσύχαζαν. Μόνο

3. Ἀποδημία στὸ Ἅγιον Ὄρος, «Ἡπειρωτικὴ Ἑστία», τ. 397 - 398 - 399/1985, σελ. 255 - 263.

ὁ ἀρχοντάρης μᾶς κατάλαβε. Μᾶς προσφέρει νερό, γλυκὸ καὶ ραχί. Μᾶς ξεναγεῖ στὸ καθολικό, ὅπου θαυμάζουμε τὴν τέχνη τοῦ Θεοφάνους τοῦ Κρητός. Ἡ εἶδηση ὅτι στὸ μοναστήρι βρίσκεται καὶ ὁ Γέροντάς μας μᾶς δίνει χαρὰ καὶ μᾶς προκαλεῖ ἀνυπομονησία. Δὲν ἄργησε νὰ φανεῖ στὸ μπαλκόνι. Ἀνέβηκα τὰ σκαλοπάτια γιὰ νὰ τοῦ φιλήσω τὸ χέρι. Ὁ Γέροντας μὲ χαμηλὴ καὶ κουρασμένη φωνὴ μου λέει:

—Τί κάνεις, εὐλογημένη ψυχὴ; Πότε ἤρθες;

—Καλὰ πάτερ, νὰ σᾶς δοῦμε λίγο.

—Ναὶ παπά μου, περίμενε λίγο κάτω νὰ ἐτοιμαστῶ καὶ θὰ τὰ ποῦμε.

Χαρούμενοι καὶ ἀνυπόμονοι περιμέναμε. Ὁ Γέροντας ἀργοῦσε. Πέρασαν σχεδὸν δυὸ ὥρες. Μὰ γιατί; Μᾶς ξέχασε. Εἶναι δύσκολο στοὺς κοσμικοὺς νὰ ἀκολουθήσουν τὶς γαλήνιες κινήσεις τῶν μοναχῶν. Γι' αὐτοὺς δὲν συμβαίνουν πολλὰ γύρω τους. Γιὰ μᾶς ὅλα εἶναι ἐπείγοντα, ἀγωνιώδη.

Ὁ Γέροντας μὲ τὸν τρουβιά στὸν ὦμο καὶ τὸ ραβδί στὸ χέρι κατεβαίνει τὰ σκαλιά. "Ἐτοιμοὶ γιὰ ἀναχώρησι. Τὸν συνοδεύει ἕνας νέος γιατρός. Μᾶς ξαναβλέπει.

—Σᾶς καθυστέρησα λίγο, ἀλλὰ τί νὰ κάνω; Ἦταν ἕνα θέμα καὶ ἔπρεπε νὰ τὸ συζητήσουμε μὲ τὸν ἡγούμενο. Τώρα τί θὰ κάνετε; θὰ φύγετε ἢ θὰ κοιμηθεῖτε ἐδῶ;

—Γέροντα, θὰ φύγουμε γιὰ τὸ Κουτλουμούσι.

—Καλὰ, ἄς προχωρήσουμε.

Τὴν ὥρα πού βγαίναμε, δυὸ μοναχοὶ ἔρχονταν κρατώντας αὐγά. Ὁ Γέροντας ὕψωσε τὸ ραβδί του καὶ τοὺς εἶπε μειδιώντας:

—Σταθεῖτε, σταθεῖτε νὰ τὰ σπάσω...

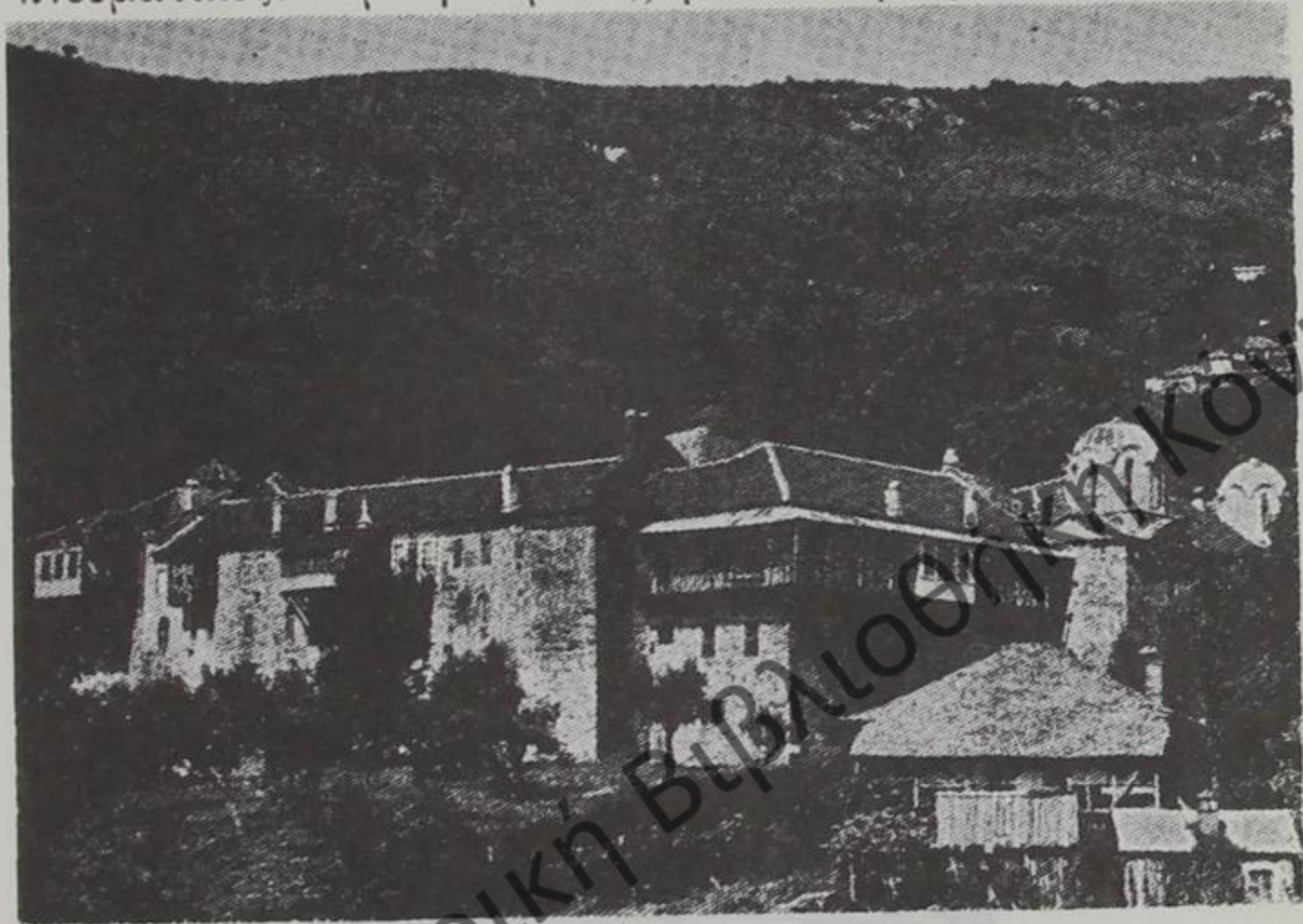
—Εὐλόγησον, ἀπάντησε ὁ ἕνας.

Ἐτείντωμα τοῦ πνευματικοῦ τόξου. Μιὰ στιγμὴ διάλειμμα.

Ὁ Γέροντας προχώρησε πιὸ μπροστὰ μὲ τὸν πονεμένο νεαρὸ γιατρό. Ἀκολουθοῦμε. Νιώθουμε τὴν ἀγάπη του νὰ ἀπλώνεται παντοῦ. "Ἄς εἶπε ὁ ἴδιος στὸν ἡγούμενο ὅτι «ἔπεσε ἡ μπαταρία». Ἀκούραστος ἀκούει τοὺς πονεμένους.

Εἶχαμε προχωρήσει κάμποσο. "Όταν τελείωσε μὲ τὸ γιατρό, μᾶς φώναξε: Ἦρθε ἡ σειρά μου. Οἱ ἄλλοι ξεμάκρυναν λίγο. Μαζί του, ὅπως πάντα, ἔνωθα σὰν σὲ λιμάνι. Τοῦ εἶπα ὅτι μὲ ἀπασχολοῦσε. "Όλες οἱ συμβουλές του πνευματικές. Προσγειωμένες, μὲ πολλὴ ἀγάπη γιὰ τὸ εὐ-

Ἱερά Μονὴ Κουτλουμουσίου

ὄλισθο τοῦ ἐαυτοῦ μου. Προτοῦ νὰ μοῦ δώσει ἀπάντηση σὲ κάποιο πρόβλημα προσευχότανε. Ὑστερα ἔλεγε τὸ λογισμό τοῦ. "Όταν τοῦ ἀνέφερα κάτι πὸ μὲ ἀπασχολοῦσε ἔωθρά, ἄργησε νὰ μοῦ ἀπαντήσῃ. Προχωρούσαμε σιωπηλοί. Νόμισα πὼς δὲν μὲ ἄκουσε. Μετὰ ἀπὸ πέντε λεπτά μοῦ λέει:

—"Ἄκουσε, εὐλογημένη ψυχὴ..., αὐτὸς ὁ λογισμὸς μοῦ ἦρθε.

Ἡ ἐξομολόγησή ἔγινε ἴαση ψυχῆς.

"Όλοι μαζί ἀνεβαίνουμε. Συναντοῦμε μιὰ συκιά φορτωμένη καρπό. Ὁ Γέροντας μὲ φωνὴ ἀγάπης εἶπε:

—'Ανεβεῖτε πάνω. Κόψτε καὶ φᾶτε. Τὰ ἔχω πληρωμένα ἐγώ, μὴ στενοχωριέστε.

Καθίσαμε στὴν ἄκρη τοῦ ἀμαξιτοῦ δρόμου. Ἡ συ-

ζήτησις στράφηκε σὲ ἀπλὰ καὶ βιωτικὰ θέματα. Εἶναι ἀλήθεια πὼς ὁ Γέροντας, ἂν δὲν τὸν ρωτήσεις γιὰ κάποιο συγκεκριμένο πνευματικὸ θέμα, δὲν ἀνοίγει συζήτησις. Μένει σιωπηλός. Ἀκοῦς ὅμως πάντοτε τὸ «Δόξα σοι, ὁ Θεός» ποὺ ἀναπέμπει.

Συνεχίζοντας τὴν πεζοπορία, χωρὶς νὰ τὸ καταλάβουμε, φτάσαμε στὸ σημεῖο τοῦ δρόμου ἀπ' ὅπου ὁ Γέροντας θὰ ἔπαιρνε τὸ μονοπάτι γιὰ τὴν καλύβη του.

—Ἐδῶ τώρα θὰ χωρίσουμε, μᾶς εἶπε μὲ ἐξαντλημένη φωνή.

—Τὴν εὐχή σας πάτερ, τοῦ εἶπαμε ὅλοι μὲ συγκίνηση, καθὼς τὸν ἀποχαιρετούσαμε.

—Τοῦ Κυρίου. Στὸ καλὸ κι ἡ Παναγία μαζί σας.

Πῆρε τὸν κατήφορο καὶ σὰν φτερό, ἀνάλαφρα ἀνάλαφρα, ἀπομακρύνθηκε καὶ κρύφτηκε στὴν θάλασσα.

ΔΙΔΑΧΕΣ ΤΟΥ ΓΕΡΟΝΤΑ

Α΄ ΑΠΟ ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ ΤΟΥ

Διατηρῶ στὸ ἀρχεῖο μου μερικές ἐπιστολές τοῦ Γέροντα. Προτοῦ νὰ γίνω κληρικὸς τοῦ ἔγραφα καὶ μοῦ ἀπαντοῦσε. Ἐπαιρνα τόνωση καὶ δόξαζα τὸν Θεό, πού με εἶχε φωτίσει νὰ συνδεθῶ με τὸ Ἅγιον Ὄρος καὶ εἰδικότερα με τὸν Γέροντα. Δὲν θυμᾶμαι πόσες φορές τὶς διάβασα. Γιὰ μένα ἐκείνες οἱ ἐπιστολές ἦταν καθοριστικές γιὰ τὴ μετέπειτα ζωὴ μου. Μεταφέρω ἐδῶ διάφορα ἀποσπάσματα πού ἔχουν γενικότερο ἐνδιαφέρον. Ὅπως εἶναι γνωστό, τὰ τελευταῖα χρόνια ὁ Γέροντας δὲν γράφει ἐπιστολές παρὰ μόνο σὲ σοβαρὲς περιπτώσεις. Λαμβάνει ὑπόψη του ὅμως ὅ,τι τοῦ γράφουν καὶ ἀπαντᾷ διὰ τῆς προσευχῆς.

Γιὰ τὴ στρατιωτικὴ θητεία

Στὸ κέντρο νεοσυλλέκτων τῆς Κορίνθου ἔλαβα τὸ πρῶτο γράμμα ἀπὸ τὸν Γέροντα. Μέσα στὸν καύσωνα τοῦ Αὐγούστου καὶ τὴν τρέλλα τῶν ἀσκήσεων, κινδύνευα πνευματικᾶ ὡρα με τὴν ὡρα. Δὲν μπορούσα νὰ ὑποφέρω τὴ φασαρία, τὶς φωνές καὶ τὸν ἄγριο τρόπο συμπεριφορᾶς τῶν ἐκπαιδευτῶν. Ὁ παρηγορητικὸς λόγος τοῦ Γέροντα με ἐνίσχυσε. Ἐγραφε σχετικᾶ:

«Κάμε λίγη ὑπομονὴ τώρα καὶ ἔχε περισσότερη γρηγορηση. Μὲ τὴν δύναμη τοῦ Θεοῦ θὰ περάσει ἡ θητεία. Ἄλλωστε αὐτὸς εἶναι καὶ ὁ φυσιολογικὸς δρόμος. Ἐὰν τοῦ Καίσαρος Καίσαρι καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ τῷ Θεῷ». Διὰ τὸ θέμα τῆς αὐτοσυγκεντρώσεως λόγῳ τῆς ὀχλαγωγίας θὰ πρέπει καὶ τώρα νὰ κάνεις αὐτὸ πού ἔκανες στὸ σχολεῖο. Τότε δὲ σὲ πείραζε ἡ ὀχλαγωγία, ἀλλὰ τὸ μάθημά σου πρόσεχε νὰ μάθεις στὰ διαλείμματα, χωρὶς νὰ ἀκοῦς τί γίνεται,

τί λένε γύρω σου οί ἄλλοι, φοβούμενος μή σοῦ χαλάσει ὁ βαθμὸς ἢ μήπως δέν περάσεις, τὸ ἴδιο καὶ περισσότερο θὰ χρειάζεται τώρα, διότι δέν πρόκειται περὶ βαθμῶν, ἀλλὰ περὶ σωτηρίας ψυχῆς ἢ κολάσεως. Ἐχοντας αὐτὰ ὑπόψη σου ὁ νοῦς δέν θὰ σκορπάει, ἀλλὰ θὰ συγκεντρώνεται στὴν εὐχή.

Δέν θέλω νὰ σέ κουράσω περισσότερο, παρά νὰ σοῦ ἐνδυμήσω καὶ τὸ ἐξῆς: Τώρα στὸ κέντρο εἶναι περισσότερη δυσκολία. Μετὰ θὰ ἔχεις τὴν δυνατότητα νὰ γνωρίσεις καὶ ἔξω πνευματικούς.

Καταλαβαίνω πόσο κουραστικὸ εἶναι ὅταν εἶναι ἀναγκασμένος κανεὶς νὰ βρίσκεται μὲ ἀνθρώπους ἀπὸ "χιλιάδες καρυδιές καρύδια". Τὸ μόνο νὰ δοξάζεις τὸν Θεὸ μέρα καὶ νύχτα πὺ ὑπηρετεῖς σέ καιρὸν εἰρήνης καὶ ὅλες οἱ δυσκολίες διασκεδάζονται μὲ λίγη ὑπακοή» (16-8-71).

Περὶ βλασφημῶν

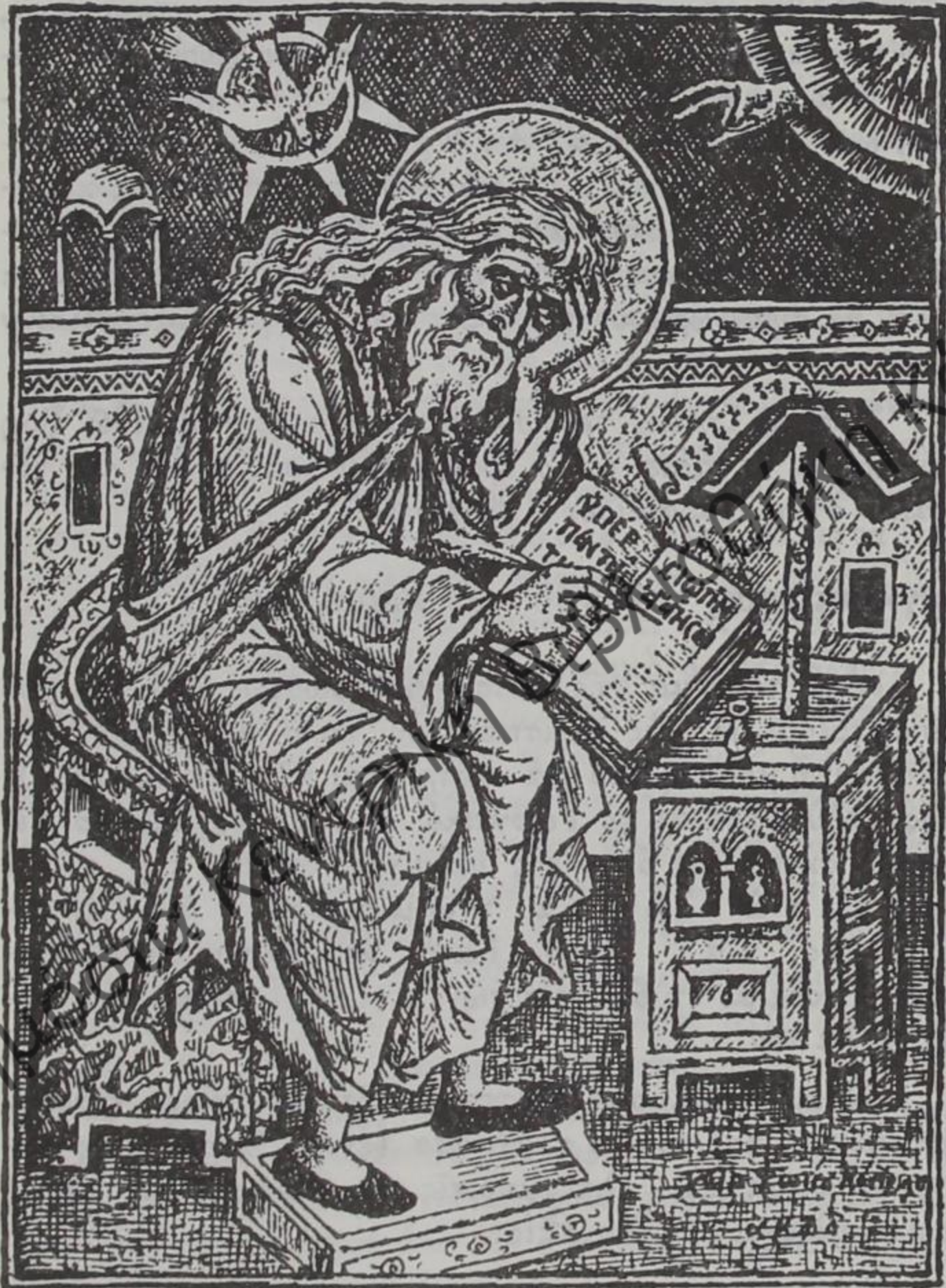
Γιὰ τὸ μεγάλο ἀμάρτημα τῆς βλασφημίας, πὺ εἶναι βαθιὰ πληγὴ τῆς κοινωνίας μας, ὁ Γέροντας μοῦ ὑπεδείκνυε τὸν τρόπο ἀντιμετώπισεως:

«Α'. Νομίζω ὅτι ἐμεῖς θὰ προσπαθοῦμε νὰ μὴν γινώμεθα αἰτία γιὰ νὰ βλασφημοῦν οἱ ἄνθρωποι. Ἐὰν αὐτοὶ βλασφημοῦν ἀπὸ ἄλλες αἰτίες, ἐκεῖ πάλι χρειάζεται διάκριση. Ἐὰν εἶναι ἀναιδὴς ὁ βλάσφημος, καλὸν εἶναι νὰ κάμεις ὅτι δέν τὸν ἀκούσεις καὶ νὰ προσεύχεσαι γι' αὐτόν. Ἐὰν εἶναι εὐσυνείδητος, ἀλλὰ ἀπὸ κακὴ συνήθεια βλασφημᾷ, τότε νὰ τοῦ κάνεις παρατήρηση. Ἐὰν εἶναι μὲν εὐσυνείδητος, ἀλλὰ ἔχει ἐγωισμὸν πολύν, μή τοῦ κάμεις αὐστηρὰ παρατήρηση, ἀλλὰ ταπεινὰ ὅσο μπορεῖς καὶ μὲ πόνο.

Β'. "Ἐλεγξον διὰ τῆς δυνάμεως τῶν ἀρετῶν σου τοὺς φιλονεικοῦντας μετὰ σοῦ δι' ἐναντίων δογμάτων, καὶ ὄχι διὰ τῆς πιθανολογίας τῶν λόγων σου, καὶ ἀποστόμωσον αὐτοὺς διὰ τῆς πραότητος καὶ τῆς γαλήνης τῶν χειλέων σου, καὶ κατασίγησον τὴν αὐθάδειαν τῶν ἀπειθούν-

των. Ἐλεγξον τοὺς μὲν ἀκολάστους διὰ τῆς ἐναρέτου συμπεριφορᾶς σου, τοὺς δὲ ἀναισχύντους κατὰ τὰς αἰσθή-

+ Ὁ ἅγιος Ἰσθᾶκ ὁ σὺρος ὁ θεόπνευστος +

πειρὸς διὰ τῆς συστολῆς τῶν ὀμμάτων σου, αὐτὸ μᾶλλον λέγει ὁ Ἀββᾶς Ἰσαὰκ (Λόγ. ΚΓ'), αὐτὸ εἶναι καὶ τὸ νόημα τοῦ Ἐὐαγγελίου» (20-1-72).

Όχι δικαίωση από τους ανθρώπους

«Θὰ πρέπει νὰ νιώθουμε χαρὰ καὶ ὄχι στενοχώρια, ὅταν μᾶς κακομεταχειρίζονται οἱ ἄνθρωποι χωρὶς νὰ φταίμε. Νὰ μὴν ἐπιδιώκομε ποτὲ νὰ δικαιοῦμε ἀπὸ ἄνθρώπους, ὅταν ἔχομε δίκαιο. Ἐνῶ ὁ Θεὸς εἶναι δίκαιος καὶ ἐμεῖς ἀποβλέπουμε στὴν ἄλλη ζωὴ, δὲν ἔχει νόημα νὰ ζητᾶμε ἀπὸ ἄνθρώπους κατανόηση, νὰ μᾶς συμπεριφέρονται καλὰ, νὰ ἀναγνωρίζουν τὴν ἀξία μας, νὰ μὴν μᾶς ἀδικοῦν κ.λ.π.

“Ὅποιος ζητάει τέτοιου εἴδους πορεία στὴν ἐδῶ ζωὴ του, πρέπει νὰ ξέρει ὅτι ὁ δρόμος πὺ βαδίζει δὲν θὰ τὸν βγάλει στὸν Παράδεισο» (20-1-72).

Συγκέντρωση τοῦ νοῦ καὶ Γεροντικό

«Διὰ τὸ θέμα τῆς αὐτοσυγκεντρώσεως τοῦ νοῦ πὺ δυσκολεύεται μὲ τοὺς περισπασμούς, πολὺ θὰ σὲ βοηθήσει ἡ πατερικὴ μελέτη πὺ θὰ προηγεῖται τῆς προσευχῆς. Ἰδίως πολὺ βοηθάει τὸ Γεροντικό. Δυὸ σειρὲς ἀπὸ τὸ Γεροντικό σκεπάζουν ὅλες τὶς μέριμνες, γιὰτὶ ἔχουν μέσα τὰ Ἁγία χώματα τῆς Θεβαΐδας καὶ Νιτρίας καὶ προσευχόμενος ἀνεβαίνει ὁ νοῦς μὲ τὴ βοήθεια τῶν Ἁγίων Πατέρων πὺ νιώθει δίπλα του.

Φυσικὰ τώρα στὸ διάστημα αὐτὸ δὲν εἶναι εὐκόλον νὰ πετύχεις καὶ πολλὰ πράγματα (ἐννοῶ βρισκόμενος κανεὶς στρατιώτης). Ὅ,τι μπορεῖς νὰ κάμεις εἶναι κατόρθωμα καὶ ἔχει μεγάλη ἀξία.

Γιὰ μοναστήρια αὐτοῦ κοντὰ δὲν γνωρίζω (ἐννοῶ ἀνδρικά). Γυναικεῖα γνωρίζω, ἀλλὰ δὲν θέλω νὰ στέλνω ἄνδρες. Κάμε ὑπομονὴ καὶ θὰ περάσει ἡ θητεία χωρὶς νὰ καταλάβεις.

Θὰ εὐχομαί νὰ σοῦ δίνει ὑπομονὴ ὁ Θεός» (3-5-72).

Περὶ ἰεχωβάδων καὶ ναρκωμανῶν

Ἐπὶ 17 μῆνες ὑπηρέτησα στρατιώτης στὶς στρατιωτικές φυλακὲς Μπογιατίου (Ἁγίου Στεφάνου) Ἀττικῆς. Ἐκεῖ ὑπῆρχαν πολλοὶ κρατούμενοι ἰεχωβάδες. Ἐκτιαν πολυετεῖς φυλακίσεις. Μὲ ἄρκετούς, λόγῳ ἀπασχολήσεώς μου καὶ στὰ διάφορα γραφεῖα τῆς Διοικήσεως τῶν φυλακῶν, εἶχα ἔλθει σὲ ἐπαφή καὶ μὲ πικρία εἶχα διαπιστώσει τὴν ψυχικὴ διαστρέβλωση ποὺ εἶχαν ὑποστει αὐτὰ τὰ παιδιά. Τὸ φοβερὸ ἦταν ὅταν στὴν προσπάθειά τους νὰ μὲ πείσουν, ἄνοιγαν τὴν Ἁγία Γραφή καὶ ἐξηγοῦσαν χωρία καὶ ἔβγαζαν συμπεράσματα αὐθαίρετα καὶ ἐν πολλοῖς ἀνόητα. Ἄγνοοῦσαν στοιχειώδη πράγματα τῆς ἐλληνικῆς γλώσσης, αὐτοὶ οἱ «σπουδαῖοι» ἐρμηνευτὲς τῶν Γραφῶν. Τὸ φρόνημά τους ἦταν καθαρὰ ὑλιστικόν. Ἐνας μάλιστα ἰεχωβάς, μὲ βεβαιότητα μᾶς εἶχε ἀνακοινώσει ὅτι τὸ 1975 θὰ ἔρθει ὁ Κύριος καὶ τότε θὰ ἀπολαύσει καὶ αὐτὰ ποὺ στερεῖται τώρα στὶς φυλακὲς. Δαιμονικὴ διαστρέβλωση καὶ ἀπίθανη φαντασία γιὰ τὴν μελλοντικὴ ἀποκατάστασή τους.

Ἀξιολύπητοι ἦταν καὶ οἱ ναρκωμανεῖς κρατούμενοι, ποὺ ἔκοβαν τὶς φλέβες τους μὲ λεπίδες καὶ ἔδιναν κεφαλῖες στὶς τζαμαρίες ἢ κατάπιναν διάφορα ἀντικείμενα.

Ζώντας σὲ μιὰ τέτοια κοινωνία, φυσικὸ ἦταν νὰ λαχταρῶ ἀκόμη περισσότερο τὸ "Ἅγιον" Ὄρος καὶ τὸν Γέροντα. Αὐτὴ ἡ λαχτάρα μοῦ ἔδινε μιὰ μυστικὴ δύναμη καὶ μπορούσα νὰ ἡσυχάζω, διαβάζοντας ὥρες στὶς σκιὲς τῶν δέντρων, σὲ κανένα γραφεῖο ἢ καὶ πάνω στὴ σκοπιά. Ὁ χρόνος περνοῦσε, χωρὶς νὰ καταλαβαίνω. Δὲν μὲ συγκινοῦσε ἡ ἔξοδος. Τρυφοῦσα στὰ πατερικὰ βιβλία. Κάθε Κυριακὴ πήγαινα στὸν Ἅγιο Στέφανο καὶ κοινωνοῦσα. Καὶ ὅταν λάβαινα γράμμα ἀπὸ τὸν Γέροντα πανηγύριζα μυστικῶς. Μοῦ ἔγραφε:

«Γιὰ τὸ θέμα τῶν ἰεχωβάδων νὰ μὴν ἀγωνιᾷς καὶ ταράσσεσαι. Φρόντισε ὅσο μπορείς νὰ ζεῖς τὴν Ὁρθοδοξίαν καὶ νὰ βοηθᾷς, χωρὶς νὰ ἐπιδιώξεις, μὲ τὴ χάρη τοῦ Θεοῦ, ποὺ θὰ σὲ προδίδει τότε. Ἐὰν τυχαίνει

νά συναντήσεις κανέναν ίεχωβά χωρίς νά τὸ θέλεις, τότε κάνε προσευχή καὶ ὅ,τι σὲ φωτίζει ὁ Θεὸς πράξε».

Γιὰ τοὺς ναρκωμανεῖς, πού εἶναι διεστραμμένες φύσεις, ὁ Γέροντας μοῦ ἔγραφε:

« Διὰ νὰ βοηθηθεῖ κανεὶς θὰ πρέπει νὰ ἔχει ἀνοικτὸν τὸν δέκτην τῆς καρδιᾶς του, γιὰ νὰ δεχθεῖ τὰ σήματα τοῦ ἄλλου. Δι' αὐτοὺς πού δὲν ἔχουν τὸν δέκτην τῆς καρδιᾶς ἀνοικτὸν θὰ πρέπει νὰ παρακαλέσουμε πρῶτα τὸν Θεὸ νὰ τοὺς ἀνοίξει τὸν δέκτην καὶ μετὰ νὰ ἐκπέμψουμε τὰ θεῖα Του λόγια» (4-11-72).

Νηστεία καὶ Μετάληψη

«Εἶναι θέμα πνευματικοῦ. Ἐάν δὲν ὑπάρχουν πνευματικὰ ἐμπόδια, νὰ κοινωνεῖς συχνὰ ἔστω καὶ μὲ λιγώτερη νηστεία, μιὰ πού τὸ θέμα αὐτὸ δὲν ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸ χέρι σου γιὰ νὰ τὸ ρυθμίσεις, ἀλλὰ ἀπὸ τὸ χέρι τοῦ σιτιστοῦ καὶ τοῦ μάγειρα.

Καὶ μιὰ καὶ δύο φορές ἀκόμη τὴν ἐβδομάδα μπορεῖς νὰ κοινωνεῖς, ἐάν δὲν ὑπάρχει ἐμπόδιο, διότι ἡ Θεῖα Κοινωνία θὰ σε στηρίξει μέσα στὸ περιβάλλον καὶ στὴν ἐλεεινὴ σημερινὴ κοινωνία πού εἶναι ὅλο πειρασμούς» (4-11-72).

Ὁ πόλεμος τοῦ ἐχθροῦ

Οἱ ἡμέρες τῆς στρατιωτικῆς θητείας ἄλλοτε περνοῦσαν ἤσυχα καὶ κατανυκτικὰ καὶ ἄλλοτε μὲ σφοδρὲς ἐπιθέσεις τοῦ πονηροῦ. Λογισμοὶ ἐπὶ λογισμῶν, ιδέες ἐπὶ ιδεῶν, ταραχὴ καὶ σύγχυση. Ἐσωτερικός, ἀόρατος πόλεμος. Ἐλαβα κι ἄλλο γράμμα ἀπὸ τὸν Γέροντα. Μὲ ἐνθάρρυνε λέγοντάς μου:

«Μὴν δειλιάζεις, ἀδελφέ μου, στὸν πόλεμο τοῦ ἐχθροῦ διαβόλου, μόνον νὰ μὴν τοῦ δίνεις δικαίωμα γιὰ νὰ ἀποθρασύνεται. Ἐτσι εἶναι στὶς ἀρχές, ὅταν ἡ ψυχὴ πάει

νά πάρει μιὰ στροφή γιὰ νὰ τοῦ ξεφύγει τοῦ ἐχθροῦ γιὰ πάντα. Οἱ λογισμοί, ἀδελφέ μου, εἶναι λογισμοί καὶ ἐπιτρέπει ὁ Θεός, ὅπως στὸν Ἰώβ, γιὰ νὰ φανεῖ ὁ ἀδλητῆς τοῦ Θεοῦ.

Προσπάθησε νὰ μὴν κάμνεις συγκαταθέσεις. Καὶ ἂν νικήθηκες καμιὰ φορά, μὴν χάνεις τὴν ψυχραιμία σου, ἀλλὰ ἐξομολογήσου καὶ ἀγωνίσου πάλι μὲ ταπείνωση. “Ἐὰν γὰρ πάλιν ἰσχύσητε καὶ πάλιν ἠττηθήσεσθε. “Ὅτι μεθ’ ἡμῶν ὁ Θεός”. Δὲν ξέρω ἐὰν βρῆκες αὐτοῦ κανέναν πνευματικό. Θὰ πρέπει νὰ ἔχεις ἐπαφές μὲ πνευματικούς ἀνθρώπους γιὰ νὰ βοηθιέσαι. Ἐὰν σοῦ δοθεῖ εὐκαιρία δὲν εἶναι ἄσχημα τὸ νὰ ἐρχόσουνα καὶ ἐδῶ μὲ καμιὰ ἄδεια, μόνον νὰ ἔχεις περιθώριο περισσότερο, διότι ἡ θάλασσα εἶναι λίγο ἀνώμαλη.

Ἐγὼ θὰ σὲ θυμᾶμαι πάντα καὶ δικός σου εἶμαι πάντα σὲ ὅ,τι νομίζεις ὅτι θὰ σοῦ φανῶ χρήσιμος. Συγχώρεσέ με γιὰ τὴν κακογραφία μου, διότι δὲν παραβλέπω αὐτὴ τὴν ὥρα λόγῳ τῆς συννεφιάς.

Υ.Γ. Διὰ τὸ θέμα τοῦ ὅτι νομίζεις ὅτι ἀσχολοῦνται ὅλοι μὲ σένα, εἶναι τοῦ πειρασμοῦ καὶ ἀδιαφόρησε, διότι ὁ ἐχθρὸς διάβολος πάει νὰ σοῦ δημιουργήσει μανία κενοδοξίας. Βλέπεις εἶναι κακὸς ὁ διάβολος καὶ ἀνοίγει πολλὰ μέτωπα στοὺς ἀρχαρίους καὶ ὅ,τι πιάσει. Δι’ αὐτὸ μὴν πιστεύεις στὸν λογισμόν αὐτὸν καθόλου, ἀκόμη καὶ νὰ ἔχεις συγχεκριμένα στοιχεῖα, νὰ ξέρεις ὅτι καὶ αὐτὰ ὁ ἴδιος ἐχθρὸς τὰ ἔχει προετοιμάσει γιὰ νὰ σὲ πείσει» (10-2-73).

Ὁ σύγχρονος ἄνθρωπος

«Ὅσο μπορεῖς νὰ πλησιάζεις τὸν σκορπισμένον κόσμον ἀπλά, ταπεινὰ καὶ μὲ πραγματικὴ ἀγάπη. Νὰ κάνεις ὅτι δὲν βλέπεις τὰ περισσότερα, γιὰ νὰ κάνεις παρατηρήσεις μόνον στὰ σοβαρά, γιατί ὁ κόσμος εἶναι κουρασμένος καὶ ταραγμένος καὶ δὲν εἶναι εἰς θέση νὰ δέχεται συ-

νέχεια παρατηρήσεις, ὅσο καλές καὶ νὰ εἶναι. Ἐκτὸς τούτου ὁ σημερινὸς κόσμος ἔχει πολὺν ἐγωισμό, ὑπερηφάνεια καὶ ἁμαρτία μέχρι τὸ μεδούλι καὶ γι' αὐτὸν τὸν λόγο ἔχει καὶ ἐξουσία ὁ ἐχθρὸς καὶ βρίσκονται οἱ περισσότεροι ἄνθρωποι κάτω ἀπὸ τὴν ἐπίδραση τοῦ ἐχθροῦ καὶ δὲν δέχονται θεῖον λόγο» (2-10-75).

Μερικοὶ θρησκευόμενοι πού ἀπὸ εὐαισθησία νομίζουν ὅτι ἐπιβάλλεται συνεχῶς νὰ συμβουλεύουν καὶ νὰ παρατηροῦν τοὺς ἄλλους, ὅχι σπάνια γίνονται ἀντιπαθητικοὶ καὶ ἀντὶ γιὰ ὠφέλεια ἔχει ζημιὰ ἡ Ἐκκλησία. Εἶναι πολὺ κουραστικά τὰ τυπικὰ λόγια, οἱ ἀφύσικες ἐκφράσεις, οἱ ρηχὲς διδασκαλίες πού καταλήγουν σὲ πληθωρικὰ διδάγματα. Ἰδιαίτερα πρέπει νὰ προσέχουν οἱ κληρικοί, πού ἔχουν τὴν ἐντύπωση ὅτι ἡ ἱερωσύνη τοὺς ἔδωσε ἐξουσία νὰ ἀνθαιρετοῦν στὸ χῶρο τῆς Ἐκκλησίας, εἴτε διὰ λόγων εἴτε διὰ πράξεων. Τὰ λόγια τοῦ Γέροντα καθορίζουν τὸν πνευματικὸ τρόπο, μὲ τὸν ὁποῖο πρέπει νὰ πλησιάζει κανεὶς τοὺς ἀνθρώπους.

Θὰ σὲ μιμηθοῦν οἱ ἐνορίτες σου

Στὴν ἐποχὴ μας τὸ κήρυγμα δὲν ἐπηρεάζει τόσο τοὺς ἀνθρώπους. Ὁ κόσμος σήμερα ἀκούει πολλά. Ἕνας ἱερέας πρέπει νὰ ἀκολουθήσει μιὰ ἄλλη ὁδὸ, πού θὰ δώσει καρποὺς πνευματικούς. Τὴν καθορίζει ὁ Γέροντας ὡς ἐξῆς:

«Προσπάθησε ὅσο μπορεῖς νὰ γίνεσαι ἓνας καλὸς ἱερέυς, κάμνοντας ἐργασία στὸν ἑαυτό σου, καὶ θὰ ἰδεῖς ὅτι θὰ σὲ μιμηθοῦν οἱ ἐνορίτες σου καὶ θὰ γίνονται καλοὶ ἄνθρωποι, χωρὶς νὰ κοπιᾶζεις μὲ αὐτούς. Ἐπομένως ἀξίζει νὰ κοπιᾶζει κανεὶς κάμνοντας ἐργασία στὸν ἑαυτόν του, ἡ ὁποία εἶναι ἀθόρυβη ἐργασία στὸν πλησίον» (2-10-73).

Στὰ σταθερὰ θεμέλια τῶν Ἀγίων Πατέρων

Οἱ μοναχοί, ὅπως εἶναι γνωστό, ἔχουν μιὰ «γενικὴ

ἀγάπη» καὶ δὲν χωρίζουν τοὺς ἀνθρώπους. "Ὅλοι εἶναι δι-
κοί τους. Δὲν ὀργανώνονται γύρω ἀπὸ τὸν ἑαυτό τους, δὲν
ἀκολουθοῦν μιὰ προκαθορισμένη γραμμὴ, δὲν μπαίνουν σὲ
ὠρισμένα καλούπια. Πατοῦν στὰ θεμέλια τῶν Πατέρων
καὶ ἀπλώνουν παντοῦ τὴν ἀγάπη τους. Ζοῦν μὲ ἀσκησι-
σωματικὴ καὶ πνευματικὴ ἐλευθερία. Ὁ Γέροντας μοῦ στέλ-
νει εὐχὲς μὲ τὴν εὐκαιρία τῆς χειροτονίας μου, καὶ μὲ συμ-
βουλεύει νὰ βάλω «μιὰ καλὴ σειρὰ», δηλ. νὰ χτίσω πάνω
στὰ θεμέλια τῶν Πατέρων καὶ νὰ μὴν ἐπηρεάζομαι εὐκο-
λα ἀπὸ τὶς ὀργανωμένες προσπάθειες ποὺ βλέπει κανεὶς
στὶς διάφορες πόλεις. Μοῦ γράφει:

«Ὁ Θεὸς νὰ σὲ ἐνισχύει νὰ ἀνταποκριθεῖς στὴν κα-
λὴν ἀποστολὴν σου (ἐννοεῖ τὴν ἱερωσύνη) ποὺ ἐδιάλεξες
ζυγίζοντας τὶς δυνάμεις σου. Θὰ εὐχομαι νὰ κάμεις σοβα-
ρὴ ἐργασία τόσο εἰς τὸν ἑαυτόν σου ὅσο καὶ στὶς ψυχὲς μὲ
τὶς ὁποῖες θὰ ἀσχοληθεῖς. Προσπάθησε νὰ βάλεις μιὰ
καλὴ σειρὰ ἐπάνω στὰ σταθερὰ θεμέλια τῶν Ἁγίων Πα-
τέρων, μελετώντας βιβλία τῶν Ἁγίων Πατέρων γιὰ νὰ
βοηθῆσαι...

Ὁ Χριστὸς δὲν κλείνεται οὔτε
μέσα σὲ κτίρια σωματείων οὔτε
καὶ σὲ σύνορα ἐθνῶν ἀκόμη. Προσ-
πάθησε νὰ καλλιεργήσεις τὴν γενικὴ ἀγάπη ποὺ ἔχει ὁ
Θεός, ἡ ὁποία ἔχει ἀρχοντιά καὶ ὄχι τὴν ἄλλη, ποὺ ἔχει
γυφτιά καὶ κάθε ἀνθρώπινη ἀδυναμία» (25-10-73).

Γιὰ τὴν Βόρειο Ἡπειρο

Ὁ Γέροντας, Γέροντας τῶν πονεμένων καθὼς εἶναι,
ζει τὸν πόνο τῶν Βορειοηπειρωτῶν καὶ ἐνδιαφέρεται νὰ μά-
θει γιὰ τὶς συνθῆκες ποὺ ἐπικρατοῦν ἐκεῖ. Πολλὲς φορές
μοῦ δόθηκε ἡ εὐκαιρία νὰ κουβεντιάσω τὸ θέμα μαζί του
καὶ νὰ διαπιστώσω τὴν ἀγωνία του σχετικὰ μὲ κατάργηση
τῆς θρησκείας στὴ Βόρειο Ἡπειρο. Ὄταν εἶχαν συναφθεῖ
διπλωματικὲς σχέσεις μὲ τὴν Ἀλβανία μοῦ ἔγραφε:

«Γράψε μου τί γίνεται μέσα στὴν Ἀλβανία. Ἐὰν ὑ-

πάρχει μιὰ σχετική ἐλευθερία νὰμποροῦσαν νὰ πῆγαιναν ἄνθρωποι γιὰ νὰ τονώσουν τοὺς κατημένους χριστιανούς, τοὺς ἀδελφούς μας».

Γιὰ τὴν Πόλη καὶ τὴν Ἁγια-Σοφιά

Μετὰ ἀπὸ ἓνα ταξίδι πὺ πραγματοποιοῖησε στὴ γενέτειρά του, τὰ Φάρασα τῆς Καππαδοκίας, ὁ Γέροντας μοῦ ἔστειλε μιὰ κάρτα τῆς Ἁγια-Σοφιάς μὲ τὸ ἔξης κείμενο:

«Πρὸ ἡμερῶν ἦρθα ἀπὸ τὴν Ἁγια-Σοφιά. Πολὺ πληγώθηκα πὺ τὴν εἶδα στὰ χέρια τῶν Τούρκων (τὰ βρώμικα) πὺ βρωμίσανε καὶ ὀλόκληρη τὴν Βασιλεύουσα. Θεὸς νὰ δώσει τὸ συντομότερο νὰ ἔλθει ἡ χάση τοῦ φεγγαριοῦ των καὶ νὰ γίνει πάλι δική μας ἡ Πόλη καὶ ἡ Ἁγια-Σοφιά. Ἀμήν! Ἀμήν!

Ἀπὸ Κωνσταντινούπολη - Ἀγκυρα Καισάρεια καὶ 200 χιλιόμετρα στὸ βάθος τῆς Ἀνατολῆς τὸ χωριό μου Φάρασα (Καππαδοκίας) ὅπου πῆγα, διαπίστωσα ὅτι οἱ Τούρκοι ὅταν βλέπουν Ἕλληνες εἶναι ὄλο ἀνησυχία καὶ φανερώνουν μὲ αὐτὸ ὅτι δὲν εἶναι δικά τους αὐτὰ τὰ μέρη, ἀλλὰ τὰ ἔχουν ἀρπαχμένα καὶ φοβοῦνται. Καὶ πάλι χαίρει».

Ἰδανικὴ ἐνορία

Πολλὰς φορὲς εἶχα κουβεντιάσει μὲ τὸν Γέροντα, σχετικά μὲ τὶς ἐνορίες τῆς περιοχῆς μας. Γνώριζε ὅτι μὲ ἀνάπαυξ ἓνα ξέμακρο κάπως χωριό, στὸ ὁποῖο θὰ ἦμουν μόνος καὶ θὰ εἶχα τὴν εὐκαιρία καὶ γιὰ πνευματικὴ ἐργασία στὸν ἑαυτό μου. Μοῦ γράφει δυὸ μῆνες περίπου μετὰ τὴν εἰς διάκονον χειροτονία μου:

«Ἔχω τὴν γνώμη ὅτι ἓνα χωριό μεγάλο πὺ θὰ προβλέπει ἓναν ἱερέα καὶ νὰ μὴν εἶναι κοντὰ στὴν Μητρόπολη, αὐτὸ θὰ σοῦ ἔδιδε πολλές δυνατότητες γιὰ τὸν ἑαυτό σου καὶ γιὰ μιὰ ἐργασία πνευματικὴ στὸ ποίμνιο.

Νὰ ἐπιδιώξεις φυσικά τὴν ἀπλοποιημένη ζωὴ, γιὰ νὰ ζεῖς ἐλευθερωμένος ἀπὸ τὸ ἄγχος τοῦ κοσμικοῦ πνεύματος, παράλληλα νὰ σοῦ περισσεύει χρόνος γιὰ πνευματικὴ ἐργασία» (21-5-74).

Β' ΑΠΟ ΣΥΝΟΜΙΛΙΕΣ ΤΟΥ

Τὰ ἀκόλουθα ἀποσπάσματα εἶναι ἀπὸ συνομιλίες τοῦ Γέροντα μὲ τοὺς πολυπληθεῖς ἐπισκέπτες του στὸ "Ἅγιον Ὅρος καὶ ἔξω στὸν κόσμο. Ὁ Γέροντας φυσικὰ δὲν κάνει ὁμιλίες καὶ κηρύγματα. Δὲν εἶναι λόγιος καὶ θεολόγος, δηλ. πτυχιούχος. Τὸ Δημοτικὸ Σχολεῖο ἔχει τελειώσει καὶ μετὰ συνέχισε στὸ ἀσκητικὸ κελλὶ μὲ δάσκαλο τὸ "Ἅγιο Πνεῦμα. Ἔχει τὸ χάρισμα τοῦ διαλόγου. Ἀκούει τὸν πονεμένο ἄνθρωπο καὶ φροντίζει νὰ τὸν βοηθήσει μὲ τὴ συζήτηση. Εἶναι προσιτὸς καὶ ἀπλός. Ἡ ἀγιότητα γλυκαίνει κάθε λόγο του. Οἱ κινήσεις του εἶναι ἤρεμες. Τὸν βλέπεις νὰ πλέκει κομποσχοῖνι, νὰ ξεβγάζει τὸ ράσο στὴ λεκάνη, νὰ παίξει μὲ τὸ γατάκι, νὰ προσφέρει γλυκά, καρπούς, νερὸ καὶ ὅ,τι ἄλλο βρεθεῖ. Ἀνοίγει τὴ θύση τοῦ Πνεύματος νὰ πιοῦν οἱ προσκυνητές. Τὰ λόγια του εἶναι ἀπλά, μὲ χάρη, ἀφτιασίδωτα καὶ ἀτόρνευτα. Τὰ παραδείγματα ποὺ χρησιμοποιεῖ εἶναι παρμένα ἀπὸ τὴ ζωὴ, τὴ φύση, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὴν τέχνη τοῦ μαραγκοῦ, ποὺ ἦταν τὸ κοσμικὸ του ἐπάγγελμα.

Συνομιλώντας μὲ τὸν Γέροντα δὲν καταλαβαίνεις πῶς περνᾷ οἱ ὥρες. Κάνει διαλείμματα, χαριτολογεῖ, γίνεται οἰκείος μὲ τοὺς ἐπισκέπτες του. Γι' αὐτὸ ὅταν τὸν ἀποχωρίζεται συγκινεῖται. Ἡ συζήτηση ξεκινᾷ ἀβίαστα, συνήθως ἀπὸ τὰ βιωτικά. Καὶ προχωρᾷ στὰ πνευματικά, ἀνάλογα μὲ τὰ ἐρεθίσματα ποὺ τοῦ δίνεις. Μιλᾷ ἀπὸ ἀγάπη καὶ εἰλικρινὲς ἐνδιαφέρον, δὲν ἀκολουθεῖ καμιά «γραμμὴ», ζυγίζει τὸν πόνο τοῦ καθενὸς καὶ ἐνεργεῖ ἀνάλογα. Εἶναι ὁ Γέροντας τῶν πονεμένων.

Ὁ Θεὸς ξέρει νὰ ἐνεργήσῃ

«Κάποτε ζητοῦσα ἀπὸ τὸν Θεὸ κάτι καὶ νόμιζα πῶς

αὐτὸ θὰ μὲ βοηθήσει στὴν πνευματικὴ μου ζωὴ. Τρία χρόνια συνέχεια ἐπέμενα. Ἐπέμενα νὰ δῶ: Θὰ θελήσει ὁ Θεὸς νὰ μὲ βοηθήσει στὴν πνευματικὴ μου πρόοδο; Τὰ τρία χρόνια πέρασαν. Ἀφοῦ πέρασαν καὶ ἑπτὰ μῆνες, εἶδα ὅτι αὐτὸ πού ζητοῦσα, παρόλο πού φαινόταν καλό, μὲ ἔβλαψε στὴν πνευματικὴ μου ζωὴ. Μετὰ ἐπέμενα:

—Θεέ μου, νὰ τὸ πάρεις, νὰ τὸ πάρεις, νὰ τὸ πάρεις.

Πέρασαν ἄλλα τρία χρόνια καὶ μετὰ μου τὸ πῆρε. Θὰ πεῖ κανεὶς: Ἀφοῦ τὸ ζήτησα, γιατί ὁ Θεὸς δὲν μου τὸ ἔπαιρνε; Μετὰ ἀπὸ λίγο δὲν τὸ ἔχα σὲ τίποτα, ξεχνοῦσα καὶ πάλι τὸ ζητοῦσα. Γι' αὐτὸ μὲ ἄφησε νὰ τηγανιστῶ λιγάκι καὶ μετὰ νὰ μου τὸ δώσει. Ἐμεῖς δηλαδὴ θὰ ζητᾶμε ἀπὸ τὸν Θεὸ καὶ ὁ Θεὸς ξέρει πῶς θὰ ἐνεργήσει.

Πολλές φορές θὰ τὸ δώσει ὁ Θεός, ὅταν θὰ εἶναι κατάλληλη ὥρα· ὅταν εἶναι νὰ δώσει κάτι γιὰ νὰ μᾶς ὠφελήσει. Κι ἂν εἶναι κάτι πού δὲν θὰ μᾶς ὠφελήσει, δὲν θὰ μᾶς τὸ δώσει ὁ Θεός. Ἐμεῖς ζητᾶμε. Ἄν δὲν μᾶς τὸ δίνει αὐτὸ τὸ πράγμα, ἄς μὴ μᾶς το δίνει. Ν' ἀφήνουμε τὸν Θεὸ νὰ ἐνεργήσει.

Ἐμεῖς πιστεύουμε. Ἀφοῦ ὁ Κύριος μᾶς εἶπε ὅτι ὅταν πιστεύει κανεὶς, ὅταν ἔχει πίστη ἴση μὲ τὸν κόκκο σινάπεως, θὰ τοῦ τὸ δώσει ὁ Θεός. Πολλές φορές ὅμως μπορεῖ νὰ ἔχει κανεὶς ὄχι μόνο κόκκο σινάπεως, ἀλλὰ ἓνα κιλό σιτάρι ἀπὸ πίστη καὶ νὰ μὴν τοῦ τὸ δίνει ὁ Θεός. Δὲν τὸ δίνει ὁ Θεός, διότι πρέπει νὰ ἔχουμε καὶ τὴν ἀνάλογη ταπείνωση. Διότι ἂν μᾶς τὸ δώσει ὁ Θεός καὶ δὲν ἔχουμε τὴν ἀνάλογη ταπείνωση, θὰ μᾶς βλάψει αὐτὸ πού θὰ μᾶς δώσει».

Ἡ βουλή τοῦ Θεοῦ εἶναι ἄγνωστη

«Πολλές φορές γίνεται ἐμπόδιο στὸ αἴτημά μας ὁ ἴδιος ὁ ἑαυτός μας. Ἄλλοτε μπορεῖ νὰ γίνεται καὶ ἄλλος

αίτια. Παραδείγματος χάρη μου λέει κάποιος:

—Κάνε προσευχή για έναν άρρωστο.

Λοιπόν. Κάνω ἐγὼ προσευχή. "Ἄς ποῦμε ὅτι ἐγὼ ἔχω τὴν πίστη τὴν ἀνάλογη. Ἀκόμα κι ἂν ἐγὼ δὲν ἔχω ἐγωισμὸ καὶ πάλι δὲν τὸ δίνει ὁ Θεός, ἂν ὁ ἄλλος δὲν ἔχει τὴν ἀνάλογη ταπεινωση. Μπορεῖ νὰ ἔχει τὴν πίστη, νὰ πιστεύει ὅτι θὰ βοηθήσει ὁ Θεός... Γίνεται ὅμως ἐμπόδιο ὅταν ἔχει πίστη ἀλλὰ δὲν ἔχει καὶ τὴν ἀνάλογη ταπεινωση. Πρέπει νὰ ἐμπιστευόμαστε στὸν Θεό. Νὰ ἀφήνουμε στὸν Θεὸ νὰ ἐνεργήσει. Πάντως ἂν κάνω προσευχή καλή, θὰ νιώθω ὅτι φεύγει ἡ ἐνέργεια τοῦ πειρασμοῦ καὶ τὰ πράγματα πᾶνε καλά. Ὅταν ὅμως ὁ Θεὸς ἐπιτρέπει κάτι, μια δοκιμασία γιὰ τὸ καλὸ μας, μπορεῖ νὰ παρακαλοῦμε, ὁ Θεὸς ὅμως νὰ μὴ μᾶς βοηθάει. Ἀλλ' ὅταν εἶναι ἀπὸ τὸν πειρασμό, ὁ Θεὸς βοηθάει ἀμέσως.

Ἡ βουλή τοῦ Θεοῦ λοιπὸν εἶναι ἄγνωστη σὲ πολλές περιπτώσεις».

Δίνουμε ἐξετάσεις

«Αὐτὴ ἡ ζωὴ εἶναι νὰ δίνουμε ἐξετάσεις γιὰ νὰ περάσουμε στὴν ἄλλη. Μπρὸς νὰ πιάσουμε τὴ βάση. Νὰ προσπαθοῦμε στὸν ἀγώνα.

Ὁ Θεὸς ἔκανε ἀγγέλους. Μερικοὶ ἀπὸ τοὺς ἀγγέλους ἔγιναν δαίμονες. Ὁ Θεὸς ἀφήνει τώρα τοὺς δαίμονες μὲ τὴν κακία τους νὰ μᾶς βοηθᾶνε. Διότι ἔτσι δίνουμε ἐξετάσεις. Δὲν ἀφήνει τοὺς δαίμονες ὁ Θεὸς γιὰ νὰ ταλαιπωρεῖ τὸ πλάσμα Του».

Δικαιώματα καὶ ἀνθρώπινη δικαιοσύνη

«Ὅσο πνευματικὸς ἄνθρωπος εἶναι κάποιος, τόσο λιγότερα δικαιώματα ἔχει σ' αὐτὴ τὴ ζωὴ. Ἐνας πνευματικὸς ἄνθρωπος δὲν ἔχει κανένα δικαίωμα σ' αὐτὴ τὴ ζωὴ.

Εἶναι ὑποχρεωμένος νὰ κάνει ὑπομονή, νὰ δέχεται τὴν ἀδικία, νὰ δέχεται καὶ τὶς βρισιές ἀπὸ τὸν ἄλλο.

Ἐνα στραβόξυλο (ἄνθρωπος ἀνάποδος) ποὺ ἔχει ἀπομακρυσμένο ἀπὸ τὸν Θεό, ἔχει πολλὰ δικαιώματα. Καὶ νὰ χτυπάει καὶ νὰ βρίζει καὶ νὰ ἀδικεῖ καὶ νὰ κάνει...

Τὰ δικαιώματα τὰ δικά μας τὰ φυλάγει ὁ Θεός γιὰ τὴν ἄλλη ζωή. Ἄλλὰ πολλές φορές ἐμεῖς ἀπὸ ἀνοησία, καὶ ἄλλο ἴδιος, ζητᾶμε νὰ δικαιωθοῦμε ἐδῶ. Νὰ μὴ ζημιωθοῦμε ἐδῶ. Ἄν μᾶς ποῦν κάτι, ἀμέσως νὰ δικαιολογηθοῦμε. Καὶ μὲ αὐτὰ νομίζουμε ὅτι πιστεύουμε στὸν Θεό. Εἶναι δηλαδὴ μιὰ καροῖδεία μεγάλη. Ἡ ἀνθρώπινη δικαιοσύνη δὲν λέει τίποτε γιὰ ἕνα πνευματικὸ ἄνθρωπο. Εἶναι ὅμως ἕνα φρένο γιὰ τοὺς ἀνθρώπους τοὺς ἀνάποδους».

Ταλαιπωρούμενοι ἄνθρωποι

«Πολλοὶ ἄνθρωποι ταλαιπωροῦνται. Παίρνουν χάπια. Δὲν κοιμοῦνται. Λίγοι εἶναι αὐτοὶ ποὺ ἔχουν μιὰ εὐαίσθησία ἢ τὰ νεῦρα ἢ μιὰ εὐαίσθητη ψυχὴ. Δουλεύει ὅμως καὶ ὁ διάβολος. Τὸν εὐαίσθητο πάει νὰ τὸν κάνει πιὸ εὐαίσθητο, τὸν σκληρόκαρδο πάει νὰ τὸν κάνει πιὸ σκληρόκαρδο, στὸν μέθυσο δὲν λέει νὰ κόψει τὸ κρασί ἀλλὰ νὰ πιεῖ πιὸ πολὺ».

Ὅχι κόντρα μὲ τὸν Θεὸ

«Ὁ διάβολος δὲν πάει κόντρα μὲ τὸν Θεό. Ἐμεῖς πᾶμε κόντρα. Ὁ διάβολος δὲν πάει κόντρα. Θὰ βρεῖ τὸν καθένα καὶ θὰ τοῦ βάλει λογισμὸ νὰ πάει κόντρα μὲ τὸν Θεό».

Πολλοὶ ὑποφέρουν

«Λίγοι εἶναι οἱ ἄνθρωποι ποὺ κατὰ κάποιον τρόπο ὑ-

πομένουν μιὰ δυστυχία. Οἱ περισσότεροι ἄνθρωποι ὑποφέρουν, διατι δὲν ἔχουν συλλάβει τὸ βαδύτερο νόημα τῆς ζωῆς. Διότι ὅταν συλλάβει κανεὶς τὸ βαδύτερο νόημα τῆς ζωῆς, ὅλα τὰ πράγματα πᾶνε κανονικά, ἀφοῦ πιστεύει ὅτι ὑπάρχει ἄλλη ζωὴ. Διότι ὁ ἄνθρωπος ποὺ δὲν πιστεύει στὸν Θεὸ καὶ στὴ μέλλουσα ζωὴ, καταδικάζει αἰώνια καὶ τὴν ψυχὴ του, μένει ἀπαρηγόρητος καὶ σ' αὐτὴ τὴν ζωὴ. Τίποτε δὲν μπορεῖ νὰ τὸν παρηγορήσει. Γιατὶ λέει: Αὐτὴ τὴ ζωὴ τὴ χάνω. Τί θὰ γίνει μετὰ; Ὅποτε, στενοχώρια. Δὲν παρηγορεῖται μὲ τίποτα. Οἱ δὲ ψυχίατροι τοῦ λέν νὰ κάνει ψυχαγωγία. Τοῦ δίνουν χάπια κ.λ.π. νὰ ξεζαλίζεται καὶ μετὰ νὰ γυρίζει νὰ βλέπει ἀξιοθέατα. Νὰ ξεχάσει, λέει, τὸ ἄγχος κ.λ.π.».

Τὸ διαβατήριο καὶ ἡ ἀποταμίευση

«Ὅταν ὁ ἄνθρωπος πιστεύει στὸν Θεό, στὸν Χριστό, στὴ μέλλουσα ζωὴ, τότε αὐτὴ ἡ ζωὴ εἶναι μάταιη, ὅποτε σ' αὐτὴ τὴ ζωὴ πρέπει ἐπιτέλους νὰ ἐτοιμάσει τὸ διαβατήριο γιὰ τὴν ἄλλη. Καὶ ἂν τὸν ἀδικήσει ὁ ἄλλος, χαίρεται. Διότι ἔχει ἀποταμιεύσει κάτι στὴν οὐράνιο ζωὴ. "Ὅσο ἀδικεῖται κανεὶς σ' αὐτὴ τὴ ζωὴ ἀπὸ ἄνθρώπους, τόσο ἀποταμιεύει στὴν ἄλλη ζωὴ».

Νὰ χαίρομαστε στὴν ἀδικία καὶ τὴ δυστυχία

«Νὰ χαίρεται κανεὶς ὅταν τὸν ἀδικοῦν. "Ὅχι ὅμως νὰ ἐπιδιώκει νὰ τὸν ἀδικοῦν. Διότι αὐτὴ ἡ ἐνέργεια δὲν ἔχει ἀγάπη. "Ὅταν ὅμως φυσιολογικά ἔλθουν τὰ πράγματα καὶ σᾶς ἀδικοῦνε, τότε αὐτὸ νὰ τὸ δέχεσθε σὰν μιὰ μεγάλη εὐλογία. "Ὅταν ἀδικεῖται κανεὶς, πρέπει νὰ θεωρεῖ τὸν ἄλλο ὡς εὐεργέτην, διότι τοῦ ἀποταμιεύει

στην ἄλλη ζωή. Ὁ Θεὸς κάτι ξέρει. Βλέπει πιὸ πέρα καὶ τὸν ἐνδιαφέρει, σὰν καλὸς πατέρας, νὰ μᾶς ἔχει κοντά Του στὸν Παράδεισο. Καὶ στὸν καθένα δίνει κάτι, τὸ ὁποῖο θὰ τὸν βοηθήσει νὰ ἐξασφαλίσει τὸν Παράδεισο. Εἴτε δοκιμασία εἴτε κάτι ἄλλο. Κάλι θὰ τοῦ δώσει. Ἄλλὰ ὅταν δὲν τὸ καταλάβει ὁ ἄνθρωπος καὶ δὲν πιστέψει στὸν Θεὸ ἢ πιστεύει λιγάκι, ἀρχίζει νὰ στενοχωριέται κλπ. Ὅποτε, θὰ πεῖ κανεὶς, δὲν χάνει τὸ μισθό του, ἀλλὰ χάνει πολλὰ ἀπὸ τὸν μισθό του.

Γιὰ παράδειγμα: "Ἄς ποῦμε ὅτι γεννήθηκα ἀνάπηρος. Λοιπὸν: Οὔτε χέρια, οὔτε πόδια. Τελείως. Δὲν μπορῶ νὰ κουνηθῶ. "Όταν αὐτὸ τὸ δεχτῶ μὲ χαρά, μὲ δοξολογία, ὁ Θεὸς θὰ μὲ κατατάξει μὲ τοὺς ὁμολογητάς. Μικρὸ πρᾶγμα εἶναι νὰ μὲ κατατάξει ὁ Θεὸς μὲ τοὺς ὁμολογητάς; "Ἡ ἀπὸ δική μου ἀπροσεξία ἢ ἀπὸ ἀλλουνοῦ μὲ χτυπάει ἓνα αὐτοκίνητο καὶ μὲ σακατεύει. "Όταν καὶ αὐτὸ τὸ δεχτῶ μὲ τὸν ἴδιο τρόπο, πάλι ὁ Θεὸς θὰ μὲ κατατάξει μὲ τοὺς ὁμολογητάς. Εἴτε ἔχω ἀπὸ ἀπροσεξία τράκαρα τὸ αὐτοκίνητο πάνω σ' ἓνα βράχο. "Όταν τὸ δεχτῶ μὲ χαρὰ αὐτὸ τὸ πρᾶγμα, αὐτῆ τῆ δοκιμασία, πάλι ὁ Θεὸς μὲ τοὺς ὁμολογητάς θὰ μὲ κατατάξει. "Ἐ, τί θέλω ἄλλο; Καὶ τῆ δική μου ἀπροσεξία ἀκόμη, ὅταν τῆ δεχτῶ μὲ χαρὰ, τὴν ἀναγνωρίζει.

Ἄλλ' ὅταν δὲν τὸ καταλάβουμε αὐτὸ ἀρχίζουμε: Γιατί νὰ γεννηθῶ ἐγὼ ἔτσι; κ.λ.π. Ἄλλος τὰ βάζει καὶ μὲ τοὺς γονεῖς του. Τί φταίνει οἱ γονεῖς; Οἱ ἄνθρωποι δίνουν αὐτὸ πὸν μποροῦν νὰ δώσουν ὡς ἄνθρωποι. Τὴν σάρκα. Τὴν ψυχὴ δὲν μποροῦν νὰ τὴ δώσουν οἱ ἄνθρωποι. Τὴν ψυχὴ τὴ δίνει ὁ Θεός. Δηλαδή ὁ Θεὸς μὲ τὸν ἄνθρωπο, ἄς ὑποδέσσουμε, κάνουν τὸν ἄνθρωπο. Ὅποτε τί φταίει καὶ ὁ ἄνθρωπος, ὅταν τὸ παιδὶ γεννηθεῖ ἀνάπηρο; Αὐτὸ εἶναι μιὰ μεγάλη εὐλογία ἀπὸ τὸν Θεό.

Ὁ Θεὸς μᾶς δίνει εὐλογίες γιὰ νὰ μᾶς ἐξασφαλίσει τὸν Παράδεισο. Σὲ κάθε ἄνθρωπο. Καὶ μεῖς δυστυχῶς τὶς χάνουμε αὐτὲς τὶς εὐκαιρίες. "Όσο μπορεῖτε νὰ τ' ἀντιμετωπίζετε

έτσι, με τὸ βαδύτερο νόημα, ἂν θέλετε νὰ βρεῖτε πάλι τὴν εἰρήνην στὸν κόσμον».

Μὲ καλὸ λογισμὸ

«Κάποτε ἓνας γνωστός μου ἦρθε σὲ ἄδλια κατάσταση. Εἶχανε φτιάξει ἓνα σπίτι. Ἐκεῖ δίπλα στὸ σπίτι αὐτὸ ἔφτιαξαν ἓνα γκαράζι (ἐνῶ μέχρι τότε ἦταν ἡ πόλη νεκρή). Πιο πέρα ἄνοιξαν ἓνα δρόμο μεγάλο. Ἀπέναντι εἶχανε κάνει ἓνα κέντρο. Δὲν μπορούσε νὰ κοιμηθεῖ ἀπὸ τὴ φασαρία τὴ μεγάλη.

—Τί νὰ κάνω πάτερ; λέει. Νὰ φτιάξουμε ἄλλο σπίτι; Πῶς νὰ τὸ φτιάξουμε; (εἶχε καὶ πέντε παιδιά). Εὐκόλο εἶναι νὰ φτιάξουμε ἄλλο σπίτι; Τί νὰ κάνουμε; Δὲν μπορούμε νὰ ἡσυχάσουμε καθόλου.

Καὶ δημιούργησαν μιὰ τέτοια κατάσταση πού ἀναγκάστηκαν κι ἔπαιρναν χάπια ἡρεμιστικά.

—Κοίτα ἐδῶ, βρέ εὐλογημένε, τοῦ λέω. Ἐσεῖς δὲν τὰ ἀντιμετωπίζετε πνευματικά. Ἐάν, ἄς ποῦμε, Θεὸς φυλάξοι, γίνονταν ἓνας πόλεμος καὶ σᾶς ἔλεγαν: σᾶς ἐξασφαλίζουμε τὴ ζωὴ σας, νὰ καθίσετε σ' αὐτὸ τὸ σπιτάκι. Ἄν θέλετε νὰ βγεῖτε ἐξω δὲν σᾶς πειράζουμε καὶ δὲν θὰ πέσει οὔτε μιὰ βόμβα στὸ σπίτι τὸ δικό σας. Πῶς θὰ τὸ θεωρούσατε αὐτό; Σὰν τὴ μεγαλύτερη εὐλογία ἀπ' ὅλους τοὺς ἀνθρώπους. Τί εὐλογία ἦταν αὐτό, Θεέ μου, γιὰ μᾶς; Ὁ κόσμος ἐξω νὰ σκοτώνεται, νὰ χάνεται καὶ μᾶς νὰ μᾶς ἐξασφαλίζουνε τὴ ζωὴ μας; Θὰ τὸ θεωρούσατε μεγάλη εὐλογία. Ἐ, τώρα φέρε ἓνα ἀκόμα καλὸ λογισμὸ καὶ πές: Δόξα σοι, ὁ Θεός. Δὲν περνοῦν φάλαγγες μὲ τάνκς κ.λ.π. Κάτι αὐτοκίνητα πού βλέπουμε... Λοιπὸν δὲν περνοῦν φάλαγγες, ἀλλὰ οἱ ἄνθρωποι τρέχουν πέρα, κάνουν τίς δουλειές τους. Ἐ, καὶ οὔτε πόλεμος γίνεται. Τί μεγάλη εὐλογία! Δόξα σοι, ὁ Θεός.

Καὶ ἀπὸ δῶ δοξολογία καὶ ἀπὸ κεῖ δοξολογία καὶ ἀπὸ κεῖ δοξολογία. Γιατί ἂν δὲν φέρουμε καλοὺς λογισμοὺς καὶ ἂν δὲν πετύ-

χοουμε τὴν ἡσυχία μέσα μας, μὴ νομίσουμε ὅτι καὶ στὴν ἡσυχία θὰ μπορέσουμε ποτὲ νὰ ἡσυχάσουμε. Διότι καὶ κεῖ ὁ πειρασμὸς θὰ μαζεύει τὰ τσακάλια τὴν νύχτα, ὅλα ἔξω, νὰ οὐρλιάζουν. Θὰ τὰ μαζεύει ὁ πειρασμὸς, γιατί ἔχουμε καὶ πειρασμό. Τὴν ἡμέρα θὰ μαζεύει ὅλα τὰ τζιτζίκια, ἂν ἔχει κανεὶς δέντρο. Ἄν τὴν ἡμέρα διώχνει τὰ τζιτζίκια μὲ τὸ καλάμι καὶ τὴ νύχτα πετροβολάει τὰ τσακάλια, τότε φυσικὰ τὸν παραπλανᾷ ὁ πειρασμὸς.

Γι' αὐτὸ ὅλο μὲ καλοὺς λογισμοὺς νὰ ἀντιμετωπίζετε μιὰ κατάσταση».

Ὁ ἁμαρτωλὸς θόρυβος ἰσοκράτημα στὴν ψαλμωδία μου

«Μιὰ φορὰ ἤμουνα σ' ἓνα λεωφορεῖο. Τί γινόταν ἐκεῖ μέσα! Κάποιος λέει στὸν ὁδηγὸ νὰ ταπεινώσει τὸ μαγνητόφωνο. — Ἐχουμε κι ἓναν παπά, λέει, ἐκεῖ πέρα (μὲ εἶδαν καλόγερο). Ὁ ὁδηγὸς τὸ θάξει πιὸ δυνατὰ. Ἐγὼ ἔλεγα τὴν εὐχή. Αὐτὸς ποὺ εἶπε νὰ κατεβάσει ὁ ὁδηγὸς τὸ μαγνητόφωνο ἤθελε νὰ διευκολύνει ἐμένα. — Ἐμένα. λέω, δὲν μ' ἐνοχλεῖ καθόλου, δὲν μ' ἀπασχολεῖ. Γιατὶ μὲ τὸν λογισμό μου ἔλεγα: Ἄν, Θεὸς φυλάξοι, γίνονταν ἓνα ἀτύχημα πιὸ πάνω κι ἀναγκάζονταν νὰ βγάλουν τὸν κόσμο σακατεμένο καὶ νὰ τὸν βάλουν στὸ δικό μας αὐτοκίνητο καὶ νὰ ἴταν ἄλλος μὲ σπασμένο πόδι, ἄλλος μὲ σπασμένο κεφάλι, ἄλλος νὰ κλαίει, ἄλλο παιδάκι σακατεμένο, πῶς θ' ἄντεχα αὐτὴ τὴ σκηνή; Δόξα σοι, ὁ Θεός, λέω, ὁ κόσμος εἶναι καλὰ καὶ τραγουδᾷ κιώλας. Ὁ πότε τὸν θόρυβο τὸ δικό τους ἐγὼ τὸν εἶχα κάνει ἰσοκράτημα στὴν ψαλμωδία τὴ δική μου. Αὐτοὶ τὰ δικά τους καὶ ἐγὼ μιὰ χαρά».

Νὰ μπεῖς στὴ θέση τοῦ ἄλλου

«Πάντα ἔτσι μὲ καλοὺς λογισμοὺς νὰ τ' ἀντιμετωπίζετε. Γιατὶ ἀλλιῶς δὲν γίνεται. Καὶ πάντα ὁ ἓνας νὰ ἔρ-

χεται στὴ θέση τοῦ ἄλλου. Ἄλλά, δυστυχῶς, τὸ πνεῦμα ποὺ ἐπικρατεῖ σήμερα εἶναι πῶς ὁ ἕνας νὰ πάρει τὴ θέση τοῦ ἄλλου. Ὅχι νὰ μπεῖ στὴ θέση τοῦ ἄλλου. Τότε εἶναι ποὺ γίνονται ὅλα αὐτὰ τὰ πράγματα, τὸ τρελοκομεῖο στὸν κόσμο.

Ὅταν ἔρχεται κανεὶς στὴ θέση τοῦ ἄλλου, τὰ πράγματα ὅλα μπαίνουν στὴ σειρά. Ἄς ποῦμε: Εἶναι μιὰ γριά. Λοιπὸν, νὰ ῥθει ἡ νέα στὴ θέση τῆς γριάς. Νὰ πεῖ: —Καὶ ἐγὼ θὰ γίνω πεθερὰ μεθαύριο. Πῶς θέλω νὰ μοῦ φερθοῦν;... Καὶ θὰ ῥμαι γριά νὰ τρέχουν καὶ τὰ σάλια, νὰ μὲ κοροϊδεύουν καὶ τὰ ἐγγόνια. Ἡ νύφη νὰ μοῦ γυρίζει τὴν πλάτη καὶ νὰ μοῦ μιλάει ἀπότομα. Ὅποτε θὰ μ' ἀνέπαυε ἐμένα αὐτὸ τὸ πράγμα; Δὲν θὰ μ' ἀνέπαυε. Ἐπομένως πῶς θὰ φερθῶ ἐγὼ ἔτσι;

Καὶ νὰ ξέρετε ὅτι ἂν δὲν φερθεῖ κάποιος ἔτσι, με πνευματικὸ τρόπο, τότε θὰ λειτουργήσουν οἱ πνευματικοὶ νόμοι. Μετὰ θὰ τὰ πληρώσετε. Θὰ τὸ ἐπιτρέψει ὁ Θεὸς ἀπὸ ἀγάπη, γιὰ νὰ ἐξοφλήσετε σ' αὐτὴ τὴ ζωή».

Ὁ ἀδικούμενος ἔχει καθαρὸ μισθὸ

«Ἄν ὅσα χρωστᾶς σ' αὐτὴ τὴ ζωὴ τὰ ξεπληρώσεις, τότε σώζεσαι. Ἄν φᾶς ὅμως καὶ καμιὰ παραπάνω, παίρνεις καὶ κανένα φράγκο παραπάνω. Ἄν φάει κάποιος ξύλο ἀδίκῃ, τότε ἔχει καθαρὸ μισθό. Πολλὲς φορές δηλαδή, ἄνθρωποι μὲ πολὺ καλὴ ζωὴ συμβαίνει νὰ τοὺς βρίσκουν τὰ χειρότερα. Ἐὰν ὁ Θεὸς ἐπιτρέπει, γιατί ἐπιτρέπει; Ἄς φέρω ἕνα παράδειγμα:

Εἶναι μιὰ καλὴ οἰκογένεια. Καὶ ὁ ἄντρας πολὺ καλὸς καὶ ἡ γυναίκα πολὺ καλὴ καὶ τὰ παιδάκια πολὺ καλά. Ὅλοι ἐκκλησιάζονται, κοινωνοῦνε κ.λ.π. Γιὰ μιὰ στιγμὴ

περνάει ἕνας μεθυσμένος ἢ ἕνας τρελός, χτυπάει τὸν οἰκογενειάρχῃ καὶ τὸν σκοτώνει. Στὰ καλὰ καθούμενα. Μετά, ὅσοι ἄνθρωποι εἶναι ἀπομακρυσμένοι ἀπὸ τὸν Θεὸ λένε: —Γιὰ δές τον. Βλέπετε; Πήγαινε μὲ τὸ σταυρὸ στὸ χέρι γι' αὐτὸ τὰ παθε.

Αὐτὸ εἶναι ἀναίδεια. Ἐπιτρέπει ὁ Θεὸς νὰ παθαίνουν καὶ ἄνθρωποι χωρὶς νὰ φταῖνε καθόλου, γιὰ νὰ δίνει τὴν εὐκαιρία στοὺς τελείως ἀναιδεῖς νὰ λένε ὅ,τι εἶπε καὶ ὁ καλὸς ληστής. Τί βλέπουμε στοὺς δυὸ ληστές; Ὁ ἕνας ἔβριζε τὸν Χριστό: —"Ἄν εἶσαι Θεός, κατέβα κάτω κ.λ.π. Λέει ὁ ἄλλος: —Δὲν φοβάσαι τὸν Θεό; Ἐμεῖς δικαίως ταλαιπωρούμαστε. Ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς δὲν ἔκανε τίποτα. Δὲν φοβάσαι τὸν Θεό;

Δηλαδή, γιὰ νὰ δώσει ὁ Θεὸς τὴν εὐκαιρία στοὺς ἀναιδεῖς νὰ συνέλθουν, ἐπιτρέπει νὰ παθουν μερικοὶ χωρὶς νὰ φταῖνε. Ἐνῶ αὐτοὶ ποὺ παθαίνουν, μπορεῖ νὰ εἶναι τὰ πιὸ ἀγαπημένα παιδιά τοῦ Θεοῦ. Στὸν Παράδεισο ὁ Θεὸς πιστεύω δὲν θὰ τοὺς πεί: —Καθῆστε σ' αὐτὴ τὴ θέση. Ἄλλά: —Διαλέξτε τὸν καλύτερο τόπο. Καταλάβατε; Ἔτσι εἶναι. Μὲ τὴ νὰ ζητᾶμε τὸ δίκιο μας τὰ χάνουμε ὅλα. Χάνουμε καὶ τὴν εἰρήνην μας, χάνουμε καὶ τὸ μισθὸ μας».

Ὁ διάβολος δουλεύει

«Ὁ διάβολος σὰν διάβολος κάνει τὴ δουλειά του. Ἐγώ, δυστυχῶς, σὰν καλόγερος δὲν μπορῶ νὰ κάνω τὴ δουλειά μου ὅπως πρέπει. Ὁ διάβολος αὐτὴ τὴ δουλειά κάνει. Ἄλλὰ σὰν διάβολος κάνει τὴ δουλειά του καλύτερα ἀπ' ὅλους μας. Ἐμεῖς, σὰν χριστιανοί, καὶ πρῶτος ἐγὼ σὰν μοναχός, δυστυχῶς δὲν κάνουμε τίποτα».

Τὰ παιδιά μὲ τὸ καλὸ

«Ὅσο μπορεῖτε τὰ παιδιά τώρα ποὺ εἶναι μικρὰ νὰ

τὰ βοηθεῖστε μὲ τὸ καλό, γιὰ νὰ συλλάβουν κι αὐτὰ τὸ βαδύτερο νόημα τῆς ζωῆς. Μὲ τὸ καλό».

Κοιμᾶται σὰν ἄρνάκι

«Οἱ ἄνθρωποι ἔχουν ἀπομακρυνθεῖ ἀπὸ τὸν πνευματικό τους καὶ τοὺς ἔχουν πνίξει λογισμοί, διάφορα πάθη κ.λ.π. καὶ καταλήγουν νὰ κάνουν ἐξομολόγηση στοὺς ψυχιάτρους. Χάπια... Νὰ ξεχάσουν τὸ πρόβλημα ποὺ τοὺς ἀπασχολεῖ. Μόλις περάσει λοιπὸν λίγο διάστημα καὶ ξαναεμφανιστεῖ τὸ πρόβλημα, ξανά πάλι τὰ ἴδια. Αὐτὴ ἡ δουλειὰ γίνεται. Ἐνῶ ἐὰν τακτοποιηθεῖ κανεὶς ἐσωτερικά, κοιμᾶται σὰν ἄρνάκι καὶ δὲ θέλει οὔτε χάπια οὔτε τίποτα».

Ὑπομονὴ καὶ ἐμπιστοσύνη στὸν Θεό

«Ὅλοι μας πρέπει νὰ ἔχουμε ὑπομονή. Καὶ μικροὶ καὶ μεγάλοι. Νὰ ἔχουμε ὑπομονή. Γιατί, ὅπως εἶπα, τὰ νεῦρα μας εἶναι λιγάκι τεντωμένα. Ἐγωισμό λίγο - πολὺ ὅλοι ἔχουμε. Ὅποτε, ὅταν μᾶς κυριεύει ὁ ἐγωισμός, μικρὸ θέμα μεγάλος καυγᾶς. Καὶ ἀρχίζει λοιπὸν καὶ μπαίνει ὁ πειρασμός μέσα στὴν αἰχογένεια. Ὅτιδήποτε κι ἂν βλέπετε ἐκείνη τὴ στιγμή, μὴν κάνετε παρατήρηση. Δὲν βοηθάει. Κάντε λίγο ὑπομονή. Νὰ κάνετε λίγο προσευχή. Καὶ μετὰ, ὅταν θὰ ἡρεμήσει ὁ ἄλλος, μπορεῖ κανεὶς νὰ συνεννοηθεῖ. Βλέπουμε τοὺς ψαράδες. Ἄν δὲν ὑπάρχει μπουνάτσα, δὲν πᾶν νὰ ψαρέψουν. Νὰ κάνετε ὑπομονή καὶ νὰ ἔχετε πολλὴ ἐμπιστοσύνη στὸν Θεό. Δὲν ἔχουμε συνειδητοποιήσει ἀκόμη πὼς ὁ Θεὸς μᾶς παρακολουθεῖ, πὼς μᾶς βοηθάει. Αὐτὸ δὲ τὸ ἔχουμε καταλάβει. Ἄν τὸ καταλάβουν αὐτὸ οἱ ἄνθρωποι, θὰ ἔχουν μεγάλη σιγουριά καὶ θὰ δίνανε καὶ τὴν ψυχὴ τους καὶ τὸν ἑαυτό τους στὸν Θεό».

Βοηθὸς ὁ φύλακας ἄγγελος

«Ὁ ἄνθρωπος δίνει τὴ σάρκα στὸ παιδί του. Ὁ Θεὸς

δίνει τὴν ψυχὴ. Ὅταν τὸ παιδάκι μεγαλώσει, οἱ γονεῖς παύουν νὰ ἔχουν εὐδύνες. Ὁ Θεὸς δίδει στὸν κάθε ἄνθρωπο καὶ τὸν φύλακα ἄγγελο. Τὸν βοηθάει καὶ σ' ὅλη του τὴ ζωὴ. Λοιπὸν, δὲν πρέπει νὰ ἐμπιστευτοῦμε τὸν ἑαυτὸ μας στὸν Θεό;».

Ὁ ἄγγελος δὲν ἀποθαρρύνεται

«Τὰ παιδιά σας νὰ τὰ βοηθάτε μέχρι ἓνα σημεῖο. Ἀπὸ ἐκεῖ καὶ πέρα νὰ τὰ ἐμπιστεύετε στὸν Θεό. Ὁ φύλακας ἄγγελος ἀπὸ κοντὰ εἶναι. Θὰ πεῖ κανεὶς: Ἀπομακρύνεται ὁ ἄγγελος, ὅταν ὁ ἄνθρωπος δίνει δικαιώματα στὸν πειρασμό. Ἀλλὰ ὁ ἄγγελος δὲν ἀποθαρρύνεται. Πηγαίνει ἀπὸ κοντὰ. Παρόλο πὺ βλέπει κανεὶς νὰ εἴμαστε παραστρατημένοι, ὅμως ὁ Θεὸς μὲ τὸν φύλακα ἄγγελο προσπαθεῖ νὰ μᾶς φέρει καλὸ λογισμό».

Νὰ μὴ ξεφεύγουμε ἀπὸ τὸν Θεὸ

«Νὰ μὴν ἀπομακρυνόμαστε ἀπὸ τὸν Θεό, γιατί εἶναι λιγάκι ὀδυνηρό. Ἄν σκεφτοῦμε ὅτι ὁ φύλακας ἄγγελος προσπαθεῖ σὲ ὅλη τὴν ζωὴ νὰ φέρει ἓνα καλὸ λογισμό στὸν ἄνθρωπο καὶ ἐπιμένει καὶ πονάει καὶ στενοχωρεῖται ὅταν ἁμαρτάνει ὁ ἄνθρωπος καὶ στὸ τέλος πάει μὲ ἄδεια χέρια στὸν Θεό. Ἐ, αὐτὸ μόνο νὰ σκεφτοῦμε, εἶναι πολὺ ὀδυνηρό. Καὶ μόνο γι' αὐτὸν τὸν λόγο δὲν πρέπει νὰ ξεφεύγει κανεὶς ἀπὸ τὸν Θεό. Δὲν θὰ πρέπει δηλαδὴ νὰ παραβεῖ τις ἐντολὲς τοῦ Θεοῦ. Ἄλλοι ἄγγελοι μὲ λιγότερο κόπο καὶ ἄλλοι χωρὶς καθόλου κόπο νὰ παραδίδουν τὴν ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου στὸν Θεό, ἐνῶ ἄλλοι ἄγγελοι μὲ κόπο πολὺ, μὲ ταλαιπωρία, μὲ πόνο, νὰ πηγαίνουν μὲ ἄδεια χέρια στὸν Θεό! Εἶναι πολὺ ὀδυνηρό. Σκεφτεῖτε. Λίγο φιλότιμο νὰ ἔχουμε. Καὶ μόνο γι' αὐτὸ ἀξίζει νὰ ἀγωνιστεῖ κανεὶς, γιὰ νὰ μὴ πληγωθεῖ ὁ φύλακας ἄγγελος. Ἐχουμε πολλοὺς ἀνθρώπους πὺ ἔχουν δεῖ τὸν φύλακά τους ἄγγελο. Μόνο νὰ τὸν δεῖ κανεὶς καὶ δὲν θέλει τίποτε ἄλλο. Τὰ μικρὰ παιδάκια ὅταν γελα-

νε βλέπουν τὸν φύλακά τους ἄγγελο. Τὰ μικρὰ παιδιά πρέπει νὰ τὰ μάθετε νὰ προσεύχονται, γιατί εἰσακούονται ἀπὸ τὸν Θεό. Γιὰ νὰ μπεῖ στὴν καρδιά τους ἡ προσευχή πρέπει νὰ εἶναι καρδιακή. "Αἷμα δὲν εἶναι καρδιακή ἡ προσευχή, δὲν ὠφελεῖ».

Περναῖμε τὰ χειρότερα χρόνια

«—Πάτερ, νὰ κάνω μιὰ ἐρώτηση;

—Γιὰ πὲς νὰ δοῦμε.

—Πολλοὺς χριστιανοὺς τοὺς καίει ἡ Ἑλλάδα, τὸιμόνο ὀρθόδοξο ἔθνος πὺ ἔχει μείνει ἐλεύθερο σ' ὄλη τὴ γῆ. Καὶ δυστυχῶς αὐτὸ τὸ ὀρθόδοξο ἔθνος δὲν πάει καλά. Οὔτε σὰν κράτος οὔτε σὰν ἄνθρωποι πᾶμε καλά. Μᾶς πιάνει ἀπελπισία καμιά φορά, γιατί ἔχουμε μιὰ εὐθύνη πολὺ βαρὶὰ στὴν πλάτη μας. Ὁ Θεὸς μᾶς ἐμπιστεύθηκε τὴν Ὀρθοδοξία καὶ μεῖς δὲν κάνουμε τίποτα.

—Ἐμεῖς δὲν κάνουμε τίποτα. Εὐτυχῶς πὺ θὰ κάνει ὁ Θεὸς τώρα κάτι, γιατί ἄλλιῶς μὲ μᾶς χωριὸ δὲν γίνεται. Λοιπὸν. Τελικὰ θὰ τὰ βολέψει ὁ Θεὸς τὰ πράγματα. "Απιστος ἄνθρωπος μετὰ ἀπὸ ἕνα διάστημα δὲν θὰ βρισκεται. Ἄλλὰ τώρα εἶναι πὺ θὰ ἐργασθεῖ κανεὶς. Περναῖμε τὰ χειρότερα χρόνια. Πολλοὶ ἅγιοι θὰ ἤθελαν νὰ ζοῦσαν στὴν ἐποχή μας, γιατί θὰ τοὺς δίνονταν ἡ εὐκαιρία νὰ ἀγωνιστοῦν πολὺ. Καὶ πολλοὶ εὐλαβεῖς χριστιανοὶ θὰ ἤθελαν νὰ ζοῦσαν στὴν ἐποχή μας, γιὰ νὰ ἀγωνιστοῦν πιὸ πολὺ. Ἄλλ' ἐμεῖς δυστυχῶς μένουμε ἔτσι».

Ἡ προσευχή καταργεῖ τὴν μελέτη

«Ὁ Θεὸς θέλει νὰ μᾶς βοηθήσει, γιατί ἡ ἐποχή πὺ ζοῦμε σήμερα εἶναι πάρα πολὺ δύσκολη. Ἐπομένως ὁ Θεὸς εἶναι ὑποχρεωμένος, ἂς ὑποθέσουμε, νὰ βοηθήσει γιὰ τὸ χᾶτιρι τὸ δικό μας. Μετά, καὶ τὴν προσευχή ἑνὸς ἀνθρώπου,

ὅταν εἶναι πνευματικὰ ἀνεβασμένος, τὴν εἰσακούει ὁ Θεός. Καὶ ἡ μελέτη βοηθάει γιὰ τὴν προσευχή. "Ὅταν διαβάσεις κάτι ἀπὸ τὸ Εὐαγγέλιο, ἓνα κομματάκι, αὐτὸ θερμαίνει τὴν ψυχὴ καὶ σὲ μεταφέρει σὲ ἓνα χωρὸ πνευματικό." Ὅταν ὑπάρχει ἡ προσευχή, μελέτη δὲν χρειάζεται. Νά, ἐγὼ δὲν διαβάζω τίποτε. Θὰ διαβάσω ἓνα βιβλίο ὅταν πρόκειται νὰ βοηθηθεῖ κάποιος».

"Ἐρημος καὶ ἀγώνας⁴

«Δὲν δύναται τις νὰ πλησιάσει εἰς τὸν Θεόν, εἰάν δὲν ἀπομακρυνθεῖ ἀπὸ τὸν κόσμον». Ἴδεῖτε: ἀπὸ τὸν κόσμον. Κόσμος κατ' ἀρχὰς εἶναι ὅλα τὰ κοσμικὰ πράγματα. Ἡ ἔρημος εἶναι, κατὰ κάποιο τρόπο, ἀπαλλαγμένη ἀπ' αὐτόν. Ἀλλὰ μπορεῖ ὁ νοῦς, κι ἐδῶ μέσα στὸν κόσμο «νὰ ἀδιαφορεῖ περὶ τῶν πραγμάτων τοῦ κόσμου. Δὲν δύναται ποτὲ νὰ ἡσυχάσει ἡ καρδιά καὶ νὰ εἶναι ἀφάνταστος ἐνὸς σώματι καὶ αἰσθήσεις ἀπασχολοῦνται μὲ κοινὰ πράγματα πού οὐδὲ τὰ σωματικά πάντα ἐξαφανίζονται οὐδὲ οἱ πονηροὶ λογισμοὶ παύουν ἄνευ τῆς ἐρήμου» (διαβάζει ἀπὸ πατερικὸ βιβλίο).

Λοιπὸν, ναί. "Ἄν εἶχατε μιὰ ἡσυχία, θὰ ὑπῆρχε μιὰ ἔρημος. Δὲν εἶναι ὁ τόπος ἡ ἔρημος, εἰάν ἐγὼ στὴν ἔρημο δὲν ἔχω ἐρημωθεῖ ἀπὸ τὰ πάντα μου. Ἡ πάλι, δὲν εἶναι ἔρημος ὅταν τὴν προσαρμόζω μὲ τὸν ἑαυτό μου καὶ δὲν προσαρμόζομαι ἐγὼ μὲ τὴν ἔρημο. Καὶ ἐδῶ στὸν κόσμο μπορεῖ κανεὶς νὰ πετύχει πολλὰ πράγματα. Δὲν εἶναι ἔρημος ἂν εἶμαι στὴν ἔρημο κι ἔχω τὸ ράδιο καὶ δὲν ἔχω ἐρημωθεῖ ἀπὸ τὰ πάντα μου, ἔχω τὸ στόμα μου κ.λπ. Φυσικὰ δὲν ἔχω ἄνθρωπο νὰ

4. Τὰ ἐπόμενα ἀποσπάσματα εἶναι ἀπὸ ἀπομαγνητοφωνημένη ὁμιλία.

μαλώσω, αλλά... Βοηθάει φυσικά ἡ ἔρημος. Ἄλλὰ κι ἐδῶ στὸν κόσμο μπορεῖ νὰ πετύχει κανεὶς. Γιὰ μένα εἶναι νὰ κάνει κανεὶς κάτι. "Ὅταν δὲν μπορεῖ, ἄς δεῖ ἀπὸ τί βλάπτεται καὶ νὰ τὸ κόψει. Φέρ' εἰπεῖν ἔχω μιὰ βρύση ποὺ τρέχει γούρ, γούρ, γούρ συνέχεια ἢ ἔχω ξυπνητήρι καὶ κάνει τάγκα, τάγκα, τάγκα. Ἔ, παίρνω ἓνα πιὸ ταπεινό... Μπορεῖς πολλὰ νὰ πετύχεις. Χρειάζεται διάκριση».

Ἡ δίκαιη κρίση τοῦ Θεοῦ

«Σ' ἓναν ποὺ ἔδωσε ὁ Θεὸς ἓνα τάλαντο τοῦ ζητᾶει νὰ τὸ κάνει δύο. Τὸ δύο εἶναι ἄριστα. Ἐὰν τοῦ ἔδωσε δύο νὰ τὰ διπλασιάσει, τὸ τέσσερα εἶναι ἄριστα. Ἄν τοῦ ἔδωσε πέντε, πρέπει νὰ τὰ κάνει δέκα. Τὸ ἔννιά δὲν εἶναι ἄριστα. Πολλές φορές τὸ τρία εἶναι ὑπεράριστα, τὸ ἔννιά δὲν εἶναι ἄριστα. Γι' αὐτὸ ὁ Κύριος εἶπε: "μὴ κρίνετε κατ' ὄψιν, ἀλλὰ τὴν δικαίαν κρίσιν κρίνατε".

Ἐμεῖς πολλές φορές λέμε ὁ τάδε εἶναι ἅγιος... Καὶ ποῦ νὰ ξέρουμε ὅτι ὁ τάδε ἐγκληματίας ἔχει ἀνταποκριθεῖ, ἐνῶ ὁ "ἅγιος" ὄχι. Μπορεῖ νὰ σκότωση καὶ δέκα ἄτομα κι ὁ ἄλλος μπορεῖ νὰ ἔκανε θαύματα καὶ ὁ Θεὸς νὰ τοῦ ζήτηξε εἴκοσι καὶ νὰ μὴν ἀνταποκρίθηκε. Ἐνῶ ἐκεῖνος ἀπὸ μικρὸς περνοῦσε στὰ πεζοδρόμια καὶ ἔσπαγε βιτρίνες, μεγάλωσε στὶς φυλακές, τοῦ κάνανε ἄσχημες κατηχήσεις, εἶχε κληρονομικὰ κλπ. καὶ μετὰ ἔκανε δέκα ἐγκλήματα, ζόρισε τὸν ἑαυτό του καὶ συγκρατήθηκε στὰ δέκα.

Καὶ νὰ δεῖτε. Αὐτὸς ἔχει γνωρίσει τὸν ἑαυτό του ὅτι εἶναι ἐγκληματίας κι ἐμεῖς τὸν καταδικάζουμε ὅτι εἶναι ἐγκληματίας, ἀλλὰ δὲν ξέρουμε... Ἐνῶ ὁ ἄλλος ἔκανε δέκα θαύματα, δὲν ἀνταποκρίθηκε ὅμως, ἔπρεπε νὰ κάνει εἴκοσι.

Τί νὰ πεῖ κανεὶς. Νὰ ἐργάζεται ὁ καθέννας ὅσο μπορεῖ μὲ φιλότιμο. Νὰ κάνει μὲ εὐγνωμοσύνη πρὸς τὸν Θεό. Ἄς ἀφήσουμε τοὺς κοσμικοὺς ἀνθρώπους. Οἱ καημένοι μὲ τὴν κοσμικὴ ἀντιμετώπιση τῶν πραγμάτων, ἔχουν

γεμίσει τὰ ψυχιατρεία. Λένε, γιατί ὁ τάδε πέτυχε, γιατί ἔφτιαξε ἓνα μέγαρο κι ἐγὼ δὲν πέτυχα στὴ ζωὴ μου κ.λ.π. Καὶ δῶσ' του δουλειά... Μὰ δὲν καταλαβαίνουν ὅτι ὁ τάδε ἀπέτυχε, γιατί ἔφτιαξε τόσα μέγαρα, περισσότερα ἀπ' ὅσα τοῦ χρειάζονται. Δουλεύουν, ζορίζουν τὸν ἑαυτό τους, τοὺς πιάνει ἄγχος, στενοχώρια, μελαγχολία. Πέφτουν στὰ μάτια τῶν ἄλλων. Λοιπόν, πᾶν' αὐτοί. Αὐτοί, κατὰ κάποιο τρόπο, δικαιολογοῦνται γιατί εἶναι κοσμικοί.

Ἄλλὰ καὶ στὴν πνευματικὴ ζωὴ βλέπει κανεὶς παρ-
 ὅμοια: Ὁ τάδε κάνει τόσα, ὁ τάδε βρίσκεται σ' αὐτὴ τὴν
 κατάσταση κ.λ.π. Ἐπειδὴ ὑπάρχει ἐγωισμὸς μέσα, ἡ χά-
 ρις τοῦ Θεοῦ εἶναι μακριά. Δῶσ' του, δῶσ' του, τὸν πιάνει
 ἀπελπισία, μελαγχολία. Καὶ αὐτὸς τὰ ἴδια παθαίνει, διότι
 καὶ αὐτὸς κοσμικὰ τὰ ἀντιμετωπίζει».

Πνευματικὴ ἀδικία

«Ἐὰν ἓνας ἄνθρωπος ἔχει καλὴ διάθεση, ἀγνὰ ἐλα-
 τήρια, ἀλλὰ ἀδικήθηκε ἀπὸ μιὰ καθοδήγηση, ἐγὼ πιστεύω,
 (ἔχω τέτοιες περιπτώσεις), ὅτι ὁ Θεὸς θὰ τοῦ δώσει μετὰ
 ἀπὸ χρόνια καὶ δὲ θὰ ἀδικηθεῖ. Ὅπως συμβαίνει καὶ στὸ
 στρατό. Παίρνει κάποιος "φύλλο πορείας" καὶ ὅταν γυρί-
 ζει τοῦ δίνου ἡ δεκαπέντε εἴκοσι ἡμερῶν ἄδεια, τοῦ τὶς δί-
 νουν ὅλες μαζωμένες μετὰ. Αὐτὸ κάνει καὶ ὁ καλὸς Θεός».

Ὁ Θεὸς τὰ κανόνισε

«Γνώρισα μιὰ ψυχὴ, εἶναι σ' ἓνα γνωστὸ μοναστήρι,
 πού, ἢ καημένη, εἶχε ἀδικηθεῖ. Μοῦ ἔκανε ἐντύπωση πού
 ἔφτασε σὲ μιὰ κατάσταση πού σπάνια φτάνουν οἱ ἄνθρω-
 ποι. Λίγους πνευματικούς ἀνθρώπους γνώρισα, ὅλα τὰ χρό-
 νια, πού εἶχαν πετύχει τέτοια κατάσταση. Αὐτὴ ἡ ψυχὴ,
 μιὰ κοπέλα πού δὲν εἶχε οὔτε ἕξι ἑφτά μῆνες στὸ μοναστή-
 ρι, βρισκόταν σὲ τέτοια κατάσταση: **Ν ἂ ζ ε ἰ τ ὁ**
μ υ σ τ ῆ ρ ι ο , ν ἂ ζ ε ἰ τ ῆ θ ε ἰ ἄ Λ ε ι τ ο υ ρ -
γ ἰ ἄ , τ ἄ ἱ ε ρ ἄ γ ε γ ο ν ὄ τ ἄ . Ὅχι πλάνη.

Καὶ ἔλεγα: μὰ πῶς; Κατάλαβα ὅτι ὅπωςδήποτε θὰ εἶχε ἀδικηθεῖ αὐτὴ ἢ ψυχὴ. Καὶ πράγματι εἶχε ἀδικηθεῖ ἀπὸ ἀνθρώπους στὸν κόσμον. Εἶχε μιὰ τέτοια καλοσύνη! Οἱ ἄνθρωποι ποὺ βοηθοῦσε, δὲν τὴν ὀδηγοῦσαν ἐκεῖ ποὺ ἔπρεπε. Δὲν ξέρω, εἶναι κοσμικὴ ἴσως φράση αὐτή, αὐτοὶ θέλουν νὰ τοὺς κάψει κανεὶς σ' ἓνα φούρνο, ἔτσι ὅπως λένε οἱ κοσμικοί. Ἐνῶ ἐκείνη ἤθελε νὰ γίνεи μοναχὴ ἀπὸ χρόνια, αὐτοὶ τὴν θέλανε νὰ βοηθάει. Τί νὰ βοηθάει; Ἄν βοηθοῦσε ἓναν πατέρα, μιὰ μητέρα, ἓναν ἄρρωστο νὰ τοῦ κάνει συντροφιά, καλὰ. Ἀλλὰ βοηθοῦσε ἀνθρώπους τελείως...

Ἐπειδὴ ὅμως ὑπῆρχε μιὰ ἀπλότης, μιὰ ἀγάπη, ὁ καλὸς Θεὸς τὰ κανόνισε».

Ἀντιμετώπιση τῶν δυσκολιῶν μὲ δοξολογία

«Ἐνας δάσκαλος εἶχε ἑπτὰ - ὄγχο παιδάκια. Ζήτημα νὰ ἔτανε καμιὰ πενηνταριά ἐτῶν. Τὸ ἓνα τὸ κοριτσάκι τοῦ τὸ καημένο εἶχε βγάλει κάτι στὸ μάτι του. Τὸ ἀνοίξανε καὶ βρήκανε ὄγκο μέσα καὶ τοῦ ἀφαιρέσανε τὸ μάτι. Τὸ κοριτσάκι τὸ καημένο τὸ κορδοῖδευαν ὅλα τὰ παιδιὰ στὸ σχολεῖο. Πῶς νὰ παρηγορηθεῖ αὐτὸ τὸ καημένο; Σκέφτηκα: ἀφοῦ εἶναι δώδεκα χρονῶν, μπορεῖ νὰ καταλάβει μερικὰ πράγματα. Μὰ αὐτὸ δὲν ἤξερε τί εἶναι παρηγοριά.

Ἄν αὐτὲς οἱ ψυχὲς τὸ ἀντιμετωπίζουν μὲ μιὰ δοξολογία θὰ εἶναι μεθαύριο μαζί μὲ τὸν ὁμολογητὴ Παφνούτιο, τοῦ ὁποίου τοῦ βγάλανε τὸ μάτι γιὰ τὴν ἀγάπη τοῦ στὸν Χριστό. Ἐ, τὸ κατάλαβε ὁ καημένος ὁ δάσκαλος καὶ πέταξε ἀπὸ τὴν χαρὰ. Δὲν ἦταν ψεύτικη παρηγοριά. Ἦταν μιὰ πραγματικότητα. Βλέπει ὅτι δὲν εἶναι ἀδικία. Ὁ Θεὸς δὲν ἀδικεῖ. Ὅταν τὸ ἀρνηθεῖ αὐτό, λέει τί φταίει τὸ παιδάκι μ' ἓνα ὄγκο ἐδῶ; Τοῦ κάνουν χειρουργία καὶ παραχειρουργία καὶ τελικὰ μεγαλώνει συμμαδεμένο.

Τὴν ἡμέρα τῆς κρίσεως, ἐγὼ τὸ πιστεύω αὐτό, δὲν μπορῶ νὰ μὴ τὸ πιστεύω, τὸ παιδάκι αὐτὸ ποὺ ταλαιπωρήθηκε πέντε χρόνια ἄδικα, θὰ τὸ ἀμείψει ὁ Θεός».

Προϊπόθεση τῆς νοερᾶς προσευχῆς

«Γιὰ τὴ νοερὰ προσευχὴ δὲν ξέρετε φυσικά. Ὅ,τι ἔχετε διαβάσει. Οἱ γυναῖκες νὰ προσέχουν, γιατί ἔχουν τὸ συναίσθημα καὶ μιὰ ἀγάπη, ἐνῶ οἱ ἄνδρες ἀγαποῦν τὸν Χριστὸ μὲ τὴ λογική. Οἱ γυναῖκες μὲ τὴν καρδιά καὶ τὸ ἔχουν ἀποδείξει, ὅταν σταυρώνανε τὸν Κύριο. Οἱ ἄνδρες βρήκανε τὴ λύση: Βάλανε τὴ λογική, γιὰ νὰ δοῦμε εἶπαν, τί γίνεται, πόσοι Ἰουδαῖοι, Γραμματεῖς, Φαρισαῖοι, στρατὸς ὑπάρχουν, νύχτα εἶναι κ.λπ. Νὰ κλείσουμε λοιπόν, νὰ βάλλουμε τὸ σύρτη γερά, νὰ δοῦμε τί θὰ γίνει.

Οἱ γυναῖκες ὅμως πῆραν τὰ μπουκάλια τὴ νύχτα, γιὰ νὰ πᾶνε στὸν τάφο τοῦ Χριστοῦ. Λέγανε καμιά φερά ποιὸς θὰ μᾶς κυλίσει τὸ λίθο, ἀλλὰ προχωροῦσαν, οὔτε στρατὸς οὔτε τίποτα. Πῆγαν καὶ τελικὰ πέρασε ἡ ἀγάπη ποὺ ἔξω βάλλει τὸν φόβο.

Γιὰ τίς γυναῖκες ἀναφέρει μέσα στὴ Φιλοκαλία μερικά πράγματα ὁ Συμεὼν ὁ νέος θεολόγος, ὁ ὁποῖος κινεῖται στὸ θεῖο μέρος. Ἐπειδὴ οἱ γυναῖκες ἔχουν τὸ συναίσθημα, θὰ ἀρχίσουν τὰ δάκρυα καὶ θὰ νομίσουν ὅτι φτάσανε σ' ἐκείνη τὴν κατάσταση... Ὑστερα ποῦ νὰ βρεῖ ἄκρη κανεῖς. Χρειάζεται μεγάλη προσοχή.

Οἱ Ἅγιοι Πατέρες ἀναφέρουν καὶ βοηθητικά, γιὰ τὴν ἀναπνοὴ κ.λπ. Αὐτὰ βοηθᾶνε, ἀλλὰ πολλές φορές εἶναι καὶ αὐτὰ μιὰ πλάνη. Νομίζω ὅτι ἂν κάνω ἓνα σκαμνάκι τόσο καὶ σκύψω κατ' αὐτὸ τὸν τρόπο καὶ πῶ τόσες εὐχές, ὅτι εἶμαι ἐντάξει.

Μὰ δὲν εἶναι μόνο νὰ συνηθίσουμε νὰ λέμε τὴν εὐχή, σκοπὸς εἶναι ὁ ἄνθρωπος κατ' ἀρχὰς νὰ γνωρίσει τὸν ἑαυτό του καὶ πρὶν ἀρχίσει τὴν εὐχή, θὰ πρέπει νὰ ἔχει ὑπόψει τὴν ἁμαρτωλότητά του, γιατί ὅλοι ἁμαρτωλοὶ εἴμεθα. Κι ἓνα σκαμπίλι νὰ ἔχει δώσει κάποιος, εἶναι ἁμαρτωλός, γιατί δὲν ἔπρεπε νὰ τὸ δώσει.

Εἶμεθα ὅλοι ἁμαρτωλοί. Πρέπει νὰ ἔχουμε ὑπόψη τὴν ἁμαρτωλότητά μας. Νὰ σκεφτόμαστε: τί ἔκανε ὁ Θεὸς γιὰ μᾶς καὶ τί κάνουμε ἐμεῖς γιὰ τὸν Θεό. Μετὰ ἀπὸ αὐτὲς τὶς σκέψεις καὶ γρανιτένια νὰ εἶναι ἡ καρδιά, θὰ ραίσει. Νὰ σκεφτῶ λιγάκι λογικά: ὁ Θεὸς μπορούσε νὰ μὲ κάνει καὶ ἓνα μουλάρι, ἓνα μουλάρι καὶ νὰ μὲ δώσει σ' ἀδιάκριτα χέρια πὺ θὰ μὲ φορτώνουν 150 κιλά ξύλα καὶ θὰ μὲ χτυπάει ἓνας χωρικός στὸ κεφάλι. Τελικὰ θὰ ἔπεφτα σ' ἓνα λάκκο, θὰ μ' ἀνοιγαν τὴν κοιλιά οἱ σκύλοι καὶ καθὼς θὰ περνοῦσαν οἱ διαβάτες, θὰ ἔπιαναν τὴ μύτη τους, γιὰ τὴ θὰ βρωμοῦσα στὸ δρόμο. Μόνο γι' αὐτό, τὸν εὐχαρίστησα τὸν Θεό, Δὲν τὸν εὐχαρίστησα.

Μποροῦσε ὁ Θεὸς νὰ μὲ κάνει ἓνα φίδι, ἓνα σκορπιό. Ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ ὅμως μὲ ἔκανε ἄνθρωπο! Θυσιάστηκε γιὰ μένα. Μὲ μιὰ σταγόνα θεικοῦ αἵματος ξέπλυσε ὅλη τὴν ἁμαρτία τοῦ κόσμου.

Ὅλα αὐτὰ ἂν τὰ σκεφτεῖ ὁ ἄνθρωπος, ἀπὸ τὴν μιὰ μεριά τὴν εὐεργεσία τοῦ Θεοῦ καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη τὴν ἁμαρτωλότητά του, τὴν ἀχαριστία του κ.λ.π., ἡ καρδιά καὶ γρανιτένια νὰ εἶναι, θὰ ραίσει. Μετὰ αἰσθάνεται τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ. Μὲ τὸ "Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ἐλέησόν με" πρέπει νὰ ξεκουράζεται ἡ καρδιά τοῦ ἀνθρώπου. Αἰσθάνεται τὴν ἀνάγκη τοῦ ἐλέους τοῦ Θεοῦ. Τότε δὲν τὸν κουράζει ἡ εὐχή. Ἡ εὐχή ξεκουράζει, δὲν κουράζει. Ὅταν, ἂς ὑποθέσουμε, δὲν προχωρᾷ κατ' αὐτὸ τὸν τρόπο, ἀποκτᾷ μόνο τὴ συνήθεια καὶ ὁ παλιὸς ἄνθρωπος ὑπάρχει μέσα καὶ ἐπακολουθεῖ πλάνη.

Βρῆκα συγκεκριμένα, σᾶς τὸ λέω σὰν ἐξομολόγηση αὐτό, κάποτε ἓναν μοναχὸ πὺ τὰ χεῖλη του πράγματι ἔλεγαν τὴν εὐχή, ἐκινουῦντο, τὸ καταλάβαινε κανεῖς. Ἐτυχε νὰ ῥθοῦν καὶ μερικοὶ ἐπισκέπτες; γυρίζει ὁ ἓνας στὸν ἄλλο καὶ λέει: —Ποπό, πὺ βρισκόμεθα!...

—Κάποτε, μοῦ λέει ὁ μοναχὸς αὐτός, ἔγραψα στὸν τάδε ἐπίσκοπο, στὸν τάδε μητροπολίτη, τὸν τάδε τὸν ἔλεγ-

Ξα, στὸν τάδε εἶπα ἂν ἀφήσει αὐτὲς τὶς ιδέες θὰ εἶμαι στὸ πλευρό του... —Μά, γιὰ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, λέω ἐκεῖ πέρα, νὰ τὸ ἐξετάσουμε λίγο λογικά. Ἐσὺ φαίνεται ὅτι εἶσαι πιὸ ἀγράμματος ἀπὸ μένα, γιατί ἐγὼ στὸ ὄμιχρον δὲν βάζω περισπωμένη, ἐνῶ ἐσὺ μπορεῖς νὰ τὸ κάνεις αὐτό. Μετὰ εἶσαι ἀμφίπλευρος, φυματίωση δεξιά καὶ ἀριστερά. Ἐ, ἐσὺ τί θέλεις καὶ κάνεις. Μόνο αὐτὰ νὰ ἐξετάσεις. Ἄφησε τὶς ιδέες, τοῦ λέω. Καὶ μοῦ λέει: —Ἐνας νὰ ἦταν σὰν καὶ μένα, θὰ εἶχε διορθωθεῖ ἢ ἐκκλησιά...

Ἐ, σκεφτεῖτε τώρα, βγάλτε συμπέρασμα. Ἄν ἦταν τρελὸς καὶ τὸ ἔλεγε, ἦταν δικαιολογημένος. Ἄλλὰ δὲν ἦταν τρελός. Ἐπειδὴ ἔλεγε τὴν εὐχή, τοῦ ἔμεινε ἢ συνήθεια μόνο. Εἶναι ἐπικίνδυνο λοιπόν. Ἡ προσευχὴ δὲν κουράζει. Σ' αὐτὴ τὴν περίπτωση ὅμως κουράζει, ξυρίζει τὸν ἑαυτό του. Ἡ προσευχὴ δὲν κουράζει, ξεκουράζει. Ὅπως νιώθει, ἐπὶ παραδείγματι, τὸ παιδάκι στὴν ἀγκαλιὰ τῆς μητέρας του. Τί αἰσθάνεται ὅταν εἶναι στὴν ἀγκαλιὰ τῆς μητέρας του; Δὲν μπορούμε νὰ τὸ καταλάβουμε. Μόνο ὅταν νιώσει κάποιος τὴν παρουσία τοῦ Θεοῦ καὶ νιώσει καὶ τὸν ἑαυτό του σὰν μωρὸ παιδάκι, τότε καταλαβαίνει.

Αὐτοὺς τοὺς ἀνθρώπους ἂν τοὺς ἀκούσει κανεὶς ἀπ' ἔξω, ὅταν προσεύχονται, θὰ πεῖ ὅτι εἶναι μωρὰ παιδιά. Ἄν τοὺς δεῖ κιόλας πὺ κάνουν κινήσεις, θὰ πεῖ ὅτι παλάβωσαν. Ὅπως τὸ μικρὸ παιδάκι πὺ τρέχει, πιάνει τὸν πατέρα του ἀπ' τὸ παλτὸ καὶ τοῦ λέει: —Δὲν ξέρω τί θὰ κάνεις, θὰ μοῦ κάνεις αὐτὸ κ.λ.π.

Αὐτοὶ οἱ ἀνθρωποὶ ὅμως πὺ σὰς λέω, κατὰ κάποιο τρόπο, ἀχρηστεύονται. Πῶς ἀχρηστεύονται; Δὲν μποροῦν νὰ κάνουν ἐργασίες, παραλύεται τὸ σῶμα, τὰ κόκκαλα τὰ σκληρὰ γίνονται λαμπάδες καὶ δὲν μποροῦν. Ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, ὅταν πέσει στὸν ἀνθρωπο σὲ μεγάλο βαθμὸ, τὸν διαλύει καὶ νὰ θελήσει νὰ πάει κάπου νὰ κάνει κάτι, βιάζει τὸν ἑαυτό του νὰ βγεῖ ἀπ' αὐτὴ τὴν κατάσταση, γιὰ νὰ μπορέσει νὰ κάνει κάτι. Γι' αὐτὸ πολλές φορές, ἔχοντας

υπόψη μερικούς ανθρώπους που ζούν τέτοιες καταστάσεις, στενοχωρούμαι».

Γεύση Παραδείσου

«Βλέπω τή νεολαία σήμερα που κάνει τόσες άταξίες για να απολαύσει ήδονές, ενώ στην πνευματική ζωή θά απολάμβανε θείες ήδονές σε μεγαλύτερο βαθμό. Θα έλεγε κανείς, μάλιστα, μου λές για τον Παράδεισο κ.λ.π., ε, δεν ξέρουμε αν είναι ή δεν είναι. Μά σ' αυτή τή ζωή μπορεί να ζει κανείς ένα μέρος της χαράς του Παραδείσου σε μεγάλο βαθμό, όχι ένα λεπτό, δέκα λεπτά, δέκα μέρες κι ένα χρόνο. Μά συνέχεια, απ' έδω να ζει, μιὰ άγαλλίαση και να διερωτάται πολλές φορές, αν υπάρχει κάτι καλύτερο στον Παράδεισο απ' αυτό τὸ ὅποιο ζει έδω. Σήμερα νομίζει ή νεολαία ὅτι απολαμβάνει κάτι. Μοιάζει πολὺ με τὰ παιδιά τῆς πείνας που βρίσκανε αὐτὰ που πετούσανε οί στρατιῶτες τῆς κατοχῆς και τὰ γλύφανε και νόμιζαν ὅτι απολάμβαναν κάτι, ενώ ἦταν σάπιο.

Περὶ μακαρίας απλότητας

Ἡ πραγματική απλότητα έχει σχέση με τὴν ταπείνωση, ἡ δὲ ἄλλη απλότητα έχει σχέση με τὴν ὑπερηφάνεια. Να σας φέρω ἕνα παράδειγμα: Κάποτε ἦταν ἕνας ἐγκαταλελειμμένος γέρος, ἐκεῖ στην Ἡπειρο, βοσκὸς και πῆγα και τὸν βρήκα σε μιὰ καλύβα. Σ' ὄλη του τὴ ζωή μιὰ φορά εἶχε πάει στην ἐκκλησία, ἕνα Πάσχα, και ἔλεγε ὁ κατημένος: — «ὦ, τί θρησκεία ἔχουμε! Σὰν τὸν Ἰησοῦ Χριστὸ ἦταν ὁ δεσπότης, γυάλιζε ἐκεῖνο στὸ κεφάλι απ' τὶς λαμπάδες.

Τέλος πάντων. Παρόλο που ἦταν τόσο ἀπλὸς και δὲν ἤξερε τίποτα ἐκεῖ στὸ βουνὸ που ζούσε, θεώρησε κατόρθωμα τὸ ἐξῆς: Εἶχε κάτι σκυλάκια ἐκεῖ μέσα που πηγαίνανε και τοῦ παίρνανε τὸ πιάτο. Ὅπως ἔφαγε τὸ φαγητὸ που

εἶχε τὸ πιάτο, πάει καὶ τὸ γυρίζει ἀνάποδα καὶ λέει: —Νά, αὐτὸ θὰ πεῖ μυαλό!

Καταλάβατε; Τὸ θεωροῦσε σπουδαῖο, λές καὶ ἀνέβηκε στὸ διάστημα πάνω τόσο πολύ, πὺ γύρισε τὸ πιάτο ἀνάποδα νὰ μὴ τὸ γλύφουν τὰ σκυλιὰ καὶ τὰ γατιά. Ἄν τὸ δεῖ κανεὶς ἐξωτερικά, θὰ πεῖ πόσο ἀπλὸς εἶναι! Αὐτὴ φυσικὰ ἦταν μιὰ ἐκδήλωση πὺ εἶχε σχέση με τὴν ὑπερηφάνεια.

Ἡ ἀπλότητα ἢ ἀπλὴ γεννιέται ἀπὸ τὴν ταπείνωση, ἐνῶ ἢ ἄλλη ἔχει σχέση με τὴν ὑπερηφάνεια. Κι αὐτὸ φυσικὰ τὸ βρίσκει ὅταν κάνει μιὰ ἐργασία στὸν ἑαυτὸ του. Ὅπως φέρ' εἰπεῖν ἢ ἀγάπη. Λέμε καμιά φορά ὅτι ἔχουμε ἀγάπη, ἔχουμε ἀγάπη. Τί εἶδους ἀγάπη ὅμως εἶναι; Ἐννοῶ τὴν πνευματικὴ ἀγάπη. Δὲν λέω γιὰ τὴν κοσμική. Πῶς νὰ φτάσει ὁ ἄνθρωπος σ' αὐτὴ τὴν κατάσταση πὺ νὰ θεωρεῖ ὅλο τὸν κόσμο ἀδέρφια του; Μὰ θὰ πεῖ κανεὶς ὅτι αὐτὸς εἶναι εἰδωλολάτρης, εἶναι ἰεχωβάς... Ναί, ἀλλὰ εἶναι κατὰ σάρκα ἀδερφός. Ὅχι φυσικὰ καὶ κατὰ πνεῦμα, πὺ εἴμαστε οἱ ὀρθόδοξοι. Ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνος εἶναι κατὰ σάρκα ἀδερφός. Πρέπει νὰ κλάψουμε καὶ γι' αὐτόν. Ἡ πάλι, ἂν ἓνας ὀρθόδοξος γινόταν ἰεχωβάς ἢ καθολικός, πόσο θὰ ἔκλαιγα; Τώρα, τόσα ἑκατομμύρια ὑπάρχουν. Πόσο ἔχω κλάψει. Ἐπομένως βρίσκομαι πολὺ μακριὰ ἀπὸ τὴν πραγματικὴ ἀγάπη.

Στὸ θέμα αὐτὸ βοηθιέται ὅμως λίγο ὁ μοναχός. Θὰ εἶναι ἀδικαιολόγητος ὁ μοναχός, ἐὰν δὲν κινηθεῖ σ' αὐτὸ τὸ χῶρο. Ἐπιβάλλεται ὁ μοναχός νὰ βγεῖ ἀπ' τὴ μικρὴ του οἰκογένεια καὶ νὰ μπεῖ στὴ μεγάλη οἰκογένεια. Γιὰ ἓναν ὅμως οἰκογενειάρχη, ὁ Θεὸς δὲν θὰ ζητήσῃ νὰ φτάσει σ' αὐτὴ τὴν κατάσταση. Πλὴν ὅμως, ὅτι μπορεῖ νὰ ἀποκτήσῃ. Ὅπως καὶ ἓνας μοναχός, ἐνῶ ἀγωνίζεται καὶ δὲν ἔχει φτάσει σ' αὐτὴ τὴν κατάσταση, αἰσθάνεται τὸν ἑαυτὸ του ὅτι βρίσκεται πολὺ μακριὰ, τὸ ἴδιο φυσικὰ πρέπει καὶ ἓνας πὺ

εἶναι στήν οἰκογένεια, νά μὴ νομίζει ὅτι ἔπεσε σέ μιὰ κατάσταση κακή, ἀλλὰ νά προσπαθεῖ ὅσο μπορεῖ μὲ ταπείνωση καὶ θὰ δέχεται τὴ χάρη τοῦ Θεοῦ».

Περὶ ἀγάπης

— Ὑπάρχουν στὸ "Ἅγιον" Ὄρος πατέρες πού νά ἔχουν φτάσει στὰ μέτρα τῆς ἀγάπης αὐτῆς, πού νά θεωροῦν ὅλο τὸν κόσμον ἀδελφούς;

— «Θὰ ἦταν πάρα πολλοί. Δυστυχῶς ὅμως. Λίγοι ὑπάρχουν, λίγες ψυχές. Ἐμεῖς μὲ τὸ Ἡμερολόγιο ἔχουμε πάθει μεγάλο κακό. Αὐτὸ θὰ καταστρέψει τὸ "Ἅγιον" Ὄρος. Αὐτὸ ἔχει καταστρέψει καὶ τὸν κόσμον παντοῦ. Δημιούργησε μιὰ ὀλόκληρη κατάσταση. Βλέπει κανεὶς νά ἀσχολεῖται ὁ κόσμος τώρα μὲ ὅλα τὰ ἄλλα θέματα, ἐκτὸς ἀπὸ τὸν ἑαυτό του. Ἐνῶ νομίζω ὅτι ὅταν ἀσχοληθεῖ κανεὶς μὲ τὸν ἑαυτό του, τὰ ἄλλα βρίσκουν τὸν κανονικὸ ρυθμό. Κι αὐτὸ εἶναι πού ἔχουμε νά κάνουμε. Γίνεται μεγάλη ζημιὰ. Ὁ διάβολος, βλέπετε, ἀνοίγει δουλειά, δίνει ἐργόχειρα στὸν καθένα».

Ἀσχολοῦνται μὲ τὰ μάτια

«Γνώρισα σέ θεολογικούς κύκλους μερικοὺς ὀρθόδοξους πού ἀσχολοῦνται μὲ τὸ ποιὸς ἔγραψε αὐτὸ τὸ βιβλίο, ποιὸς ἔκανε κριτική, γιὰ τὴν α' ἔκδοση κ.λ.π., δηλ. μὲ τὰ ἱστορικά. Μά, γιὰ ὄνομα τοῦ Θεοῦ. Εἶναι κατ' ἀρχὰς τὸ βιβλίο ὀρθόδοξο; Εἶναι ὀρθόδοξο. Λοιπόν. Τί λέει αὐτὸς ὁ Πατέρας τῆς Ἐκκλησίας; Ποῦ βρίσκομαι ἐγώ, ποῦ βρίσκεται αὐτός; Τί πρέπει νά κάνω;

Τὸ νά ἀσχοληθοῦμε μὲ τὸν ἑαυτό μας εἶναι κόπος, ἐνῶ τὸ νά ἀσχολοῦμαστε μὲ τοὺς ἄλλους εἶναι εὐκόλο».

Ὁ διάβολος μᾶς ἀπορροφάει

«Οἱ ἄνθρωποι ἀνεβαίνουν μὲ τὸν τύπο, ὄχι μὲ τὴν οὐσία. Τί γίνεται. Χτυπάει ὁ ἓνας τὸν ἄλλο. Ἄφου τὸν γκρεμίσει, φυσικὰ ἀνεβαίνει στὰ μάτια τῶν ἄλλων. Δὲν ἐλέγχει ἡ ἀγάπη αὐτὸν τὸν ἄνθρωπο γιὰ νὰ τὸν τραυματίσει καὶ νὰ τοῦ πεῖ αὐτὸ κι αὐτό...

Ὅταν ὁ ἄλλος ἔχει ἐγωισμό καὶ τὸν χτυπήσεις, ἀντιδρᾷ, ἐνῶ καταλαβαίνει πολλές φορές ὅτι σφάλλει, ἀλλὰ ἀπὸ ἐγωισμό δὲν ὑποχωρεῖ. Ἔτσι βοηθᾷ στὴν αἵρεση κατ' αὐτὸ τὸν τρόπο. Καὶ καταλαβαίνετε τώρα τί γίνεται. Αὐτοὺς φυσικὰ τοὺς πιάνει ἔτσι ὁ διάβολος. Στὸ Ἅγιον Ὅρος μᾶς ἔπιασε μὲ τὸν τρόπο του. Τὴ νεολαία ὁ διάβολος κατῴρθησε μὲ τὸν τρόπο του νὰ τὴν ἀπορροφάει. Καὶ σὲ μιὰ χριστιανικὴ οἰκογένεια, κι ἐκεῖ μπόρει νὰ χάσουν τὸ νόημα τῆς οἰκογένειας. Εἶναι γενικὸ τὸ κακό. Τὰ μοναστήρια πᾶνε νὰ φτιάξουν ἀλλὰ...».

Διόρθωση τοῦ ἑαυτοῦ μᾶς

«Ὅταν διορθώσω ἐγὼ τὸν ἑαυτό μου, διορθώνεται ἓνα κομμάτι τῆς Ἐκκλησίας, ὅποτε μπορούμε νὰ συνεννοηθοῦμε. Ἐνὰ εἶναι τὸ Ἅγιον Πνεῦμα. Ἔτσι οἱ ἄνθρωποι κάνουν πολλὰ πνεύματα. Δὲν μπορῶ νὰ καταλάβω».

Εἶπε ὁ γέροντας

«Ὅταν κανεὶς εἶναι ἐλευθερωμένος ἀπὸ τὸ παλιὸ ἄγχος, τότε ἀναπαύονται κοντά του καὶ κάθε εἶδους ἄνθρωποι».

Ὅχι στὸ ἴδιο καλούπι ὅλοι

«Πολλές φορές βλέπω κάτι παράξενο καὶ θυμᾶμαι τί γίνεται ἐκεῖ στὴ λαχαναγορά. Φωνάζουν ἐκεῖ πέρα. Ὁ

Ένας λέει πάρε πορτοκάλια, ό άλλος έχω παντζάρια.... Για να καταφέρει ό καθένας τόν πελάτη του.

Μά, για όνομα του Θεού. Λένε μερικοί, αν μπείς σ' αυτόν τόν σύλλογο θά σωθείς, αν μπείς εκεί θά σωθείς, ένώ πολλοί άνθρωποι δέν είναι ούτε για έδω ούτε για εκεί, είναι για κάπου άλλου.

Άρκει να γίνει ένας άνθρωπος του Θεού, να βοηθήσει τήν κρίση. Να βοηθήσουμε, όχι να στραγγαλίσουμε. Γιατί για να στραγγαλίσουμε μπορούμε. Τώρα, ας υποδέσουμε, πηγαίνω σ' ένα στρατόπεδο για να τούς πω μερικά πράγματα για τόν μοναχισμό. Δέ θά τούς πω ψέματα. Γεγονότα θά τούς πω. Τί γίνεται όμως; Είναι αυτοί όλοι για μοναχοί; Θα κάνω φυσικά κακό, γιατί ίσως να ακολουθήσουν μερικοί και να κάνουν ένα άλλο εκτός του έαυτού τους και μετά θά βασανίζονται και θά είναι αποτυχημένοι. Πρέπει να βρω τόν άγνό, για να του βοηθήσω τήν κλίση.

Ένας θέλει άγιογραφία, έχει κλίση να γίνει άγιογράφος, να φτιάνει εικόνες που να κάνουν θαύματα. Να γίνει. Ό άλλος θέλει να γίνει έγγαμος ιερέυς; Η χαρά μου. Να γίνει έγγαμος ιερέυς, να βοηθηθεί. Θέλει άγαμος; Να γίνει άγαμος. Θέλει μοναχός; Να βοηθηθεί ανάλογα. Δέν χωρούν στο ίδιο καλούπι όλοι. Μερικοί βασανίζουν τούς ανθρώπους ζητώντας τους να κάνουν πράγματα αντίθετα άπ' ό,τι μπορούν να κάνουν».

Περί λύπης

«Δέν έχω ασχοληθεί με πολλά πράγματα. Λίγα πατερικά ξέρω και προσπαθώ..., τέλος πάντων. Αυτό που έχω καταλάβει, είναι ό,τι δέν υπάρχει φαρμάκι στον άνθρωπο. Τό φαρμάκι γίνεται γλυκό, όταν τό αντιμετώπιζεις πνευματικά.

Βλέπουμε πολλές φορές ένας άνθρωπος να αμαρτάνει. Λυπεΐται όμως πραγματικά, μετανοεί, νιώθει λύπη, εξομολογείται και έχει θεία παρηγορία. Και όταν δεν νιώθει αυτή την παρηγορία, τότε πρέπει να καταλάβει ότι κάποια εξέλιξη τον πειράζει μέσα του, τον πειράζει ο λογισμός και πρέπει να πάει να το πει αυτό, όποτε έρχεται ή παρηγορία. Προχωρούμε τώρα. Συμμετέχει σε μιὰ στενοχώρια ενός αδελφοῦ που ὑποφέρει, κάνει προσευχή, παρακαλεῖ και τον βοηθάει ὁ Θεός».

Οἱ εὐαίσθητοι καὶ ὁ διάβολος

«Πολλοὶ ἄνθρωποι που ἔχουν λεπτές ψυχές, που ἔχουν πολὺ φιλότιμο καὶ μιὰ λεπτότητα, λυποῦνται, πάσχουν ἀπὸ μελαγχολία ἢ αὐτοκτονοῦν κιόλας. Εἶναι εὐαίσθητοι καὶ ὁ διάβολος τοὺς κάνει πιὸ εὐαίσθητους. Ὅπως καὶ τοὺς σκληροὺς τοὺς κάνει ἀκόμα πιὸ σκληροὺς. Βοηθάει καὶ ὁ διάβολος τὴν κλίση τους...

Αὐτὲς τὶς καταστάσεις ὁ ἄνθρωπος νὰ μὴ τὶς ἀντιμετωπίζει μόνος του. Δὲν θὰ πρέπει νὰ πει ὅτι ἔχω μιὰ λύπη καὶ θέλω νὰ τὴν ἀξιοποιήσω μόνος μου, νὰ βγάλω κάτι πνευματικό. Ναι, ἀλλὰ ὅταν κανεὶς βαδίζει μὲ τὸ λογισμό του, ὁ διάβολος θὰ τὸν δουλεύει κανονικά. Μπορεῖ νὰ τὸν βοηθήσει γιὰ μιὰ στιγμή καὶ μετὰ νὰ τοῦ ἀνοίξει γιὰ ὀλόκληρη κατάσταση. Ἡ ὁ ἄλλος λέει θὰ σιωπήσει, βάζει ἓνα κανόνα στὸν ἑαυτό του, ἐπειδὴ τὸν μάλωσε κάποιος καὶ γιὰ ἓνα διάστημα δὲν μιλάει. Καὶ μετὰ δημιουργεῖται μιὰ ὀλόκληρη κατάσταση.

Ποτὲ ὁ ἄνθρωπος νὰ μὴ βάζει μόνος του κανόνες. Εἶναι ἐπικίνδυνο αὐτό».

Φιλότιμη προσπάθεια

«Ὁ Θεὸς δὲ θὰ ζητήσῃ ἀπ' ὅλους τοὺς ἀνθρώπους τὰ ἴδια. Γιὰ τὸν ἄλφα ἢ βῆτα λόγο δὲ μπορεῖτε νὰ φύγετε ἀπὸ

τὸν κόσμον. Μπορεῖτε; Δὲν μπορεῖτε. Θὰ μείνετε ἐδῶ. Θὰ προσπαθήσετε ὅσο μπορεῖτε ἐδῶ. Αὐτὸ ἔχει μεγὰλη ἀξία».

Ὁ Θεὸς μᾶς βοηθάει

—Βλέπουμε, πάτερ, ὅτι βαδίζουμε τὴν ἀμαρτωλὴ ὁδὸ.

—«Μὰ κι ἐγώ, ὅσο περνᾶν τὰ χρόνια δὲν μπορῶ νὰ κάνω ἀγῶνα περισσότερο, γι' αὐτὸ λέω πότε νὰ μὲ πάρει ὁ Θεός, νὰ φύγω νωρίτερα. Πολλές φορές παρεκλίνουμε, γιατί νομίζουμε ὅτι κάτι κάνουμε μόνοι μας. Ὁ Θεὸς μᾶς βοηθάει καὶ δὲν τὸ καταλαβαίνουμε. Νομίζουμε ὅτι προχωρᾶμε.

Στὶς ἀρχές φυσικὰ μᾶς δίνει καμιά καραμέλα νὰ μᾶς ξεγελάσει κι ἐμεῖς νομίζουμε ὅτι ἐργαστήκαμε. Μᾶς τὴν ἔδωσε γιὰ νὰ μᾶς δείξει ὅτι ὑπάρχει ζαχαροπλαστεῖο πάνω, γιὰ νὰ πᾶμε μόνοι μας. Ἐνῶ ξεκινᾶμε, τότε κουραζόμαστε. Καὶ ὅταν παρεκλίνουμε καὶ αὐτὸ βοηθάει, κατὰ κάποιον τρόπο, γιατί μᾶς ἐγκαταλείπει λίγο ἢ χάρη τοῦ Θεοῦ γιὰ νὰ ταπεινωθῶμε. Ἐστὶ ταπεινώνεται ὁ ἄνθρωπος, μετὰ ἔρχεται ἡ χάρη τοῦ Θεοῦ, γνωρίζει τὸν ἑαυτό του καὶ δὲν πιστεύει στὸν ἑαυτό του. Τότε καταλαβαίνει τὴ βοήθεια τοῦ Θεοῦ.

Ὅπως καὶ τὸ μωρὸ παιδάκι, πὺ μόλις μεγαλώσει λίγο τὸ πιάνει ἡ μαμά του ἀπὸ τὰ χέρια καὶ αὐτὸ ἀνοίγει κάτι βήματα μεγάλα καὶ νομίζει ὅτι πάει καλά καὶ δὲν παρεκλίνει. Μετὰ ὅμως ἂν συνεχίσει αὐτὴ ἡ δουλειά, τὸ παιδὶ θὰ γίνῃ ἀτροφικό. Ἄν τοῦ κρατᾶει συνεχῶς τὰ χέρια, θὰ δημιουργηθεῖ στὸ παιδὶ μιὰ ψευδαίσθηση καὶ μόλις θελήσει μόνο του νὰ προχωρήσει, θὰ πάρει μιὰ τούμπα. Καταλαβαίνετε ὅτι αὐτὰ τὰ βήματα δὲν ἦταν δικά του».

Συναίσθηση τῆς ἀμαρτωλότητάς μας

«Λένε μερικοὶ ὅτι ὁ ἄνθρωπος ὅταν προσεύχεται νὰ ἔχει τὸ νοῦ του στὴν εἰκόνα ἢ στὰ γράμματα. Ὁχι. Οὔτε στὴν εἰκόνα οὔτε στὰ γράμματα. Νὰ ἔχει τὸ

νοῦ του στὴν ἀμαρτωλότητά του, μὲ διάκριση ὁμως. Πολλές φορές ὁ διάβολος κι ἐκεῖ μπορεῖ νὰ κάνει ζημιὰ. Θὰ τοῦ πεῖ: —Εἶσαι ἀμαρτωλός. Ὅταν μοῦ πεῖ ὁ διάβολος εἶσαι ἀμαρτωλός, θὰ τοῦ πῶ: —Τί σὲ ἐνδιαφέρει.

Ὅταν θέλω ἐγὼ θὰ πῶ ὅτι εἶμαι ἀμαρτωλός καὶ ὄχι ὅταν θέλει ὁ διάβολος. Γιατὶ ὅταν θέλει ὁ διάβολος, θὰ μὲ φέρει σὲ ἀπόγνωση.

Ὁ ἄνθρωπος νὰ ἔχει ὑπόψη του τὴν ἀμαρτωλότητά του, νὰ ἔχει ἐμπιστοσύνη καὶ ἐλπίδα στὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ διότι αὐτὸ θὰ τὸν σώσει. Ἐτσι συγκεντρώνεται καὶ αἰσθάνεται τὴν εὐχὴ ὡς ἀνάγκη, τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ τὴν αἰσθάνεται ὡς ἀνάγκη καὶ λέει: Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ἔλθέ..., καὶ ἡ καρδιά του ξεκουράζεται.

Οἱ περισπασμοὶ δὲ βοηθοῦνε. Ὅπως ἡ ἡσυχία καὶ ἀμεριμνησία βοηθοῦνε νὰ συγκεντρωθεῖ ὁ ἄνθρωπος, τὸ ἴδιο καὶ ὁ περισπασμὸς σκορπίζει.

Εἶπα μὲ ὁ Θεὸς δὲ θὰ ζητήσει ἀπ' ὅλους τοὺς ἀνθρώπους τὰ ἴδια. Πάντως ὁ ἄνθρωπος μετὰ, φτάνει σὲ μιὰ κατάσταση πού καὶ στὸν ὕπνο τοῦ λείπει τὴν εὐχὴ, ὄχι σὰν ὄνειρο ἀλλὰ πραγματικῶς, διότι ἡ εὐχὴ συνεχίζει....

Ἐπιπλέον, ἐμεῖς δὲν ἔχουμε τὴν εὐτυχία νὰ φτάσουμε σὲ τέτοια κατάσταση.

—Μήπως κι ἐγὼ πού τὰ λέω ἔχω φτάσει; Ἐχω γνωρίσει ἀνθρώπους πού ἔχουν φτάσει».

Ἡ ταπείνωση εἶναι θεῖος μαγνήτης

—Τί εἶναι αὐτὸ πού μᾶς ἐμποδίζει νὰ δοῦμε πράγματα πού εἶδαν οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι, ὅπως ἡ κοπέλα στὸ μοναστήρι πού ἀναφέρατε;

—«Αὐτὸ πού εἶδα σ' αὐτή, ἦταν φυσικὰ μιὰ ἐξαίρεση, μιὰ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, γιατί εἶχε ἀδικηθεῖ. Ἐβλεπε τὴν ἀγάπη καὶ τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ. Στὴν ψυχὴ της ὑπῆρχαν οἱ προϋποθέσεις. Ἡ καρδιά της ἦταν κα-

θάρρη καὶ εἶχε ταπείνωση καὶ ἀγάπη. Αὐτὸ εἶναι βασικό. "Ὅταν ἔχει ταπείνωση κανείς, ἔχει τὸ θεῖο μαγνήτη, κρατᾷ τὴ χάρη τοῦ Θεοῦ. Βλέπετε στοὺς ταπεινοὺς δίνεται ἡ χάρη. Εἶναι κανονισμένα αὐτά».

Ἡ ἐπικίνδυνη πτώση

«Ὅσο πιὸ ψηλὰ πετάξεις ἓνα πράγμα, μὲ τόση δύναμη θὰ πέσει κάτω καὶ θὰ γίνεи κομμάτια. Πολλὲς φορές βλέπουμε κάποιον νὰ ἔχει μεγάλη φαντασία γιὰ τὸν ἑαυτό του, ἀλλὰ ἐξωτερικὰ δὲν παθαίνει τίποτε γιὰ νὰ ταπεινωθεῖ. Αὐτὸ εἶναι πιὸ ἐπικίνδυνο. Ἔχει φτάσει στὴν ἑωσφορικὴ ἔπαρση! Ἄλλον ὅμως ποὺ ἔχει λίγη περηφάνεια, νὰ σπάει τὰ μοῦτρα του. Στὸν πρῶτο δὲ βλέπουμε τὴν πτώση ποὺ γίνεται ἀπ' τὴν ἄλλη πλευρά, γιὰτὶ ἔχει φτάσει στὴν ἔπαρση, δηλ. βαθμολογεῖται —ὁ Θεὸς νὰ φυλάξει— ἴδια μὲ τὸ σατανᾶ».

Οἱ θλίψεις καθαίρουν τὸν ἄνθρωπο

«Οἱ θλίψεις καθαίρουν καὶ λαμπικάρουν τὸν ἄνθρωπο. Δὲν ὑπάρχει τίποτε πιὸ ἀνώτερο, διότι περνᾷ καὶ τὸ Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ. Ὁ μακαρίτης ὁ παπα-Τύχων ἔλεγε ὅτι τὸ "Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ 100 δρχ., τὸ Δόξα τῷ Θεῷ 1.000 δρχ.", ἤθελε νὰ πει ὅτι τὸ "Δόξα σοι ὁ Θεός" ἔχει μεγαλύτερη ἀξία. Τὸ πρῶτο εἶναι μιὰ ἀνάγκη ποὺ αἰσθάνεται ὁ ἄνθρωπος καὶ θέλει δὲ θέλει πρέπει νὰ τὸ ζητήσῃ, ἐνῶ τὸ δεύτερο εἶναι ἄσκηση: ὅταν ὑποφέρει, δοξολογεῖ τὸν Θεό!».

Τὰ δάκρυα

«Τὰ πρῶτα δάκρυα εἶναι τῆς θείας παρηγορίας. Σπάει καὶ κλαίει ἐκεῖνος ποὺ λέει τὴν εὐχή. Ἡ δεύτερη κατάσταση εἶναι τῆς δοξολογίας, κινεῖται σὲ ἄλλο χῶρο. Τὰ

πρῶτα δάκρυα καὶ τὸ σῶμα τὸ καταβάλλουν, ἐνῶ τὰ δεύτερα δίνουιν ὅλες τὶς βιταμίνες καὶ γιὰ τὴν ψυχὴ καὶ γιὰ τὸ σῶμα. Εἶναι τῆς ἀγαλλιόσεως, τῆς δοξολογίας. Ἐπ' αὐτοῦ βλέπει κανεὶς τὴ διαφορά».

Γιὰ τὸν παπα - Τύχωνα

«Ὁ παπα-Τύχων ἦτο πολὺ ἀγωνιστής. Τὸν εἶχα γνωρίσει περὶ τὸ 1953. Αὐτὸς φυσικὰ ἐκινεῖτο σὲ ἄλλη ἀτμόσφαιρα καὶ ἀπὸ λαϊκὸς ἀκόμη, σκεφτεῖτε, εἶχε ἀξιώσει μιὰ φραντζόλα ἀπὸ τὴν Παναγία, ἕνα ψωμὶ ἀπὸ τὴν Παναγία. Νὰ σᾶς πῶ ἐν περιλήψει:

Ἦτο ἀπὸ μεγάλη οἰκογένεια, ρώσος. Οἱ γονεῖς του θέλανε νὰ γίνεи μοναχός, ἀλλὰ ἐπέμειναν νὰ πάει πρῶτα στὸ στρατὸ γιὰ νὰ ὠριμάσει. Τώρα τοῦ εἶπανε ὅτι ἔχει εὐλογία νὰ γυρίσει τὰ μοναστήρια. Γύρισε μὲ τοὺς ρώσους προσκυνητὲς 900 μεγάλα μοναστήρια. Τελικὰ πῆγε στρατιώτης, ἦλθε στὸ Ἅγιον Ὄρος, ἔγινε μοναχός καὶ κατ' ἀρχὰς πῆγε στοῦ Μπουραζέρη, ὅπου ἦταν 200 μοναχοί. Ἐπειδὴ εἶχε μεγάλη φασαρία, πῆρε εὐλογία ἀπὸ τὸν πνευματικὸ του καὶ πῆγε στὰ Καρούλια, ὅπου κάθισε 15 χρόνια. Μετὰ ἦρθε στὸ καλυβάκι τοῦ Τιμίου Σταυροῦ, κοντὰ στοῦ Σταυρονικήτα καὶ ἔζησε 45 - 50 χρόνια.

Ἦταν ἕνα γεροντάκι ποὺ εἶχε ἀπλοποιήσει τὴ ζωὴ του. Δὲν εἶχε νοικοκυριό. Ἐτσι ἐλευθερώνεται ὁ ἄνθρωπος, γιὰτί ὅλα αὐτὰ ποὺ λέμε σήμερα εὐκολίες καὶ εὐκολίες, καὶ ἕνα σφουγγαράκι ἀκόμα, εἶναι δυσκολίες. Μόνο ποὺ νὰ γεμίζει τὸ σπίτι ἢ νὰ τὰ βλέπει ἢ νὰ τὰ ξεσκονίζει εἶναι δυσκολίες. Εὐκολία εἶναι τὸ νὰ ἀπλοποιήσει κανεὶς τὴ ζωὴ του, νὰ περιοριστεῖ στὰ ἀπαραίτητα κ.λ.π., τότε ἐλευθερώνεται ὁ ἄνθρωπος.

Ὁ παπα-Τύχων εἶχε ἕνα κονσερβοκούτι γιὰ τὸν ἑαυτὸ

του και ένα άλλο για εκείνους που έρχονταν, για να τους δίνει λίγο νεράκι. Το δικό του δεν το 'πλενε ποτέ. Ή από τσάι ήταν ή από κακάο το γύριζε ανάποδα.

Έφτιαχνε εικόνες έπιταφίους και τους έδινε 700 δραχ. Περνοῦσε ὅλο τὸ χρόνο μ' αὐτές. Ἐλεγε ὅτι ἔκανε 5 λεπτά στην Ἐκκλησία μετάνοιες, 10 λεπτά στὸ δωμάτιο ἔλεγε τὴν εὐχὴ ἢ διάβαζε καὶ ἀγιογραφία. Αὐτὴ τὴ δουλειὰ ἔκανε συνέχεια.

Εἶπα προηγουμένως γιὰ τὴ φραντζόλα. Ἀκούστε τὴν ἱστορία: Ὄταν γύριζε τὰ μοναστήρια, εἶχε πάει σὲ μιὰ ἐπαρχία πού ἦταν πολὺ ὀρεινὴ καὶ φυσικὰ δὲ γινόταν σιτάρι ἀλλὰ μόνο σίκαλη καὶ βρίζα. Τὸ ψωμί ἀπ' αὐτὰ δὲν μποροῦσε νὰ τὸ φάει καὶ ὑπέφερε. Ἦταν μέρες νηστικός. Τελικὰ πῆγε σ' ἓνα ἀρτοποιεῖο καὶ ζήτησε νὰ τοῦ δώσουν ἀπ' αὐτὸ πὺν ἔτρωγαν οἱ ἴδιοι. Νόμιζε ὅτι θὰ ἔχουν ἄσπρο. Τὸν ἔβρισε ὁ ἀρτοποιὸς καὶ τοῦ εἶπε πὺν δὲν ἔχει ἄσπρο ψωμί. Τότε κάθισε σὲ μιὰ ἄκρη καὶ εἶπε:

— Παναγία, βοήθησέ με, ἐγὼ πεθαίνω.

Τὰ ἑλληνικὰ τὰ ἔκανε λίγο λάθος. Σὲ μιὰ στιγμή βλέπει μιὰ γυναίκα πὺν ἔλαμπε τὸ πρόσωπό της καὶ τοῦ δίνει ἓνα καρβέλι ἄσπρο. Τὸ πῆρε καὶ ἀμέσως τὴν ἔχασε. Νόμισε ὅτι εἶναι ἡ γυναίκα ἢ κόρη τοῦ ἀρτοποιοῦ. Πηγαίνει νὰ τοὺς εὐχαριστήσῃ. Ἀφήνει τὸ ψωμί καὶ πηγαίνει. Μόλις τὸν βλέπει ὁ ἀρτοποιὸς ἀπὸ μακριὰ, νόμισε ὅτι πηγαίνει πάλι νὰ τὸν ἐνοχλήσῃ, καὶ τοῦ λέει: — Φύγε ἀπ' ἐδῶ, ἀφῃσέ με ἡσυχο. Δὲν σοῦ εἶπα ὅτι δὲν ἔχω ἄσπρο ψωμί; Καὶ ὁ γέροντας τοῦ λέει: — Ἦρθε νὰ σὲ εὐχαριστήσω. Ποιὰ ἦταν, ἢ σύζυγός σου ἢ ἡ κόρη σου; Ὁ ἀρτοποιὸς θυμωμένος ξαναλέει: — Φύγε, οὔτε σύζυγός μου οὔτε κόρη μου.

Μετὰ ἀπὸ δέκα χρόνια, ἀφοῦ εἶχε γίνει μοναχός, τοῦ εἶχαν στείλει ἓνα περιοδικὸ ἀπὸ τὴ μονὴ τοῦ Κιέβου, πὺν εἶχε στὸ ἐξώφυλλο τὴν Παναγία. Ὄταν τὴν εἶδε εἶπε:

— Αὐτὴ ἦταν πὺν μὲ βοήθησε.

Ὁ παπα-Τύχων εἶχε φτάσει σὲ μέτρα πνευματικὰ πὺν τὴν ὥρα τῆς Λειτουργίας ἠρπάζετο εἴκοσι λεπτά, μισὴ ὥ-

ρα. Τὸ ἐκκλησιάκι ἦταν μικρὸ καὶ εἶχε ἀπ' ἔξω ἓνα μικρὸ διάδρομο, ἴσον μὲ ἓνα κρεβάτι, ὅπου ἔβαζε τὸν διαβαστῆ⁵ νὰ λέει τὸ Κύριε, ἐλέησον. Δὲν τὸν διέκοπταν μέσα γιὰ νὰ κινεῖται ἄνετα. Τὴν ὥρα τοῦ Χερουβικοῦ στὴ Λειτουργία ὁ φύλακας ἄγγελός του τὸν ἀνέβαζε εἴκοσι λεπτά, μισὴ ὥρα καὶ πάλι τὸν κατέβαζε. Ἔλεγε ὁ παπα-Τύχων:

— Ἐγὼ πετάξω, πα! πα! πα!, ἐγὼ λειτουργήθηκα...

Τοῦ ἔλεγα: — Τί βλέπεις, γέροντα;

— Χερουβείμ, Σεραφείμ, δοξολογοῦσι τὸν Θεό. Δοξολογοῦσι τὸν Θεό.

Μοῦ ἔλεγε ὁ π. Θεόκλητος, ὅτι μιὰ φορὰ εἶχε πάει καὶ ἄκουγε ψαλμωδίες μέσα. Νόμισε ὅτι θὰ βρισκόνται στὸ κοινωνικὸ καὶ γιὰ νὰ μὴ τοὺς ἐνοχλήσει, καθόταν ἀπ' ἔξω καὶ ἄκουγε μιὰ γλυκιὰ ψαλμωδία. Ὅταν σταμάτησαν οἱ ψαλμωδίες, μπῆκε μέσα νὰ προσκυνήσῃ στὴν ἐκκλησία, δὲν ἦταν κανένας, οὔτε καὶ εἶχε λειτουργία ὁ γέροντας. Κατάλαβε ὅτι κάτι θαυμαστὸ συνέβαινε.

Ὁ παπα-Τύχων κοινωνοῦσε καθημερινὰ ἀπὸ τὸν Ἅγιο Ἄρτο καὶ τελευταῖα ἄκουγε ὀλόκληρη ψαλμωδία. Αὐτὸς φυσικὰ δὲν ἔφελνε ποτέ. Ὅταν πλησίαζε νὰ πεθάνει, δὲν δεχότανε νὰ μείνει ὁ ὑποτακτικός του κοντά του, γιὰ νὰ μὴν ἔχει περισπασμό. Μιὰ φορὰ τὴν ἐβδομάδα πήγαινα καὶ τὸν ἔβλεπα. Ὅταν πλησίαζε νὰ πεθάνει, ἐπὶ 20 μέρες, ἔπινε μόνο νερό. Δὲν ἤθελε τίποτα.

Ὅταν ἤμουν στὴ μονὴ Σταυρονικήτα κάθε μέρα ἐρχόταν ἓνας πατέρας μὲ τὴ σειρά καὶ τὸν ἔβλεπε. Τοῦ ἔβγαζε λίγο νεράκι καὶ δεχόταν νὰ καδίσει κοντά του. Τὴν τελευταῖα ἐβδομάδα μὲ εἰδοποίησε νὰ πάω νὰ καδίσω κοντά του, γιὰτὶ εἶχε προαισθανθεῖ τὸ θάνατό του.

Ὅταν ἔφθασα, τοῦ ἔδωσα λίγο νερό. Ὁ γέροντας ἦταν σὲ ἔκσταση καὶ μοῦ εἶπε ὅτι ἔβλεπε τὴν Παναγία, τὸν ἅγιο Σέργιο καὶ τὰ Σεραφείμ. Τὸν ρώτησα τί τοῦ εἶπε ἡ

5. Διαβαστῆς ἦταν ὁ γέροντας.

Παναγία. Καὶ ὁ γέροντας ἀπάντησε:

—Θὰ περάσει ἡ πανήγυρι καὶ θὰ μὲ πάρει.

Ἦταν παραμονὲς τοῦ Γενεθλίου τῆς Θεοτόκου. Στις 11 Σεπτεμβρίου ἐκοιμήθη σὲ ἡλικία 85 - 86 ἐτῶν».

Ἕνας ἰδιότυπος τουρισμὸς

—Πάτερ, οἱ ψυχές τῶν κεκοιμημένων αὐτῶν ἁγίων αἰσθάνονται ὅταν τὶς ἐπικαλούμεθα; Ὅταν ἐσεῖς ἐπικαλεῖσθε τώρα τὸ γέροντά σας, ἔχετε πληροφορία ὅτι σᾶς αἰσθάνεται;

—«Ἔχω πληροφορία ὅτι μὲ αἰσθάνεται, ἀλλὰ καὶ ἐγὼ τὸν αἰσθάνομαι. Χρειάζεται συζήτηση γι' αὐτὸ τὸ πράγμα; Νὰ σᾶς πῶ ὅμως καὶ κάτι ποὺ πῆγε νὰ μοῦ δημιουργήσει ὁ διάβολος σχετικά μὲ τὸ γέροντά μου. Βλέπετε εἶναι μερικὰ πράγματα, ποὺ ἂν τὰ πεῖς δημιουργοῦν μιὰ κατάσταση, ἐλέγχει ἢ συνειδήση, παρόλο ποὺ αὐτὸ εἶναι μιὰ ἐλεημοσύνη, καὶ δημιουργεῖται ἕνας τουρισμὸς καὶ διαδίδονται περισσότερο πράγματα ἀπὸ ὅσα ζεῖς.

Ἕνας ἄνθρωπος π.χ. ποὺ ἔχει κάτι τὸ πνευματικὸ νὰ δώσει, τὸ δίνει γιὰ νὰ ὠφεληθεῖ ὁ ἄλλος, νὰ πάει στὸν Παράδεισο, καὶ δὲν ὑπολογίζει γιὰ τὸν ἑαυτό του. Ἄν ὅμως οἱ ἄνθρωποι τὸν ἐγκωμιάσουν περισσότερο ἀπὸ ὅ,τι εἶναι, τί γίνεται; Τί βγαίνει; Οἱ μὲν ἄνθρωποι μπορεῖ νὰ ὠφεληθῆκαν, ἀλλὰ καὶ πολλοὶ δὲν ὠφεληθῆκαν. Ἔρχεται σὲ μιὰ κατάσταση νὰ μὴν ὑπολογίζει οὔτε τὸν ἑαυτό του καὶ ὅμως πολλοὶ δὲν ὠφελοῦνται.

Φυσικά, ὁ Θεὸς βλέπει γιατί τὸ κάνει ὁ ἄνθρωπος, ἀλλὰ μᾶς εἶπε ὅμως νὰ προσέχουμε κιόλας. Εἶναι κακὸ αὐτὸ ποὺ γίνεται, ὁ τουρισμὸς, ποὺ δηλ. ὁ ἕνας πιστὸς τὸ λέει στὸν ἄλλο, γιὰ νὰ τὸν βοηθήσει καὶ ἀρχίζουν

νὰ τὸν ἐγκωμιάζουν περισσότερο ἀπὸ ὅ,τι εἶναι.

Ἡ πνευματικὴ συζήτηση δὲν κουράζει

—Πόσο σᾶς κουράζουν αὐτοὶ ποὺ πηγαινοέρχονται στὸ "Ἁγιον" Ὄρος;

—«Νὰ σᾶς πῶ. "Ὅταν εἶναι πνευματικὴ συζήτηση, δὲν κουράζει. Κακὸ εἶναι ὅταν λένε τελείως παράλογες ἐρωτήσεις. Ἐὰν ἦταν ἀγράμματοι καὶ ἔκαναν τέτοιες ἐρωτήσεις θὰ δικαιολογοῦνταν, ἀλλὰ εἶναι μορφωμένοι ἐπιστήμονες, μαθηματικοὶ καὶ σοῦ λέν: τί σχέση ἔχει τὸ διάστημα μὲ τὴ συνείδηση τοῦ ἀνθρώπου. "Ἄντε τώρα βγάλε συμπέρασμα. Καὶ τοὺς λέω: "Ἐχω καφὲ καὶ καναδὺὸ κουτιά ἀσπιρίνες. Καθίστε σὲ κανένα ἴσκιο καὶ σιγά σιγά νὰ τὸ λύσουμε τὸ θέμα μας. Βλέπετε χρειάζεται νὰ ἔχουμε καφὲ καὶ ἀσπιρίνες...

Εἶχα κάποτε τρία βράδια στὴ σειρά ποὺ δὲν εἶχα κοιμηθεῖ σχεδὸν καθόλου. Ζήτημα τὰ τρία βράδια ἂν εἶχα κοιμηθεῖ τρεῖς ὥρες, τὰ τρία ἡμερόνυχτα. Πλὴν ὅμως δὲν κουράστηκα.

Ἀντιθέτως ὅταν τυχαίνει καμιὰ συζήτηση γεμάτη ἐρωτήσεις ἀπὸ ἀνθρώπους ποὺ ἔχουν ἐξωτερικὴ μόρφωση, σὲ ζαλίζουν μὲ 500 ἐρωτηματικὰ καὶ σὲ πιάνει τὸ κεφάλι. Αὐτὸ εἶναι ποὺ κουράζει».

Τὸ ὑποσυνείδητο: ἓνα ἀρχεῖο μὲ φακέλλους

—Πῶς γίνεται νὰ μὴ αἰσθανόμαστε τίποτα ὅταν προσευχόμαστε στὴν ἐκκλησία ἢ στὴν ἀτομικὴ μας προσευχή;

—«Ἐδῶ εἶναι πολλὰ μέσα. Μπορεῖ καμιὰ φορὰ νὰ αἰσθάνεσαι μιὰ κατάνυξη ἢ νὰ σοῦ πεῖ ὁ λογισμὸς σου ὅτι ὁ Χριστὸς σοῦ δίνει μιὰ καραμελίτσα, ἐνῶ εἶναι κάτι ποὺ δὲν προέρχεται ἀπὸ δικό σου κόπο. Ἐπειδὴ δὲν τὸ εἶχες καταλάβει ὅμως αὐτό, σοῦ τὸ ἀφαιρεῖ μέχρι νὰ τὸ καταλάβεις. Κάτι θὰ εἶχε προηγηθεῖ.

"Αλλοτε πάλι συμβαίνει κάπου νὰ ἔσφαλα ἢ νὰ στενοχώρησα κάποιον ἢ νὰ κατέκρινα ἢ νὰ πλήγωσα κάποιον μὲ τὴν συμπεριφορὰ μου, πού περνάει στὸ ὑποσυνείδητο. Μετὰ συμβαίνει κι ἄλλο γεγονός εὐχάριστο, ὅποτε ἐκεῖνο φαίνεται ὅτι πέρασε. Πέρασε μὲν, ἀλλὰ ἐνοχλεῖ.

Καὶ ἐμένα μου ἔχει συμβεῖ. Νομίζεις ὅτι δὲν ὑπάρχει κάτι συγκεκριμένο, ἀν ψάξεις ὅμως, ἀ ν π ι ἄ σ ε ι ς τὸ ἄ ρ χ ε ῖ ο θ ἄ β ρ ε ῖ ς τὸ ν φ ἄ κ ε λ λ ο .

Τὸ ἴδιο συμβαίνει καὶ στὴν ἐξομολόγησι. Βλέπω ὅτι δὲν ἔχω τίποτα νὰ πῶ. Μὰ λέω ὅμως αὐτὸ πού μου συμβαίνει. Καταλαβαίνω ὅτι κάτι ὑπάρχει. Ζητῶ συγγνώμη ἀπὸ τὸν Θεό, κάνω μερικές μετάνοιες, λαμβάνω δυνάμεις καὶ μετὰ βρίσκω καὶ τὸν φάκελλο.

Πάντως στὴν προσευχὴ νὰ μὴ ἐπιδιώκουμε οὔτε δάκρυα οὔτε χαρίσματα. Μπορεῖ καμιὰ φορὰ νὰ μὴ δακούσεις καὶ νὰ ὑποφέρεις μέσα σου γιὰ ἓνα σφάλμα σου καὶ νὰ ἔχεις κλάψει περισσότερο μὲ ἀδύο-ρυβα δάκρυα, πού εἶναι καὶ πιὸ σίγουρα. Ἐνῶ τὰ ἄλλα εἶναι ἐπικίνδυνα, διότι δημιουργοῦν ψευδαισθήσεις κ.λπ.

Τὰ δάκρυα ξεκουράζουν. Ἐκεῖνα ὅμως τῆς καρδιᾶς δὲν ξεκουράζουν. Ἐνας στεναγμὸς πολλῆς φορῆς δὲν ξέρω ὁ λογισμὸς μου λέει, μπορεῖ καὶ νὰ σφάλῃ — ἀξίζει περισσότερο ἀπὸ ἓνα γκουβὰ δάκρυα.

Νὰ μὴ ζητᾶμε ἀπὸ τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ οὔτε δάκρυα οὔτε χαρίσματα, ἀλλὰ νὰ ζητᾶμε μετάνοια, μετάνοια, μετάνοια. Ἐχομε ἀνάγκη ἀπὸ μετάνοια.

"Όταν ὁ ἄνθρωπος καταλάβει ὅτι μόνο ἡ ἁμαρτία εἶναι δική του, ἔ τότε τοῦ δίνει ὁ Θεὸς ὅ,τι τοῦ χρειάζεται. "Όταν δὲν τὸ καταλάβει αὐτὸ ὁ ἄνθρωπος, φέρνει σὲ δύσκολη θέσι τὸν Θεό. Φοβερὸ πράγμα! Τὸν βλέπει δυστυχισμένο, ἀν τοῦ δώσει ἓνα χάρισμα τοῦ κάνει κακό, γιατί θὰ νομίσει ὅτι κάτι εἶναι. "Όταν δὲν τοῦ δώσει χαρίσματα, πάλι τὸν βλέπει δυστυχισμένο καὶ στενοχωρεῖται. Ὁ Θεὸς τί νὰ

κάνει; Νὰ τοῦ δώσει τὸν βλάπτει, νὰ μὴ τοῦ δώσει στενοχωρεῖται.

“Ὅταν καταλάβει ὁ ἄνθρωπος ὅτι μόνο ἡ ἁμαρτία εἶναι δική του, ὅλα τὰ ἄλλα εἶναι τοῦ Θεοῦ, τότε ὁ Θεὸς τοῦ δίνει συνέχεια, σὰν τὸν πατέρα ποὺ ἔχει ἓνα παιδί καὶ ποὺ ξέρεи ὅτι ὅσα κι ἂν τοῦ δώσει θὰ προκόψει, δὲν θὰ τὰ σπαταλήσει, δὲ θὰ νομίσει ὅτι εἶναι δικά του».

Περὶ ταπεινώσεως

«Πρέπει νὰ ζητᾶμε ἀπὸ τὸν Θεὸ νὰ μᾶς δώσει τὴν ταπείνωση ποὺ ἀποκτᾶται μετὰ ἀπὸ ἀγῶνες. Ἡ ταπείνωση νομίζω ἀποκτᾶται ἀπὸ μιὰ λογική, ἀπλή λογική: μὲ τὸ νὰ γνωρίσει τὸν ἑαυτό του. Ὅταν γνωρίσει τὸν ἑαυτό του, τότε ἡ ταπείνωση θὰ τοῦ γίνεи μιὰ κατάσταση. Διαφορετικά, ὅταν δὲν γνωρίσει τὸν ἑαυτό του, μπορεῖ γιὰ μιὰ στιγμή νὰ ταπεινωθεῖ, ἀλλὰ μπορεῖ ὁ λογισμὸς νὰ τοῦ πει ὅτι κάτι εἶναι, ἐνῶ δὲν εἶναι τίποτε, ὅποτε θὰ παλεῖει μέχρι τὴν ὥρα τοῦ θανάτου. Ἄν τὸν βρεῖ ὁ θάνατος μὲ λογισμὸ ὅτι δὲν εἶναι τίποτε, θὰ μιλήσει ὁ Θεός. Ἄν ὅμως τὴν ὥρα τοῦ θανάτου ὁ λογισμὸς λέει ὅτι κάτι εἶναι καὶ δὲν τὸ καταλάβει, πᾶνε χαμένοι ὅλοι οἱ κόποι».

Ὁ ἄνθρωπος νὰ βάζει κάτω τὴ λογική. Νὰ πῶ: Τώρα εἶμαι μοναχός, μπορεῖ νὰ ἤμουν ζῶο: Ὅμως ὁ Θεὸς δὲν μὲ ἔκανε ζῶο, μὲ ἔκανε ἄνθρωπο, μὲ κάλεσε μὲ ἀτομικὴ πρόσκληση στὸ ἀγγελικὸ τάγμα καὶ ἐγὼ τί ἔχω κάνει; Ἐχει κάνει τόσα ὁ Θεὸς γιὰ μένα, ἐνῶ θὰ μπορούσε νὰ μὲ κάνει ἓνα βάτραχο, ἓνα σκορπιό, μιὰ χελώνα. Μὲ ἔκανε ἄνθρωπο.

Αὐτὲς οἱ σκέψεις ταπεινώνουν. Πρέπει νὰ ἀνταποκριθοῦμε στὰ ὅσα μᾶς ἔδωσε ὁ Θεός».

ΣΤΟ ΥΠΑΙΘΡΙΟ ΑΡΧΟΝΤΑΡΙΚΙ ΤΗΣ «ΠΑΝΑΓΟΥΔΑΣ»

I

Καλοκαίρι (1982) στην καταπράσινη περιοχή τῶν Καρυῶν τοῦ Ἁγίου Ὄρους. Ἡ φήμη τοῦ Γέροντα εἶναι τόσο μεγάλη, πού ἕνα μεγάλο ποσοστό τῶν προσκυνητῶν κατευθύνεται καθημερινά στην καλύβη του. Τὸ μονοπάτι, περπατημένο ἀπὸ πολλοὺς ἀνθρώπους, ἔχει ἀρκετὴ σκόνη. Νομίζει κανεὶς ὅτι θὰ ὀδηγεῖ σὲ κανένα πολυάνθρωπο μοναστικὸ κέντρο. Ὅμως κάτι ἄλλο συμβαίνει: ὀδηγεῖ στην ἐρημικὴ καλύβη τοῦ ἀββᾶ! Τοῦ θεοφώτιστου μοναχοῦ, πού ὀροσίζει τοὺς ἐπισκέπτες του μὲ τὴν ἀπλὴ διδασκαλία. Μὲ τὴν ἀπερίτεχνη πλὴν κατανοητικὴ ὁμιλία του. Ἐτσι ἐκεῖνοι πού διψοῦν γιὰ κάτι τὸ γνήσιο καὶ αὐθεντικό, τρέχουν στὸν ἐρημίτη νὰ τὸ βροῦν. Καὶ τὸ ἀπολαμβάνουν, ἀρκεῖ νὰ εἶναι τυχεροί. Γιατί ὁ διδάσκαλος δὲν ἀνοίγει πάντα. Ἄλλοτε εἶναι ἀπασχολημένος μὲ τὴν προσευχή, ἄλλοτε ἀσθενεῖ καὶ μερικὲς φορές ἀπουσιάζει.

Ἀπὸ τὸ μοναστήρι τοῦ Κουτλουμουσίου φαίνεται καλὰ τὴν καλύβη τοῦ Γέροντα. Κατηφορίζοντας περὶ τὰ 15' φτάνεις στὰ πολλὰ κυπαρίσσια. Ἡ καλύβη εἶναι περιφραγμένη μὲ σύρμα. Ἡ θύρα συνήθως κλειδωμένη. Ἐνα γυάλινο βάζο μὲ μερικὲς χαρτοπετσέτες καὶ ἕνα μικρὸ μολύβι μέσα εἶναι ἀφημένο στὸ σκαλοπάτι. Εἶναι γιὰ νὰ σημειώσει ὁ ἐπισκέπτης ὅ,τι θέλει. Ἐνα νάυλον σχοινὶ ξεκινάει ἀπὸ τὴν ἐξώθυρα καὶ φτάνει στὸ μπαλκονάκι. Τὸ τραβῶ μὲ κάποιον δισταγμὸ. Χτυπάει ἕνα μικρὸ κουδουνάκι. Δὲν ἀκούω ἀπάντηση. Ξαναχτυπῶ καὶ βλέπω στὸ μπαλκονάκι τὸν Γέροντα. Μὲ ἄλλο σχοινὶ μοῦ πλησιάζει τὸ κλειδὶ γιὰ νὰ ἀνοίξω. Ἀνοίγω καὶ ξανακλειδώνω. Στὴν αὐλὴ βλέπω μερικὰ ξύλινα καθίσματα. Ὁ Γέροντας βγῆκε καὶ μὲ χαι-

ρέτησε. Μοῦ πρόσφερε λουκούμι καὶ νερό.

— Πῶς πάει ὁ κόσμος, πάτερ; με ρώτησε. Ἔτσι ἄρχισε ἡ συνομιλία με τὸν Γέροντα. Τὰ ὅσα μοῦ εἶπε ὁ Γέροντας ἦταν ἀπλὰ καὶ ἀγνά. Τὰ σημειῶνω χωρὶς ἐπεξεργασία. Ἀποτελοῦν μιὰ ἀθωνικὴ ἀνθοδέσμη στοὺς σύγχρονους ἀνθρώπους πὺ ὁ πληθωρισμὸς τοῦ λόγου τοὺς ὀδήγησε στὴν πνευματικὴ σύγχυση. Δυστυχῶς αὐτὴ ἡ σύγχυση μαστίζει καὶ τοὺς ὀρησκευόμενους καὶ συχνὰ παρατηροῦμε πνευματικὲς καταστάσεις πὺ διαβρώνουν τοὺς πιστοὺς ἀνθρώπους καὶ γίνονται ἀνίκανοι νὰ ὀρέψουν εὐχυμοὺς καρποὺς ἀπὸ τὸν ἀγῶνα τῆς εὐσέβειάς τους. Μᾶς χρειάζονται ὀδηγοί. Μᾶς χρειάζονται πατέρες καὶ ὄχι ἡγέτες. Μᾶς χρειάζεται πατρικὴ ἀγάπη καὶ ὄχι ράβδος. Ἀσχετὰ μᾶς βασάνισε ὁ διάβολος με τὶς ἀνοιχτὲς πληγὲς πὺ ἔχουμε. Τώρα θέλουμε ἀπάλυνση τοῦ πόνου, σποργή, λόγο παρακλήσεως.

1. Ἡ εὐχή

Δὲν πρέπει νὰ ἀφήνομε τὴν εὐχή. Ὄταν μᾶς δίνεται ἡ εὐκαιρία νὰ τὴ λέμε. Νὰ μὴ τριγυρίζει ὁ νοῦς μας στὰ μάταια. Με τὴν εὐχή ὁ νοῦς ἀναπαύεται, ξεκουράζεται, ἀγάλλεται. Ὄπως τὰ μικρὰ παιδιὰ. Τρέχουν ὄλη τὴ μέρα. Φωνάζουν, παίζουν, χτυπιοῦνται. Ἐκεῖνο ὄμως πὺ τοὺς ξεκουράζει καὶ τοὺς δίνει πολλὴ χαρὰ εἶναι τὸ βράδυ, ὄταν βρίσκονται κοντὰ στὴ μανούλα τους. Ἔτσι καὶ ὁ νοῦς τοῦ ἀνθρώπου. Ἄς μὴ τρέχει στὰ μάταια. Νὰ ἀπασχολεῖται με τὴν εὐχή.

2. Ἡ πρόνοια τοῦ Θεοῦ

Ὁ Θεὸς φροντίζει γιὰ ὄλους καὶ τοὺς προστατεύει. Θυμοῦμαι ἓνα χριστιανό, πὺ εἶχε πολλὰ παιδιὰ. Κάποτε με τὴ γυναίκα του καὶ δυὸ τρία παιδιὰ, τὰ μεγαλύτερα, πῆγαν γιὰ μιὰ ἀγρυπνία. Ἐκεῖ πὺ πῆγαν, τοὺς ρώτησαν πὺ ἔχουν τὰ μικρότερα παιδιὰ τους. Καὶ ὁ πατέρας τοὺς

ἀπάντησε:

—Στὸ σπίτι τὰ ἀφήσαμε. Θὰ διαδέσει ἓνα ἄγγελο ὁ Θεὸς καὶ γιὰ τὰ παιδιὰ μας. Ἐμεῖς γιὰ ἀγρυπνία ἤρθεμε. Δὲν πήγαμε στὶς διασκεδάσεις.

Νὰ κάνουμε ὅ, τι μπορούμε ἑμεῖς οἱ ἄνθρωποι καὶ ἀπὸ 'κει καὶ πέρα κανονίζει ὁ Θεός.

3. Τὸ κακὸ τῆς ἐποχῆς μας

Τὸ κακὸ ξαπλώθηκε παντοῦ. Εἶναι παντοῦ μαυρίλα, ὅπως τὸ ὀργωμένο χωράφι ποὺ εἶναι μαῦρο. "Ἄν τώρα στὸ χωράφι σπείρουμε, ὅπωςδῆποτε θὰ πρασινίσει καὶ τὸ δέντρο θὰ μᾶς δώσει καρπούς. Τώρα ὁ κόσμος ζεῖ τὴ μαυρίλα τοῦ κακοῦ. Ἄλλὰ ἔρχεται καὶ ὁ καλὸς καιρὸς. Γι' αὐτὸ χρειάζεται ἡ σπορὰ νὰ γίνεταί, καὶ ὅπωςδῆποτε ὀρθόδοξα. Παρατηρῶ μιὰ καλὴ ἀνησυχία σὲ διάφορα μέρη καὶ μιὰ στροφὴ στὰ μοναστήρια. Ὁ Θεὸς θὰ βοηθήσει αὐτὴ τὴ στροφὴ. Πάντως τώρα εἴμαστε στὴ μαύρη ἐποχὴ. Ὅμως ὁ κόσμος θὰ γυρίσει. Δὲν μπορεῖ. Σιγὰ σιγὰ θὰ δεῖ ὅτι κάνει ἀνοησίες. Ἀπορῶ πῶς καὶ μορφωμένοι κάνουν μεγάλες ἀνοησίες!

Θὰ ἔρθει ἐποχὴ, ποὺ ἄλλοι θὰ τραγουδοῦν καὶ θὰ μεθοῦν στὰ κέντρα καὶ ἄλλοι θὰ πηγαίνουν στὶς ἐκκλησίες καὶ τὰ μοναστήρια γιὰ ἀγρυπνίες!

4. Τὸ κακὸ σήμερα εἶναι διπρόσωπο

Παρουσιάζεται ὁ κακὸς ἄνθρωπος σὰν καλός. Ὁ μασῶνος π.χ. σὰν καλός καὶ θεοφοβούμενος, ἐνῶ κρατᾷ ἓνα σακκίδιο, στὸ ὁποῖο κουβαλάει τὸ διάβολο.

Ἰσχυρίζεται ὅτι ὀδηγεῖ τοὺς ἀνθρώπους στὸν ἴσιο δρόμο καὶ καθῶς προχωρεῖ, ὁ διάβολος βγάζει ἀπὸ τὸ

σακκίδιο τὸ ἓνα του κέρατο.

—Μὰ τί εἶναι αὐτό; ρωτᾶνε περίεργοι οἱ ἄνθρωποι. Καὶ διαπιστώνουν ὅτι εἶναι ὁ διάβολος. Αὐτὸς ὅμως τοὺς λέει:

—"Ὅχι, ὄχι. Μελιτζάνες εἶναι. Ἐλᾶτε κοντά μου. Ἐνῶ δηλαδή ξέρούμε ὅτι εἶναι διαβολικὰ πράγματα, μᾶς τὰ παρουσιάζουν σὰν καλὰ καὶ ὠφέλιμα.

5. Ἡ κοινολόγησις τῶν ἠθικῶν παραπτωμάτων

Δὲν εἶναι ὀρθόδοξο νὰ δημοσιεύονται τὰ ἠθικὰ παραπτώματα. Δὲν εἶναι σωστό. Νὰ σοῦ φέρω ἓνα παράδειγμα: Ἄς ὑποθέσουμε ὅτι στὸ δρόμο ὑπάρχει μιὰ ἀκαθαρσία. Ὁ λογικὸς ἄνθρωπος ποὺ θὰ περάσει ἀπὸ ἐκεῖ θὰ πάρει μιὰ πλάκα καὶ θὰ τὴ σκεπάσει, γιὰ νὰ μὴ προσξενεῖ ἀηδία καὶ βρώμα. Ὁ ἄλλος ὅμως, ἀντὶ νὰ τὴ σκεπάσει, ἀρχίζει νὰ τὴν ἀνακατεύει καὶ νὰ σκορπίζει περισσότερο τὴ δυσωδία τῆς. Τί ἔκανε; Τίποτε. Προξένησε μεγαλύτερο κακό. Δὲν πρέπει νὰ σκαλίζουμε τὰ ἁμαρτίες τῶν ἄλλων. Τὸ «εἶπέ τῇ Ἐκκλησίᾳ» δὲν ἔχει τὴν ἔννοια ὅτι πρέπει τὰ πάντα νὰ δημοσιεύονται. Ὅχι. Γιατὶ σήμερα δὲν εἶναι ὅλοι Ἐκκλησία. Ἐκκλησία εἶναι ἐκεῖνοι ποὺ ζοῦν ὅπως θέλει ὁ Χριστός. Οἱ ἄλλοι πολεμοῦν τὴν Ἐκκλησίαν. Ἐἶναι οἱ μασῶνοι, οἱ ἰεχωβάδες κ.ἄ.

Σχετικὰ νὰ σοῦ διαβάσω καὶ κάτι ἀπὸ τὸ Γεροντικὸ ποὺ εἶναι σύμφωνο μὲ τὰ ὅσα λέμε:

«Ἦλθε κάποτε ὁ ἀββᾶς Ἀμμωνᾶς σ' ἓνα τόπο νὰ γευματίσῃ, καὶ ἦταν ἐκεῖ κάποιος ποὺ εἶχε κακὴ φήμη. Καὶ συνέβηκε νὰ ἔλθῃ μιὰ γυναῖκα καὶ νὰ εἰσέλθῃ στὸ κελλὶ τοῦ ἀδελφοῦ ποὺ εἶχε τὴν κακὴ φήμη. Ὅταν λοιπὸν τὸ ἔμαθαν οἱ κάτοικοι τοῦ τόπου ἐκείνου, ἐταράχθησαν καὶ συγκεντρώθηκαν, γιὰ νὰ τὸν διώξουν ἀπὸ τὸ κελλί. Καί, ἐπειδὴ ἐπληροφορήθηκαν ὅτι ὁ ἐπίσκοπος Ἀμμωνᾶς εἶναι στὸν τόπο ἐκεῖνο, ἦλθαν καὶ τὸν παρεκάλεσαν νὰ ἔλθῃ μαζί μὲ αὐτούς. Ὅταν δὲ τὸ ἀντιλήφθηκε ὁ ἀδελφός, ἐπῆρε τὴ γυναῖκα καὶ τὴν ἔκρυψε σὲ μεγάλο πιθάρι. Ἀφοῦ δὲ

ἔφθασε τὸ πλῆθος, εἶδε ὁ ἀββᾶς Ἀμμωνᾶς αὐτὸ πού ἔγινε καὶ γιὰ χάρι τοῦ Θεοῦ ἐσκέπασε τὸ πρᾶγμα. Ὄταν εἰσῆλθε, ἐκάθιστε ἐπάνω στὸ πιθάρι καὶ παρήγγειλε νὰ ἐρευνηθῇ τὸ κελλί. Καθὼς λοιπὸν τὸ ἐρεύνησαν καὶ δὲν εὗρηκαν τὴ γυναῖκα, εἶπε ὁ ἀββᾶς Ἀμμωνᾶς:

—Τί εἶναι αὐτὸ πού ἐπάθατε; Νὰ σᾶς συγχωρήσῃ ὁ Θεός.

Καὶ ἀφοῦ προσευχήθηκε παρήγγειλε νὰ ἀναχωρήσουν ὅλοι. Καὶ κρατώντας τὸ χέρι τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ εἶπε:

—Πρόσεχε τὸν ἑαυτό σου, ἀδελφέ. Καὶ λέγοντας τοῦτο ἀνεχώρησε».

6. Ὁ ποιμένας καὶ οἱ ἄνθρωποι

Ὁ παπᾶς πρέπει ὅλους τοὺς ἀνθρώπους νὰ τοὺς ἔχει τὸ ἴδιο. Εἶναι ὅλοι δικοί του. Ὄταν τὸν πλησιάζουν ἐχθροὶ τῆς Ἐκκλησίας, νὰ τοὺς δέχεται καὶ αὐτούς. Ἀφοῦ πηγαίνουν κοντά του, κάτι θέλουν νὰ τοὺς δώσει. Νὰ τοὺς δέχεται. Νὰ μὴ κάνει διακρίσεις.

2

Ὄταν ἀποφασίζεις νὰ πᾶς στὸ Ἅγιον Ὄρος, ἀναλαμβάνεις ταυτόχρονα μιὰ βαριὰ εὐθύνη γιὰ τὴ σωτηρία σου. Γιὰ τὸ λόγο αὐτὸ χρειάζεται πνευματικὴ προετοιμασία. Ὄχι ἀπλῶς ἀποθήκευση γνώσεων ἀπὸ μελέτη βιβλίων, πού ἀναφέρονται στὴν ἱστορία, τὰ κειμήλια καὶ τὴ φύση τοῦ Ὄρους, ἀλλὰ κάτι βαρύτερο, πληρέστερο καὶ κατανυκτικότερο. Ἀπαιτεῖται μιὰ προσέγγιση στὸ μυστήριον τοῦ μοναχισμοῦ, μιὰ ἀπλότητα στὴν ψυχὴ γιὰ τὴν ἀνευ ὄρων ἀποδοχὴ τοῦ εὐεργετικοῦ μηνύματος πού φέρνει ὁ ἀγιορείτης μοναχὸς στὸν «κοσμικὸ» ἄνθρωπο. Γιὰ νὰ ἀποκομίσεις ὠφέλεια, πρέπει νὰ ἔχεις δίψα Θεοῦ. Ἐκεῖνος πού τραβάει γιὰ τὸ Ὄρος χωρὶς αὐτὴ τὴ δίψα, δὲν ἔχει τὴ δυ-

νατότητα νὰ δρέψει καρπούς ἀπὸ τὸ «Περιβόλι τῆς Παναγίας».

Ξεκινώντας καὶ φέτος (1985) γιὰ τὸ ὄρος ἔχω ἓνα σημεῖωμα μὲ διάφορα ποιμαντικὰ προβλήματα. Ἐπιδιώξή μου εἶναι νὰ λάβω τὴ λύση τους ἀπὸ τοὺς ἀγιορεῖτες πατέρες, λύση φυσικὰ ποὺ δὲν θὰ ὑπαγορεύεται ἀπὸ ἐφήμερες ἐγκόσμιες σκοπιμότητες. Παράλληλα φρόντισα νὰ ἔχω ἔτοιμο τὸ σάκκο μὲ τὰ κρίματά μου, γιὰτὶ ἀπὸ ἐκεῖ θὰ ξεκινήσει ἡ λύση τῶν ποιμαντικῶν προβλημάτων. Ἔτσι εἶπε καὶ κάποιος μοναχὸς ἀπὸ τὴ μονὴ Σταυρονικήτα: Πρῶτα θὰ ἀσχοληθοῦμε μὲ τὸν ἑσῶ ἄνθρωπο καὶ μετὰ, ἂν κρατᾶν οἱ δυνάμεις μας, μποροῦμε ν' ἀπλωθοῦμε στὸν κόσμο. Δυστυχῶς ἐμεῖς ἀπλωθήκαμε χωρὶς ποτὲ νὰ συμμαζευτοῦμε, γι' αὐτὸ ἐνεργοῦμε σπασμωδικά, ἄστοργα καὶ μὲ θυμὸ. Ἄλλὰ ἔτσι δὲν συγκινοῦνται οἱ ἄνθρωποι τῶν ἑσχατῶν ἡμερῶν ποὺ διερχόμαστε.

... Ἡ ἀναμονὴ ἔξω ἀπὸ τὸ σύρμα τῆς καλύβης τοῦ Γέροντα, δὲν μὲ κουράζει. Γι' αὐτὴ τὴ συνάντηση ἔχω ὑπομονή. Ὁ ἀσκητὴς μᾶς ὑποδέχεται στὸ ὑπαίθριο ἀρχονταρίκι. Ἀνεπαίσθητα οἱ τρεῖς ἐπισκέπτες γίναμε δέκα. Καθίσαμε στὰ ξύλα. Στὸ τραπέζι —μὴ εὐμεγέθης πλακερὴ πέτρα— ἀπόδωσε τὰ ἀνομοιόμορφα κύπελα καὶ τράβηξε ὁ γέροντας ἀπὸ τὰ σκιερὰ κλαδιὰ τὸ πλαστικὸ δοχεῖο μὲ τὸ νερό. Ἐφερε καὶ τὰ λουκούμια καὶ μᾶς κέρασε.

Ἡ συζήτηση μὲ τὸν γέροντα δὲν ἀρχίζει εὐκόλα. Πρέπει νὰ τοῦ ὑποβάλεις συγκεκριμένη ἐρώτηση. Καταγράφω ὅ,τι συγκράτησε ἡ μνήμη μου.

—Εἶναι σωστό, γέροντα, νὰ συμμετέχει ὁ κληρικὸς - ἐκπαιδευτικὸς στὸν συνδικαλισμὸ;

—Τί εἶναι αὐτά; Παλιότερα δὲν ὑπῆρχαν τέτοια πράγματα. Νὰ ἔχετε ὑπομονή. Θὰ περάσουν κι αὐτὲς οἱ πόρες. Μὲ τὴν πίστη στὸν Θεὸ ὅλα τὰ προβλήματα σας θὰ λύνονται. Χωρὶς πίστη, ὅλο δυσκολίες θὰ παρουσιάζονται καὶ πολλοὶ θὰ ὀ-

δηγοῦνται στὴν αὐτοκτονία.

Γιὰ τὴν ἁμαρτία ποὺ ἐπικρατεῖ στὸν κόσμον ὁ Γέροντας τόνισε:

— Τώρα ὁ διάβολος ἀγρίεψε. Ἔγινε ἐξουσία. Ἔχει θέση καὶ σὲ εἰδικές κάρτες μὲ τὸν ἀριθμὸ 666.

Στὸν προβληματισμὸ γιὰ τὸ πολλοὶ νέοι στὶς ἡμέρες μας προσέρχονται στὸ μοναχισμό, ποὺ εἶναι τελεία ἀπάρνηση τῶν ἐγκοσμίων, καὶ δὲν προθυμοποιοῦνται νὰ γίνουν κληρικοί στὸν κόσμον, ἀπάντησε:

— Σ' αὐτὸ φταῖνε οἱ ἐπίσκοποι. Πολλοὶ μὲ τὸν τρόπο τους ἐμποδίζουν τοὺς νέους, ἀλλὰ καὶ σ' ἐκείνους ποὺ εἶναι κληρικοί τοὺς δημιουργοῦν προβλήματα ἢ τοὺς ἀπασχολοῦν στὰ γραφεῖα καὶ σ' ἄλλες δουλειές, τίς ὁποῖες εὐκολα μπορεῖ καὶ κάποιος ἄλλος νὰ τις κάνει. Δὲν ἀφήνουν ἐπίσης ν' ἀναπτυχθοῦν μοναστήρια, ποὺ θὰ εἶναι πνευματικές δάσεις. Στὸν κόσμον μπαίνει σιγά σιγά ἡ καλὴ ἀνητυχία καὶ χρειάζονται μοναστήρια, γιὰ νὰ βοηθοῦνται καὶ οἱ παπάδες καὶ οἱ λαϊκοί.

Γιὰ τὴ βάπτισμα τῶν παιδιῶν ποὺ προέρχονται ἀπὸ πολιτικὸ γάμο εἶπε:

— Τί φταῖνε τὰ καημένα; Νὰ κοιτάξουμε τοὺς γονεῖς, γιὰ τὸ δὲν ἔκαναν θρησκευτικὸ γάμον, ἀλλὰ καὶ γιὰ τὸ πάλι θέλουν νὰ βαπτίσουν τὰ παιδιά τους. Ἀπὸ ἐδῶ θὰ ξεκινήσουμε. Κάτι ἔχουν μέσα τους κι αὐτοί. Πρέπει νὰ δοῦμε ποῦ ἔχουν φρακάρει. Ὅπως μιὰ βίδα, ἂν δὲν πιάσει καλά, δὲν βιδώνεται. Ἔτσι καὶ αὐτοὶ κάτι ἔχουν πάθει καὶ θέλουν βοήθεια.

Στὴν ἐρώτηση ἂν ἐπιτρέπονται τὰ μικτὰ μπάνια στὴ θάλασσα, ὁ Γέροντας ἦταν σαφέστατος:

— Ὁχι. Δὲν πρέπει νὰ κάνετε μπάνια. Κοιτάξτε δυὸ μικρὰ ἀδελφάκια. Ἄν τοὺς πείτε νὰ ξεντυθοῦν, θὰ διστάσουν. Ντρέπονται. Οἱ μεγάλοι ὅμως... Ἀλλὰ καὶ σὲ ἐρημικὸ τόπον δὲν πρέπει νὰ κάνει μπάνιο κανένας. Γιὰ τὸ νὰ μπεῖς στὴ θάλασσα καὶ νὰ παίξεις μὲ τὰ νερά, εἶναι μιὰ ἡδονή.

Ἐνας νέος ρώτησε τὸν Γέροντα νὰ τοῦ ἐξηγήσει,

γιατί ὁ Θεὸς δὲν οἰκονομεῖ νὰ ταιριάζουν τὰ ζευγάρια, γιὰ νὰ μποροῦν νὰ ἀκολουθοῦν τὴν πνευματικὴ ζωὴ.

—Θὰ ἦταν καλύτερα νὰ μὴν ὑπῆρχε ὁ διάβολος. Τότε θὰ ἦταν εὐκόλη ἡ πνευματικὴ ζωὴ. "Ὁμως ὁ διάβολος ὑπάρχει. Καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ βέβαια τὰ οἰκονομεῖ ὅλα. Γιὰ νὰ σώσει τὸν κακὸ ἄνδρα, τοῦ δίνει ὁ Θεὸς μιὰ καλὴ γυναίκα. Καὶ τὸ ἀντίθετο. Ὑπομονή, ἀδελφοί, ὅλα περνοῦν. Τώρα ὅλα ἀλλάζουν. Τίποτα δὲν εἶναι σίγουρο.

Σὲ ἄλλη ἐρώτηση σχετικὴ μὲ τὶς πολιτικὲς ὀξύτητες εἶπε:

—Δὲν ταιριάζει νὰ πολεμοῦμε τοὺς ἀνθρώπους. Μόνο μὲ τοὺς κομμουνιστὲς πρέπει νὰ προσέχουμε. "Ἄν ὅμως κι αὐτοὶ πιστεύουν στὸν Θεό, δὲν μᾶς νιάζει. Τότε ἄς εἶναι ὅ,τι θέλουν.

Σχετικὰ μὲ τὸ Βορειοηπειρωτικὸ θέμα ὁ Γέροντας δὲν εἶναι τόσο αισιόδοξος. Εἶπε ὅτι αὐτὰ τὰ κανονίζουν οἱ μεγάλοι, πὺ παλιὰ χαντάκωσαν τὴ Βόρειο Ἡπειρο. Καὶ τώρα αὐτοὶ πάλι φταῖνε. Χρειάζεται διάκριση ἀπὸ μᾶς. Νὰ μὴ γίνονται ὑπερβολές καὶ δημιουργεῖται ἀναταραχὴ στὸν κόσμο.

3

«Πέφτουν οἱ μπαταρίες». Ἡ διαπίστωση τοῦ Γέροντα εἶναι μιὰ πραγματικότητα στὶς ψυχές μας. Κυκλοφοροῦμε, ἐργαζόμαστε, ὁμιλοῦμε καὶ λειτουργοῦμε μὲ πεσμένες μπαταρίες, μὲ ἀτονία πνευματικὴ. Οἱ καλοπροαίρετοι προσπαθοῦν μὲ τὴ μελέτη βιβλίων νὰ πετύχουν κάποια βελτίωση. Ἄλλοι συζητοῦν μὲ ἄλλους ὀρησκευόμενους γιὰ νὰ πληροφορηθοῦν σχετικὰ, νὰ βροῦν μιὰ λύση στὰ πνευματικὰ προβλήματα πὺ τοὺς ἀπασχολοῦν. Εὐκόλα ὅμως διαπιστώνουμε τὴν ἀνεπάρκεια καὶ στὶς δυὸ περιπτώσεις, πὺ δὲν εἶναι βέβαια στὶς προθέσεις μου νὰ ἀναλύσω τοὺς λόγους. Γι' αὐτὸ θέλουμε νὰ ἔλθουμε σὲ ἄμεση ἐπαφὴ μὲ τοὺς ἁγίους ἀνθρώπους, πὺ ζοῦν καὶ σήμερα ἐκεῖνες τὶς πνευματικότερες καταστάσεις πὺ ἔχουν καταγράψει στὰ

βιβλία τους οί "Άγιοι Πατέρες. 'Ο Λόγος αὐτὸς τῶν συγχρόνων ἁγίων ἔχει μεγάλη καὶ συγκλονιστικὴ ἐπίδραση στὸν ἄνθρωπο. Δὲν ἐννοῶ φυσικὰ τὸ κήρυγμα. Οἱ περισσότεροι ἀπὸ τοὺς ἁγίους τῆς ἐποχῆς μας δὲν κηρύσσουν, ἐκφράζουν ὅμως τὴν ἐμπειρία τους μὲ τὸν ἀπλό τους τρόπο καὶ αὐτὴν θηρεύουμε κάθε καλοκαίρι καθὼς ἀποδημοῦμε στὸ "Άγιον "Όρος.

***

7 'Ιουλίου 1986. Καταμεσήμερο στὶς Καρυές γιὰ τὴν ἐκδοσὴ τοῦ διαμονητηρίου. Πρῶτος σταθμὸς, ὅπως πάντα, τὸ Κουτλουμούσι καὶ στὴ συνέχεια ἡ καλύβη τοῦ Γέροντα. Ἡ ὑπομονὴ εἶναι ἀπαραίτητη ἔξω ἀπὸ τὸ σύρμα. Ἀναμένουμε λίγες ὥρες. Ὑπάρχουν κλείδαριές καὶ σημειώματα ποὺ ἀποθαρρύνουν τοὺς ἐπισκέπτες. Στὴ κύρια, ἄς ποῦμε, εἴσοδο, στὸ κρεμασμένο στὸ φράχτη γραμματοκιβώτιο, ὑπάρχει καὶ ἓνα σημείωμα ποὺ συμβουλεύει:

«Γράφετε τί θέλετε, ρίξτε τὸ σημείωμα στὸ κουτὶ καὶ θὰ σᾶς βοηθήσω περισσότερο μὲ τὴν προσευχὴ παρὰ μὲ τὶς πολυλογίες.

"Ἐτσι θὰ ἔχω χρόνο νὰ βοηθήσω καὶ περισσότερους πονεμένους. Ἐδῶ φυσικὰ ἤρθα γιὰ προσευχὴ καὶ ὄχι γιὰ νὰ κάνω τὸ δάσκαλο».

Στὴν ἐπάνω εἴσοδο μόνιμα ὑπάρχει ἓνα χαρτονάκι μὲ τὴ λέξη «'Απουσιάζω». Δὲν πειράζει ὅμως. Ἐμεῖς γνωστές τῶν πραγμάτων καὶ τῶν συνηθειῶν, μὲ χαρὰ καθίσταμε κάτω ἀπὸ τὰ σκιερὰ κλαδιὰ περιμένοντας. Ἡ λαχτάρα τῆς ψυχῆς μας δὲν ἐπιτρέπει στὸ σῶμα νὰ ἐκλυθεῖ, παρόλο ποὺ εἴχαμε ὀλονύκτιο ταξίδι. Ἐδῶ στὸ "Όρος ὅλα παίρνουν μιὰν ἄλλη ὑφή. Ἡ κραταιὰ προστασία τῆς Παναγίας καὶ ἡ ἀγάπη τῶν μοναχῶν μᾶς δυναμώνουν, γιὰ νὰ ἀντιμετωπίζουμε μικροδυσκολίες καὶ περιπέτειες ποὺ στὸ "Όρος εἶναι συνηθισμένες. Ὁ Γέροντας, ἐπειδὴ γνωρίζει ὅτι πολλοὶ ἐπισκέπτες ποὺ ἔρχονται στὴν καλύβη του εἶναι κουρασμένοι, βρῆκε τρόπο παρηγορίας: Ἔχει τὸ λάστιχο μὲ τὸ νερὸ ἔξω ἀπὸ τὸ σύρμα καὶ πιὸ ἐκεῖ ἓνα κουτὶ μὲ λου-

κούμια. Δίπλα είναι κρεμασμένη μιὰ νάυλον σακκούλα με γλυκὰ καὶ ξηροὺς καρπούς με τὴν γραπτὴ προτροπή: «Τρῶτε, εὐλογία».

Περιμένουμε δυὸ ὥρες στὴ σκιά. Ὁ πειρασμὸς τῆς ἀνυπομονησίας δὲν μᾶς ἀφήνει νὰ ἡσυχάσουμε. Χτυποῦμε τὸ σιδεράκι - σήμαντρο. Σὲ λίγο ξαναχτυποῦμε. Ὁ Γέροντας ἀνοίγει τὴν πόρτα. Μᾶς βλέπει. Βαδίζει σιγά, ξεκλειδώνει τὸ λουκέτο, μᾶς χαιρετάει καὶ μᾶς δείχνει τὸ σκιερὸ ἀρχονταρίκι. Στὴν ψυχὴ μας γίνεται μιὰ μεταβολή. Δρέπουμε τοὺς καρπούς τῆς ὑπομονῆς καὶ εἴμαστε ἔτοιμοι νὰ δεχτοῦμε τὰ λόγια τοῦ Γέροντα, ὁ ὁποῖος ἤδη ἔφερε τὰ κώπελλα με τὸ νερὸ καὶ τὰ λουκούμια. Στὰ δυὸ ἀγορτὰ πού εἴχαμε κοντά μας, τὸν Θεοφάνη καὶ τὸν Γιάννη, ἔδωσε καὶ φυστίκια «γιὰ ἐργόχειρο», ὅπως εἶπε.

Ὅλα ἀπλὰ ἔδω. Ὁ Γέροντας διαφλέγεται ἀπὸ ἱεραποστολικὸ ζῆλο. Φυσικὰ δὲν πηγαίνει στὸν κόσμο. Ἔρχεται ὁ κόσμος σ' αὐτόν. Λογῆς - λογῆς ἄνθρωποι: ἐπίσκοποι, κληρικοί, μοναχοὶ καὶ λαϊκοί. Σχεδὸν ὅλοι με πνεῦμα μαθητείας.

***

Τὰ θέματα πού συζητήσαμε ἦταν ποικίλα καὶ ἐνδιαφέροντα. Σημειώνω ὅσα ἔχουν γενικότερο χαρακτήρα καὶ ἀπασχολοῦν πολλοὺς χριστιανούς:

1. Ἄπιστία καὶ κόσμος

Ὁ κόσμος ἔχασε τὸ νόημα τῆς ζωῆς. Πρέπει ὅμως νὰ τὸ βρεῖ. Ἡ ἀπιστία κάνει μεγάλη ζημιὰ. Ὅλα ἀπὸ ἐκεῖ ξεκινοῦν.

2. Ἀντιμετώπιση ἐπαίνων

Στὴν ἐρώτησή μας πῶς πρέπει νὰ ἀντιμετωπίζουμε τοὺς ἐπαίνους καὶ τὰ ἐγκώμια, εἶπε:

—Νὰ ἔχετε ταπείνωσι καὶ νὰ γνωρίζετε καλὰ τὸν ἑαυτό σας. Νὰ σᾶς πῶ ἓνα παράδειγμα: "Ὅταν σκαλίζω στὸ ξύλο μιὰ μορφὴ ἁγίου καὶ τελειώνω, νομίζω ὅτι εἶναι καλὴ. Τὴν ξανακοιτάζω μετὰ ἀπὸ λίγο καὶ βλέπω ὅτι ἔχει ἐλλείψεις. "Ἄν βάλω τὸν φακὸ θὰ δῶ ὅτι δὲν εἶναι τίποτα τὸ σπουδαῖο. Τὸ ἴδιο πάλι καὶ μὲ τὰ χέρια. Βλέπουμε ὅτι εἶναι καθαρὰ. "Ἄν βάλουμε ὅμως τὸν φακὸ, θὰ δοῦμε ὅτι ἔχουν βρωμιές καὶ πολλὰ μικρόβια. "Ἐτσι, νὰ κοιτᾶμε προσεκτικὰ τὸν ἑαυτό μας καὶ θὰ βλέπουμε ὅτι δὲν εἴμαστε τίποτα κι ἄς λέει ὁ κόσμος.

3. Περὶ ἐλευθερίας

Δὲν εἶναι ἐλευθερία ὅταν ποῦμε στοὺς ἀνθρώπους ὅτι ὅλα ἐπιτρέπονται. Αὐτὴ εἶναι σκλαβιά. Για νὰ προκόψει κανεὶς πρέπει νὰ δυσκολευτεῖ. Νὰ ἓνα παράδειγμα: "Ἐχουμε ἓνα δεντράκι. Τὸ περιποιούμαστε, τοῦ βάζουμε πάσσαλο καὶ τὸ δένουμε μὲ σχοινί. Δὲν τὸ δένουμε ὅμως μὲ σύρμα, γιατί θὰ τοῦ κάνουμε κακό. Μὲ τοὺς τρόπους αὐτοὺς δὲν περιορίζουμε τὸ δέντρο; Καὶ ὅμως δὲν γίνεται ἀλλιῶς. Γιὰ κοιτάξτε καὶ τὸ παιδάκι. Τοῦ περιορίζουμε τὴν ἐλευθερία ἀπὸ τὴν ἀρχή. Μόλις συλλαμβάνεται εἶναι περιορισμένο τὸ κακόμοιρο στὴν κοιλία τῆς μητέρας, μένει ἐκεῖ ἔννια μῆνες. "Ἰστερα γεννιέται, τὸ φασκιώνουν μὲ τὰ πανιά, τὸ δένουν, μόλις ἀρχίζει νὰ μεγαλώνει τοῦ βάζουν κάγκελα κ.λ.π. "Ὅλα αὐτὰ εἶναι ἀπαραίτητα γιὰ νὰ μεγαλώσει. Φαίνονται ὅτι τοῦ στεροῦν τὴν ἐλευθερία, ἀλλὰ δίχως αὐτὰ τὰ προστατευτικὰ μέτρα τὸ παιδί θὰ πέθαινε ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμή.

Μιλώντας γιὰ τὴν ἐλευθερία, ἔφτασε ὁ λόγος στὴν ἐπικαιρότητα, σὲ ἐκείνους δηλ. ποὺ θέλουν νὰ συνδέσουν τὰ ἀσύνδετα. Ὁ γέροντας εἶναι πολὺ αὐστηρὸς καὶ θεωρεῖ ἀπαράδεκτες τὶς προσπάθειες μερικῶν θεολόγων καὶ θεολογούντων ποὺ μιλοῦν γιὰ διαλόγους Ὁρθοδοξίας καὶ μαρξισμοῦ. Ἰδίως γιὰ τοὺς ἀριστεροὺς ποὺ εἶναι ἐνεργὰ μέλη τῶν κομμουνιστικῶν κομμάτων καὶ παραλληλίζουν τὸν

Χριστό και τούς Ἁγίους με τούς καπεταναίους τοῦ ἀριστερισμοῦ, με ἐκείνους δηλ. πού ἔχουν τὰ χέρια τους βαμμένα με αἷματα! Ἄλλα καί για τούς θεολόγους πού φτάνουν με τίς διανοητικές ἀναλύσεις σέ αὐθαίρετα συμπεράσματα, τὰ ὁποῖα ἀλλοιώνουν τὸ ὀρθόδοξο ἦθος, μίλησε αὐστηρά. Εἶναι ἀπαράδεκτο, εἶπε, νὰ μιλοῦν για τὸν Θεό και τὸν ἔρωτα ἀντάμα. Αὐτοὶ ἀπὸ τὴ μιὰ μεριά πολεμοῦν τίς ὀργανώσεις και ἀπὸ τὴν ἄλλη ἐμφανίζονται σὰν γνήσιοι ὀρθόδοξοι, χωρὶς νὰ προσέχουν στὴ ζωὴ τους. Αὐτοὶ δὲ κάνουν μεγάλη ζημιὰ. Πρέπει αὐτὲς οἱ προσπάθειες νὰ καταπολεμηθοῦν. Ὅλα αὐτὰ εἶναι βλασφημία κατὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

4. Πνευματικότητα και δικαιώματα

Ὅσο πνευματικότερος εἶναι ὁ ἄνθρωπος, τόσο λιγότερα δικαιώματα ζητάει ἀπὸ τὴ ζωὴ.

5. Προσευχὴ για τούς πονεμένους

Για νὰ ἔχετε χρόνο για προσευχὴ δὲν πρέπει νὰ ἀσχολεῖστε με πράγματα πού μποροῦν νὰ τὰ κάνουν ἄλλοι ἄνθρωποι. Νὰ ἔνα παράδειγμα: Ἐνας γιατρός δὲν πρέπει νὰ ἀσχολεῖται με γάζες και ἐπιδέσμους. Αὐτὰ μπορεῖ νὰ τὰ κάνει μιὰ ἀδελφή. Ὁ γιατρός δὲ κάνει πιὸ σοβαρὰ πράγματα, δὲ κάνει ἐξετάσεις, ἐγχειρίσεις κ.ἄ. Ἄν καθίσει νὰ βάζει τίς γάζες, δὲν δὲ προλάβει τίς σοβαρὲς ἐργασίες και τότε πολλοὶ πού τὸν ἔχουν ἀνάγκη δὲν δὲ ὠφεληθοῦν. Τὸ ἴδιο και σεῖς. Νὰ προσεύχεσθε για τούς πονεμένους ἐνορίτες σας (ἀπευθυνόταν στὸν γράφοντα και σὲ δύο ἄλλους ἱερεῖς), νὰ μνημονεύετε τὰ ὀνόματά τους και νὰ ὑπογραμμίζετε ἐκεῖνα πού ἔχουν περισσότερη ἀνάγκη. Εἶναι καλύτερα νὰ ξέρεις τί πόνο ἔχει ὁ καθένας. Γίνεται πιὸ καλὴ προσευχὴ.

6. Ὑπεράσπιση τῆς Ὁρθοδοξίας

Ὁ θυμὸς χρειάζεται ὅταν πρόκειται νὰ ὑπερασπιστοῦμε τὴν πίστη μας καὶ ὄχι τὸν ἑαυτὸ μας. Πρέπει νὰ θυμῶνουμε, ὅταν βλέπουμε ὅτι πολεμεῖται ἡ πίστη μας. Ἄν κατηγορήσουν ἐμένα ἔχω ὑποχρέωση νὰ τὸ δεχτῶ. Ἄλλὰ γιὰ τὴν Ὁρθοδοξία χρειάζεται θυμὸς.

7. Νὰ εἶστε προσεκτικοὶ

Νὰ μὴ διαβάσετε ἐφημερίδες, οὔτε τηλεόραση νὰ βλέπετε. Πολλὲς φορές καὶ ὄρησκευτικὰ περιοδικὰ κάνουν ζημιὰ στοὺς χριστιανούς, γιὰτὶ διεγείρουν τὸ θυμὸ κατὰ πρόσωπων καὶ γενικὰ προκαλοῦν σύγχυση. Προσοχὴ σὲ ὅλα. Νὰ διαβάσετε πατερικὰ βιβλία.

8. Ὁ Θεὸς κάτι ξέρει παραπάνω

Πολλὲς φορές προσευχόμαστε γιὰ κάποιον ἄρρωστο. Προσεύχονται καὶ ἄλλοι πολλοί. Τελικὰ αὐτὸς πεθαίνει καὶ ἀναρωτιοῦνται μερικοί, γιὰτὶ ὁ Θεὸς δὲν ἄκουσε τίς προσευχές. Δὲν ξέρουν ὅτι ὁ Θεὸς ἄκουσε τίς προσευχές, ἀλλὰ ἔχειναι κάτι ἢ ξερε παραπάνω ἀπὸ ἐμᾶς. Δὲν ξέρουμε, ἂν τὸν ἀφηνε στὴ ζωὴ, τί θὰ γινόταν. Νὰ δοξολογοῦμε τὸν Θεό.

9. Πνευματικὴ σύνταξη

Στὴν ἐρώτησή μας ἂν παίρνουν οἱ μοναχοὶ σύνταξη ἀπὸ τὸν ΟΓΑ, ὁ Γέροντας εἶπε:

—Δὲν ξέρω. Ἴσως μερικοὶ νὰ παίρνουν. Δὲν χρειάζεται ὅμως ἡ σύνταξη. Ἄν κάπου ὑπάρχει ἀνάγκη, εἶναι ὑποχρεωμένα τὰ μοναστήρια νὰ δίνουν «εὐλογία». Πάντως ἐγώ, ἔτσι ὅπως πάω, θὰ πάρω δὲ θὰ πάρω σύνταξη τοῦ ΟΓΑ. Ἄν

μου δώσουν από κανένα ταμείο, κάτι θά γίνει. Να πάρω λίγα από τὸ ταμείο τῆς ὑπομονῆς, λίγα από τὸ ταμείο τῆς προσευχῆς, τῆς ἀγάπης... Ἀπὸ αὐτὰ τὰ ταμεία χρειαζόμαστε ἐνίσχυση.

10. Γιὰ τὸ σφράγισμα τοῦ Ἀντιχρίστου

Ἄρχισε τὴ δουλειὰ ὁ Ἀντίχριστος. Νὰ τώρα μᾶς ἤρθε τὸ 666. Θὰ τὸ κάνουν ἀπὸ ἐδῶ, θὰ τὸ κάνουν ἀπὸ ἐκεῖ καὶ θὰ καταλήγουν ὅλοι ὅτι πρέπει νὰ σφραγισθοῦν, ὅτι ὁὐ γίνεται ἄλλιῶς. Σιγὰ σιγὰ ὅλα αὐτά. Πρέπει νὰ πεῖ ἡ Ἐκκλησία τί πρέπει νὰ κάνουμε.

11. Γιὰ τὴ ραδιενέργεια

Μάθαμε καὶ ἐμεῖς γιὰ τὴ ραδιενέργεια. Τί νὰ σᾶς πῶ; Ἄν τὸ δηλητήριο ἦταν σ' ἓνα πράγμα, θὰ λέγαμε ὅτι πρέπει νὰ τὸ ἀποφύγουμε. Τώρα ὅμως πού πῆγε σὲ ὅλα, δὲν γίνεται τίποτα. Ἐμεῖς ἐδῶ στὸ Ὅρος κάνουμε τὸ σταυρό μας καὶ τὰ τρώμε ὅλα. Τί νὰ φοβηθοῦμε; Δὲν λέει κάπου καὶ ὁ Χριστὸς ὅτι οἱ πιστοὶ «κἂν θανάσιμον τι πίωσιν, οὐ μὴ αὐτοὺς βλάψει;». Μὴν ἀνησυχεῖτε.

12. Περὶ... ὑγείας

— Πῶς πᾶτε στὴν ὑγεία σας, πάτερ;

— Ἐ, καλὰ... Τώρα μου παρουσιάστηκαν καὶ κάτι ἄλλα. Ὅλα χρειάζονται. Πῶς νὰ πάω Πάνω, παπά μου, μὲ ἄδεια χέρια;

14 Ἰουλίου 1987. Μόλις πατήσαμε τὸ πόδι μας στὴν ἀθωνικὴ γῆ, στὴ θορυβώδη Δάφνη, ἄρχισαν οἱ ἀνησυχίες γιὰ τὰ «προβλήματα» πού θὰ συναντήσουμε στὴν προσπάθειά μας νὰ δοῦμε καὶ ἐφέτος τὸν Γέροντα. Μᾶς πληροφο-

ρησαν γνωστοί μας προσκυνητές, ὅτι ὁ Γέροντας «δὲν ἀνοίγει!», εἶναι ἄρρωστος κ.ἄ. Τί νὰ κάνουμε ὅμως; Πρέπει νὰ ἀνεβοῦμε στὶς Καρυές καὶ θὰ δοῦμε. Τρέφω πάντα μέσα μου μιὰ βεβαιότητα, ὅτι ὅλα θὰ πᾶνε καλά. Καὶ μέχρι τώρα ποτὲ δὲν ἔφυγα ἄπρακτος ἀπὸ τὸ "Ἁγιον" Ὄρος, δηλ. χωρὶς νὰ συναντήσω τὸν Γέροντα. Ἐτσι ἐπιστρέφω πάντα ὠφελημένος, εὐχαριστώντας τὸν Κύριο, γιατί μου ἐπιτρέπει νὰ ζῶ τέτοιες ἱερὲς συγκινήσεις.

***

Στὴν πρωτεύουσα τοῦ Ὄρους φτάσαμε στὶς 11 τὸ πρωί. Ἄρχισαν οἱ κάπως χρονοβόρες διαδικασίες γιὰ τὴν ἔκδοση τοῦ διαμονητηρίου καὶ στὴ συνέχεια προσκυνήσαμε τὴν Παναγία στὸ Πρωτάτο καὶ πήραμε τὸν κατήφορο γιὰ τὴν ἱερὰ Μονὴ Κουτλουμουσίου. Ἐξηγῶ στὸν φίλο μου συνοδοιπόρο μερικὰ πράγματα καὶ τὸν προδιαδέτω σχετικά μετὸ τί πρέπει νὰ κουβεντιάσουμε μετὸν Γέροντα. Εἶναι ἐνδουσιασμένος, μέθη ἱερὴ τὸν ἔχει καταλάβει. Στὸ μοναστήρι συναντοῦμε γνωστό μας μοναχό, πὺ μᾶς ἐξασφαλίζει τὴ διανυκτέρευση. Χαιρόμαστε τὴν ἀγάπη του καὶ τὸ ἐνδιαφέρον του. Συνεχίζουμε ἀπὸ τὸ μονοπάτι, ὅπου πυκνὲς ἐπιγραφές, καρφωμένες στὰ δέντρα, μᾶς ὀδηγοῦν στὸν Γέροντα. Προσωπικὰ δὲν μου χρειάζονται. Μπορῶ καὶ μετὰ κλειστὰ μάτια, πὺ λέει ὁ λόγος, νὰ φτάσω στὴν καλύβη του.

Εὐκολη, ὅπως πάντα, ἡ κατηφόρα. Τὸ βῆμα μας βιαστικό. Ἡ ἀπόφαση νὰ συναντήσουμε τὸν Γέροντα, ἀφοῦ βρίσκεται στὸ Ὄρος, εἶναι ἀμετάκλητη, παρόλο πὺ ἕνας προσκυνητῆς, συνοδευόμενος ἀπὸ τὰ δύο του ἀγόρια, ἐπιστρέφει καὶ μᾶς πληροφορεῖ ὅτι, δυστυχῶς, δὲν μπόρεσε νὰ δεῖ τὸν «ἅγιο ἄνθρωπο», ὅπως χαρακτηριστικὰ εἶπε. Συνεχίζουμε. Περνοῦμε τὸ ξύλινο γεφυράκι. Καὶ φτάνουμε στὴν καλύβη. Σῆμα κατατεθὲν τὰ κυπαρίσσια καὶ τὸ σύρμα. Ὁ ἥλιος καίει πολὺ. Ὁ ἰδρώτας πέρασε ἔξω ἀπὸ τὰ ροῦχα. Καὶ ἡ πόρτα κλειστή! Δὲν εἴμαστε οἱ πρῶτοι. Ἐχουν ἔρθει

ἄλλοι πιὸ μπροστά. Κάθονται στὴ σκιά ἄφωνοι. Γνωρίζουν προφανῶς τὶς συνήθειες, γι' αὐτὸ περιμένουν ὑπομονετικά. Τὸ νερὸ μᾶς δροσίζει. Τὰ λουκούμια καὶ οἱ διάφοροι καρποὶ μᾶς τονώνουν. Τὰ ἔχει ἀφημένα ὁ Γέροντας ἀπ' ἔξω ἀπὸ τὸ σύρμα γιὰ εὐλογία. Χωρὶς λόγια καθίσαμε καὶ μεῖς. Γίναμε ἑπτὰ. Ἦσυχάζουμε. Ἄλλος διαβάζει, ἄλλος παρατηρεῖ τὰ μυρμήγκια πὺ μεταφέρουν μεγαλύτερα ἀπὸ τὸ σῶμα τους φορτία. Ἐνας πονεμένος ἀκούμπησε ἀνάμεσα σὲ δύο κορμούς καὶ ἔγειρε τὸ κεφάλι του. Κάποιο κομποσχοῖνι κουνιέται στὸ χέρι. Τὰ τζιτζίκια ἀκατάπαυστα. Χτύπησαμε μιὰ δυὸ φορές τὸ σιδερένιο σήμαντρο. Ἐχω τὴν βεβαιότητα ὅτι ὁ Γέροντας θὰ μᾶς ἀνοίξει.

***

Μετὰ ἀπὸ μιὰ ὥρα ἀναμονὴ ὁ Γέροντας ἀνοίξε. Κάτι μᾶς ρώτησε καὶ μᾶς ἔδειξε τὸ υπαίθριο ἀρχονταρίκι. Ξεκρέμασε ἀπὸ τὸ σύρμα μιὰ ναυλον σακκούλα μὲ διάφορα εἶδη, κυρίως γλυκά, πὺ εἶχαν ἀφήσει ἄλλοι προσκυνητὲς πὺ προφανῶς δὲν μπόρεσαν νὰ τὸν δοῦν. Ἄνοιξε ἓνα κουτὶ καὶ μᾶς τὸ ἔδωσε. Καὶ φυσικὰ τὸ νερό, γιὰ νὰ δροσιστοῦμε λίγο ἀπὸ τὸν καύσωνα.

— Τί γίνεται; Πάρτε γλυκὸ καὶ νερό. Πάρτε ἀπὸ δύο γλυκά, μᾶς εἶπε μὲ ἀγάπη ὁ Γέροντας.

Ὁ φίλος μου κρατοῦσε ἓνα μικρὸ μαγνητόφωνο. Μόλις το εἶδε ὁ Γέροντας ἀνησύχησε, τὸ πῆρε μὲ ἀστεῖο τρόπο καὶ προσπάθησε νὰ τὸ βάλει στὴν τσέπη του. Τελικὰ τὸ ἄφησε δίπλα του στὰ ἀγριόχορτα. Μάταια θελήσαμε νὰ τὸ χρησιμοποιήσουμε. Τὸ ἴδιο συνέβη καὶ μὲ κάποιον ἄλλον ἐπισκέπτη, πὺ ἦταν ἀπέναντί μας. Ἐκεῖνος εἶχε προλάβει νὰ ἠχογραφήσει καὶ γι' αὐτὸ στὸ τέλος τοῦ πῆρε τὴν κασέτα. Μᾶς ἐξήγησε ὅτι δὲν εἶναι καλὸ νὰ ἔχουμε μαγνητόφωνο, γιὰτὶ ἐδῶ κουβεντιάζουμε καὶ διάφορα προσωπικὰ θέματα, πὺ δὲν πρέπει νὰ τὰ ἀκούσουν ἄλλοι.

Δειλὰ ἔβγαλα τὸ σημειωματάριό μου. Τὸ παρατήρησε ὁ Γέροντας καὶ μοῦ εἶπε χαμογελώντας:

— Ά, παπα - Διονύση, θὰ γράφεις γιὰ νὰ τὰ βάλεις στὴν ἐφημερίδα...

***

Ἡ συζήτησή μας κράτησε τρεῖς ὥρες. Τὰ θέματα ἦταν πολλὰ καὶ ἐνδιαφέροντα. Ἐβλεπα τὰ πρόσωπα τῶν ἀδελφῶν νὰ κατανύσσονται, νὰ ἀναπαύονται μὲ τὶς ἀπαντήσεις τοῦ Γέροντα. Ἡ πνευματικὴ ὠφέλεια ἦταν προφανής. Πέρασε τὸ τρίωρο καὶ ὅλοι μας ἤμασταν καρφωμένοι στὰ κούτσουρα. Ἡ σωματικὴ ἐξάντληση ἀπὸ τὴν ὁδοιπορία εἶχε χαθεῖ, γιατί, ὅπως λέει ὁ Γέροντας, τὰ πνευματικὰ ξεκουράζουν.

Ἀπὸ τίς σημειώσεις πού κράτησα, μεταφέρω ἐρῶ τίς σπουδαιότερες:

1. Στὴν ἀρχὴ τῆς πνευματικῆς ζωῆς

Πρέπει νὰ ἀρχίζει νὰ δουλεύει ἡ καρδιά, πού δὲν κουράζει. Μὲ τὴν καρδιά του νὰ ἀρχίσει καὶ ὅλα θὰ πᾶνε καλά. Νὰ καταλάβει ὁ ἄνθρωπος ὅτι τὰ ὅσα ἐξῆσε μέχρι τώρα δὲν ἦταν τίποτα. Νὰ ἀρχίσει μὲ τὴν καρδιά του τὴν πνευματικὴ ζωή.

2. Πῶς νὰ πλησιάσουμε ἓναν ἀδιάφορο

Νὰ τοῦ βάλουμε σιγὰ σιγὰ τὴν καλὴ ἀνησυχία. Μετὰ ὅλα θὰ τακτοποιηθοῦν. Ἄν δὲν ἔχει τὴν καλὴ ἀνησυχία, τοῦ κάνει κουμάντο ὁ διάβολος, ἔχει δαιμονικὴ ἐπήρεια. Πρέπει νὰ γυρίσουμε τὰ κουμπιά, νὰ ἔχουμε τὴν ἴδια συχνότητα, γιὰ νὰ μπορέσει νὰ ἀκούσει καὶ νὰ ὠφεληθεῖ. Νὰ τοῦ γυρίσουμε τὸ κουμπί.

3. Γιὰ τοὺς νέους

Οἱ νέοι πού ἀρχίζουν τὴν πνευματικὴ ζωή, νὰ προσέ-

χουν τις αιτίες τῆς ἀμαρτίας καὶ νὰ ἔχουν πάντα καλοὺς λογισμοὺς. Νὰ θυμοῦνται πὺς κάποτε ἕνας γέροντας ἀσκητῆς εἶχε πάει στὴν πόλη γιὰ μιὰ δουλειά. Ὄταν γύρισε, τὸν ρώτησαν οἱ ἄλλοι ἀσκητὲς τί εἶδε. Κι ἐκεῖνος εἶπε ὅτι δὲν εἶδε τὸν κόσμον, ἀλλὰ μόνο ἄγρια δέντρα ἔβλεπε!

4. Ἐκκοπή ἀγιασμοῦ

Οἱ ἄνθρωποι σήμερον θέλουν νὰ ἀγιαστούν μὲ ὅσο τὸ δυνατόν λιγότερο κόπο. Ὑπάρχουν καὶ μερικοὶ ποὺ διδάσκουν ἔτσι.

5. Μὲ τὸ πατερικὸ κόσκινο

Τις διαφορὰς θεωρίαι τῶν θεολογῶν νὰ τις περνᾶτε ἀπὸ τὸ πατερικὸ κόσκινο. Ἐμεῖς πρέπει νὰ τις κοσκινίσουμε μὲ βάση τοὺς Πατέρες καὶ ὅ,τι εἶναι σκουπίδια ἢ πίτουρα νὰ τὰ πετᾶμε. Θὰ ψάχνουμε μὲ βάση τοὺς Πατέρες. Προσέξτε ἕνα παράδειγμα: Ὑπάρχει τὸ μπακίρι, ὁ μπροῦντζος καὶ τὸ χρυσό. Ἀκόμα εἶναι μπακίρι καλὸ καὶ ἄσχημο, μπροῦντζος καλὸς καὶ ἄσχημος, χρυσὸς 12 καρατίων καὶ χρυσὸς 24 καρατίων. Ἐμεῖς νὰ διαλέγουμε τὸν χρυσὸ τῶν 24 καρατίων. Καὶ τὰ ἄλλα χρειάζονται. Ἀλλὰ ὅλοι νὰ προτιμοῦν τὸν χρυσό.

6. Περὶ προσευχῆς

Εἴτε προσευχόμεστε γιὰ τὸν ἑαυτὸν μας εἴτε γιὰ τοὺς ἄλλους ἢ προσευχῆ πρέπει νὰ εἶναι καρδιακή. Τὸ πρόβλημα τῶν ἄλλων νὰ γίνεται καὶ δικό μας πρόβλημα. Πρέπει νὰ κάνετε προετοιμασία γιὰ τὴν προσευχή. Νὰ διαβάσετε ἕνα κομμάτι ἀπὸ τὸ Εὐαγγέλιο ἢ τὸ Γεροντικὸ καὶ μετὰ νὰ προσεύχεσθε. Χρειάζεται μιὰ προσπάθεια γιὰ νὰ μεταφερθεῖ ὁ νοῦς στὸν θεῖο χῶρον. Ἡ μελέτη μοιάζει μὲ ἕνα γλυφιτζούρι ποὺ μᾶς δίνει ὁ Θεός,

για να μᾶς ὀδηγήσει στὰ πνευματικότερα. Μ ἐ τ ἡ μ ε -
λ ἔ τ η θ ε ρ μ α ί ν ε τ α ι ἡ ψ υ χ ῆ .

7. Ἡ Ὁρθοδοξία καὶ οἱ ἄλλες θρησκείες

Στὴν ἐρώτηση ὅτι καὶ οἱ ἄλλες θρησκείες ἔχουν θαύματα, ὁ Γέροντας ἀπάντησε:

— Ὑπάρχει διαφορά. Καὶ ὁ χότζας κάνει θαύματα μὲ τὶς διάφορες μαγεῖες. Ἐπιδιώκει νὰ δεῖ φῶς. Ἐνῶ ἐμεῖς, ὅταν ὁ διάβολος μᾶς δίνει φῶς, στέλνει λάμπεις, ἐμεῖς τοῦ γυρίζουμε τὶς πλάτες, οἱ ἄλλοι πάλι δένουν τὴ μύτη, τεντώνουν τὰ αὐτιά τους, τρίβουν τὰ μάτια τους καὶ μετὰ ἔχουν παραισθήσεις. Ἐμεῖς ζητοῦμε ἀπὸ τὸν Θεὸ τὸ θαῦμα καὶ δὲν συνεργαζόμαστε μὲ τὸν διάβολο, ἀλλὰ τὸν πολεμοῦμε μέρα καὶ νύχτα.

8. Γιὰ τοὺς μὴ χριστιανοὺς

Ὁ Θεὸς δὲν προορίζει ἀλλὰ προγνωρίζει. Ἐκείνους ποὺ δὲν γνώρισαν τὴν ἀλήθεια τοῦ Χριστοῦ, ὁ Θεὸς θὰ τοὺς κρίνει σὰν παντογνώστης. Δηλ. θὰ πει: ἂν ἦταν ὀρθόδοξος αὐτὸς θὰ ζοῦσε σύμφωνα μὲ τὶς ἐντολές, ἄρα σώζεται. Ὁ ἄλλος δὲ θὰ ζοῦσε, ἄρα δὲν σώζεται.

9. Νὰ τηροῦμε τὶς νηστεῖες

Ὅταν φιλοξενοῦμε κάποιον καὶ εἶναι νηστεία, νὰ προσέχουμε τὰ φαγητά. Ἄν θέλει ἀρτύσιμο φαγητό, νὰ τοῦ ποῦμε νὰ ἔρθει τὴν ἄλλη μέρα νὰ τοῦ τὸ δώσουμε. Νὰ τοῦ ποῦμε ὅτι τοῦ τὸ χρωστοῦμε.

Νὰ προσέχουμε ἐμεῖς οἱ χριστιανοί, γιατί βλασφημεῖται τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ στοὺς ἄλλους.

10. Τὰ ἄλειωτα σώματα

Νὰ εἴμαστε ἐπιφυλακτικοὶ στὴν κρίση μας. Ὑπάρχουν πολλοὶ λόγοι. Εἶναι φυσικὰ ἢ ἁμαρτία. Εἶναι ὅμως καὶ

τὰ φάρμακα, ἀλλὰ καὶ τὸ ἔδαφος. Ἐὰν νεκροταφεία ἔχουν γίνεαι ἀδιάβροχα καὶ δὲν βοηθοῦν στὸ λειώσιμο.

11. Προσοχὴ στὶς κρίσεις

Πάντα στὶς κρίσεις σας νὰ βάζετε ἓνα ἐρωτηματικό. Δὲν ξέρουμε τί μπορεῖ νὰ συμβαίνει.

12. Γιὰ τὸ 666

Σὲ κάποια στιγμή ὁ Γέροντας προκειμένου νὰ μᾶς ἐνημερώσει περισσότερο σχετικά μὲ τὸ διαβολικὸ σφράγισμα ποὺ μεθοδεύουν οἱ κρατοῦντες, ἔφερε ἓνα κείμενό του καὶ μοῦ τὸ ἔδωσε νὰ τὸ διαβάσω γιὰ νὰ τὸ ἀκούσουμε ὅλοι. Τὸ παραδέτω αὐτούσιο, γιατί θαρρῶ πῶς ἐνδιαφέρει πολλούς. Τὸ κείμενο αὐτὸ ποὺ φέρει τὸν τίτλο «ΣΗΜΕΙΑ ΤΩΝ ΚΑΙΡΩΝ. 666» μοιράζεται στοὺς ἐνδιαφερόμενους γιὰ ἐνημέρωση:

«Σημεῖα τῶν καιρῶν».

Μετὰ ἀπὸ τὴν μπόρα τὴν δαιμονική, θὰ ἔλθῃ ἡ λιακάδα ἢ θεική.

Πίσω ἀπὸ τὸ κοσμικὸ πνεῦμα τῆς σημερινῆς «ἐλευθερίας», τῆς ἔλλειψης σεβασμοῦ στὴν Ἐκκλησία τοῦ Ἄριστοῦ, στοὺς μεγαλυτέρους, γονεῖς καὶ διδασκάλους, ποὺ ἔχουν φόβο Θεοῦ, κρύβεται ἡ πνευματικὴ σκλαβιά, τὸ ἄγχος καὶ ἡ ἀναρχία, ποὺ ὀδηγοῦν τὸν κόσμον στὸ ἀδιέξοδο, στὴν ψυχικὴ καὶ σωματικὴ καταστροφή.

Πίσω λοιπὸν καὶ ἀπὸ τὸ τέλειο σύστημα «κάρτας ἐξυπηρετήσεως», ἀσφαλείας κομπιούτερ, κρύβεται ἡ παγκόσμια δικτατορία, ἡ σκλαβιά τοῦ ἀντιχρίστου. Ἡ Ἀποκάλυψη γράφει: «Καὶ ποιεῖ..., ἵνα δώσωσιν αὐτοῖς χάραγμα ἐπὶ τῆς χειρὸς αὐτῶν τῆς δεξιᾶς ἢ ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν, καὶ ἵνα μή τις δύνηται ἀγοράσαι ἢ πωλῆσαι εἰ μὴ ὁ ἔχων τὸ χάραγμα, τὸ ὄνομα τοῦ θηρίου ἢ τὸν ἀριθμὸν τοῦ ὀνόματος αὐ-

του. Ὡδε ἡ σοφία ἐστίν· ὁ ἔχων νοῦν ψηφισάτω τὸν ἀριθμὸν τοῦ θηρίου· ἀριθμὸς γὰρ ἀνθρώπου ἐστίν· κι' ὁ ἀριθμὸς αὐτοῦ χξς'», δηλ. 666 (ιγ' 16 - 18).

Ὁ Ἅγιος Ἀνδρέας ὁ Καισαρείας «περὶ τοῦ μισροῦ ὀνόματος τοῦ Ἀντιχρίστου» γράφει: «Καὶ τὴν μὲν ἀκρίβειαν τῆς ψήφου, ὡς καὶ τὰ λοιπὰ τὰ περὶ αὐτοῦ γεγραμμένα, ὁ χρόνος ἀποκαλύψει καὶ ἡ πείρα τοῖς νήφουσιν. Εἰ γὰρ ἔδει, καθὼς φασί τινες τῶν διδασκάλων, σαφῶς γνωσθῆναι τὸ τοιοῦτον ὄνομα, ὁ τευθεάμενος ἂν αὐτὸ ἀπεκάλυψεν. Ἄλλ' οὐκ εὐδόκησεν ἡ θεία χάρις ἐν θείᾳ βίβλῳ τὸ τοῦ λυμεῶνος ὄνομα γραφῆναι. Ὡς ἐν γυμνασίας τε λόγῳ, πολλὰ ἐστὶν εὐρεῖν...» (Ἁγίου Ἀνδρέου Καισαρείας, Ἐξηγήσεις εἰς τὴν Ἰωάννου Ἀποκάλυψιν, κεφ. ΛΗ, σελ. 341 - 342).

Τὸ παράξενο ὅμως εἶναι πὺρ καὶ πολλοὶ πνευματικοὶ ἄνθρωποι, ἐκτὸς τοῦ οἴνου δικῆς τῶν ἐρμηνεῖες, φοβᾶνται καὶ αὐτοὶ τὸν κοσμικὸ φόβο τοῦ φακελώματος, ἐνῶ θὰ ἔπρεπε νὰ ἀνησυχοῦν πνευματικὰ καὶ νὰ βοηθοῦν τοὺς Χριστιανούς μετὰ τὴν καλὴ ἀνησυχίαν καὶ νὰ τοὺς τονώσου στήν πίστη, νὰ νιώθουν θεικὴ παρηγοριὰ.

Ἀπορῶ! Δὲν τοὺς προβληματίζουν ὅλα αὐτὰ τὰ γεγονότα; Γιατὶ δὲν βάζουν ἔστω ἓνα ἐρωτηματικὸ γιὰ τὶς ἐρμηνεῖες τοῦ μυαλοῦ τους; Κι ἂν αὐτοὶ ἐπιβοηθοῦν τὸν ἀντίχριστο γιὰ τὸ σφράγισμα, πῶς παρασύρουν καὶ ἄλλες ψυχές στὴν ἀπώλεια; Αὐτὸ ἐννοεῖ «τὸ ἀποπλανᾶν, εἰ δυνατόν, καὶ τοὺς ἐκλεκτούς» (Μαρκ. ιγ' 22). Θὰ πλανηθοῦν αὐτοὶ πὺρ τὰ ἐρμηνεύουν μετὰ τὸ μυαλό. Κι ἐνῶ τὰ σημεῖα φαίνονται ξεκάθαρα: Τὸ «θηρίο» στὶς Βρυξέλλες μετὰ τὸ 666 σχεδὸν ἔχει ρουφήξει ὅλα τὰ κράτη στὸ κομπιούτερ. Ἡ

κάρτα, ἢ ταυτότητα, «ἡ εἰσαγωγή τοῦ σφραγίσματος» τί φανερώνουν; Δυστυχῶς, μόνο τὸ ράδιο παρακολουθοῦμε γιὰ τὸ τί καιρὸ θὰ ἔχουμε. Τί θὰ μᾶς πῆ ὁ Χριστός; «Ἵποκριταί, τὸ μὲν πρόσωπον τοῦ οὐρανοῦ γινώσκετε διακρίνειν, τὰ δὲ σημεῖα τῶν καιρῶν οὐ δύνασθε γνῶναι;» (Ματθ. 13:35).

Μετὰ λοιπὸν ἀπὸ τὴν κάρτα καὶ τὴν ταυτότητα, τὸ φακέλωμα, γιὰ νὰ προχωρήσουν πονηρὰ στὸ σφράγισμα. Θὰ λένε συνέχεια στὴν τηλεόραση ὅτι πῆρε κάποιος τὴν κάρτα τοῦ δείνα καὶ τοῦ σήκωσε τὰ χρήματα ἀπὸ τὴν τράπεζα. Ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριὰ θὰ διαφημίζουν «τὸ τέλειο σύστημα», δηλ. τὸ σφράγισμα στὸ χέρι ἢ στὸ μέτωπο μὲ ἀκτίνες λέιζερ (ποὺ δὲν θὰ διακρίνεται ἐξωτερικὰ) μὲ τὸ 666, τὸ ὄνομα τοῦ Ἀντιχρίστου.

Δυστυχῶς, καὶ πάλι ὀρισμένοι «γνωστικοὶ» θὰ φασκιώνουν τὰ πνευματικά τους τέκνα σὰν τὰ μωρά, δῆθεν γιὰ νὰ μὴν στενοχωροῦνται λέγοντάς τους: «Δὲν πειράζει αὐτό, δὲν εἶναι τίποτα, ἀρκεῖ ἐσωτερικὰ νὰ πιστεύετε». Κι ἐνῶ βλέπουμε τὸν ἀπόστολο Πέτρο, ποὺ ἐξωτερικὰ ἀρνήθηκε τὸν Χριστό, ἀλλ' ἦτο ἀρνήσις, αὐτοὶ ἀρνοῦνται τὸ "Ἅγιο Σφράγισμα τοῦ Χριστοῦ ποὺ τοὺς δόθηκε στὸ "Ἅγιο Βάπτισμα: «Σφραγὶς δωρεᾶς Πνεύματος Ἁγίου», μὲ τὸ νὰ δέχονται τὴν σφραγίδα τοῦ Ἀντιχρίστου καὶ λένε ὕστερα ὅτι ἔχουν μέσα τους καὶ τὸν Χριστό!!!

Τέτοια δυστυχῶς λογικὴ εἶχαν καὶ ὀρισμένοι «γνωστικοὶ» στὰ χρόνια τῶν Ἁγίων Μαρτύρων, ποὺ προσπαθοῦσαν νὰ μεταστρέψουν τοὺς ὑποψηφίους Μάρτυρας, ὅπως ἀναφέρει ὁ Μέγας Βασίλειος στὸν λόγο του στὸν Μάρτυρα Γόρδιο: «...Πολλοὶ παραλογίζοντουσαν προσπαθώντας νὰ πείσουν τὸν Μάρτυρα νὰ ἀρνηθῆ μόνο μὲ τὰ λόγια καὶ νὰ κρατήσῃ τὴν πίστη μὲ τὴν ψυχὴ, τὴν ἐσωτερικὴ διάθεση, γιὰτὶ ὁ Θεὸς δὲν δίνει προσοχὴ στὴν γλῶσσα ἀλλὰ στὴν διάθεση. Ὁ Μάρτυς ὅμως Γόρδιος ἦταν ἀκαμπτος καὶ

ἀποκρίθηκε: «Οὐκ ἀνέχεται τι γλῶσσα κτισθεῖσα παρὰ Χριστοῦ φθέγγεσθαι τι κατὰ τοῦ Κτίσαντος... Μὴ πλανᾶσθε· Θεὸς οὐ μωκτηρίζεται· ἐκ τοῦ στόματος ἡμᾶς τοῦ ἡμετέρου κρίνει, ἐκ τῶν λόγων δικαιοῖ καὶ ἐκ τῶν λόγων καταδικάζει».

Ἐπίσης, ἐπὶ Δεκίου, μὲ διάταγμα ζητοῦσαν νὰ ὁμολογήσουν τὴν ὀρθοκεία τῶν εἰδωλολατρῶν καὶ ὅσοι Χριστιανοὶ δήλωναν καὶ θυσίαζαν στὰ εἰδωλα, ἔπαιρναν πιστοποιητικὸ καὶ γλύτωναν τὸ Μαρτύριο. Ὅχι μόνον αὐτοὶ ἦταν ἀρνητὲς τοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ καὶ ἐκείνους ποὺ ἔδιναν χρήματα στοὺς εἰδωλολάτρες, ὅσῃν ἐπιτροπή, καὶ ἔπαιρναν τὸ πιστοποιητικὸ χωρὶς νὰ ἀρνηθοῦν, οἱ ὀνομαζόμενοι «λιβελλοφόροι» καὶ αὐτοὺς ἡ Ἐκκλησία τοὺς θεώρησε ἀποστάτας - πεπτωκότας.

Ἐχομε λοιπὸν πολλὰ παραδείγματα. Ἐνα ἄλλο εἶναι τὸ θαῦμα τοῦ Ἁγίου Θεοδώρου, ποὺ ἐορτάζουμε κάθε χρόνο τὸ Σάββατο τῆς Α' Ἑβδομάδος τῶν Νηστειῶν: «Ἰουλιανὸς ὁ παραβάτης, γινώσκων ὅτι οἱ Χριστιανοὶ καθαίρονται μᾶλλον διὰ νηστείας τὴν πρώτην ἑβδομάδα τῆς Ἁγίας Τεσσαρακοστῆς, ἣν καὶ ἡμεῖς διὰ τοῦτο Καθαρὰν Ἑβδομάδα καλοῦμεν, ἠβουλήθη ἵνα τότε μάλιστα μολύνῃ αὐτούς· διὸ καὶ προσέταξε κρυφίως ἵνα τεθῶσιν εἰς τὴν ἀγορὰν κατ' ἐκείνας τὰς ἡμέρας βρώματα μεμιασμένα ἐκ τῶν αἱμάτων τῶν εἰδωλικῶν θυσιῶν. Ἀλλὰ νεύσει θεία ἐπιφανεῖς κατ' ὕπνον ὁ Μάρτυς Θεόδωρος εἰς τὸν τότε ἀρχιεπίσκοπον Κωνσταντινουπόλεως Εὐδόξιον καὶ φανερώσας τὸ πρᾶγμα παρήγγειλεν αὐτῷ ἵνα συγκαλέσῃ τοὺς πιστοὺς εὐθὺς τὸ πρωὶ τῆς Δευτέρας καὶ ἐμμοδίση αὐτοῖς τῶν βρωμάτων ἐκείνων τὴν χρῆσιν, τὴν δὲ ἔλλειψιν τῆς ἀναγκαίας τροφῆς ἀναπληρώσῃ ἐκ τοῦ προχείρου διὰ κολλύβων... Τοιοῦτοτρόπως ὁ μὲν σκοπὸς τοῦ παραβάτου ἐματαιώθη· ὁ δὲ εὐσεβὴς Λαὸς διαφυλαχθεὶς ἀμόλυντος κατ' ὅλην τὴν καθάρσιον ἑβδομάδα... (Ὁρολόγιον τὸ Μέγα, σελ. 446).

Ἐπίσης, τὸ νὰ ἀπέχουμε ἀπὸ τὰ εἰδωλόθυτα εἶναι κανὼν τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων: «Συνήχθησαν δὲ οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ πρεσβύτεροι» καὶ ἀπεφάσισαν «ἀπέχεσθαι εἰδωλοθύτων καὶ αἵματος καὶ πνικτοῦ καὶ πορνείας» (Πράξ. ιε' 6 καὶ 20).

Παρόλα λοιπὸν αὐτὰ ποὺ ἀνέφερα, ἀκούει κανεὶς ἓνα σωρὸ, δυστυχῶς, ἀνοησίες τοῦ μυαλοῦ ἀπὸ ὀρισμένους σημερινούς «γνωστικούς». Ὁ ἓνας λέει: «Ἐγὼ θὰ δεχθῶ τὴν ταυτότητα μὲ τὸ 666, θὰ βάλω ὅμως καὶ ἓνα Σταυρὸ». Ὁ ἄλλος λέει: «Ἐγὼ θὰ δεχθῶ τὸ σφράγισμα στὸ κεφάλι μὲ τὸ 666 καὶ θὰ κάνω κι ἓνα Σταυρὸ στὸ κεφάλι». Καὶ ἓνα σωρὸ ὅμοιες ἀνοησίες, ποὺ νομίζουν ὅτι θὰ ἀγιασθοῦν μὲ αὐτὸν τὸν τρόπο, ἐνῶ αὐτὰ εἶναι πλάνες.

Μόνον αὐτὰ ποὺ δέχονται ἀγιασμό, αὐτὰ μόνον ἀγιάζονται. Ὅπως τὸ νερό, δέχεται ἀγιασμό καὶ γίνεται Ἁγιασμός. Τὰ οὖρα δὲν δέχονται ἀγιασμό. Ἡ πέτρα μὲ δαῦμα γίνεται ψαμί. Ἡ ἀκαθαρσία δὲν δέχεται ἀγιασμό. Ἐπιπλέον ἡ ταυτότητα μας, τὸ χέρι μας ἢ τὸ κεφάλι μας, ὅταν ἔχουν τὸν Διάβολο, τὸν Ἀντίχριστο δὲν ἀγιάζονται μὲ τὸ νὰ βάλουμε καὶ ἓνα Σταυρὸ.

Ἐχουμε τὴν δύναμη τοῦ Τιμίου Σταυροῦ, τοῦ Ἁγίου Συμβόλου, τὴν Θεία Χάρη τοῦ Χριστοῦ, μόνον ὅταν ἀρκούμεθα στὸ Ἅγιο Σφράγισμα τοῦ Βαπτίσματος, ποὺ ἀπαρνούμεθα τὸν σατανᾶ καὶ συντασσόμεθα στὸν Χριστὸ καὶ δεχόμεθα τὸ Ἅγιο Σφράγισμα. «Σφραγὶς δωρεᾶς Πνεύματος Ἁγίου».

Ὁ Χριστὸς νὰ μᾶς δίνη καλὴ φώτιση. Ἀμήν.
Ἅγιον Ὄρος, Κουτλουμουσιανὸ Κελλί «Παναγούδα»,

Σαββάτο Α' Νηστειῶν 1987

Μὲ πολὺ πόνο καὶ ἀγάπη Χριστοῦ»

13. Περί πνευματικῶν

Δέν είναι καλό νά ἀλλάζει κανείς πνευματικούς. Για σκεφτείτε μιὰ οἰκοδομή στήν ὁποία ἀλλάζουν συνέχεια οἱ μηχανικοὶ καί οἱ οἰκοδόμοι. Δέν πρόκειται νά γίνει σωστή. Ὁ πνευματικός πρέπει νά εἶναι ἐλεύθερος καί νά ἐνεργεῖ ἀνάλογα. Νά μὴ ἀκολουθεῖ μιὰ γραμμὴ πού τοῦ βάζουν ἄλλοι.

Δέν δίνω συνταγές ἀπὸ μακριά. Δέν γίνεται γιατρός ἀπὸ μακριά. Μόνο εὐχές.

14. Περί ὄνειρων

Ἵπάρχουν πολλὰ ὄνειρα πού εἶναι τῆς ἀγωνίας. Νά προσέχουμε. Γενικά στὰ ὄνειρα νά εἴμαστε ἐπιφυλακτικοί.

15. Ἐλεημοσύνη γιὰ τίς ψυχές

Γιὰ τοὺς ἄσπλαχνους πού πεθαίνουν νά κάνετε μνημόσυνα καί προπαντὸς ἐλεημοσύνη. Ἐλεημοσύνη. Ἵπάρχουν πολλοὶ φτωχοί. Στὶς αὐτοὺς νά δίνετε. Προτιμότερο κατ' εὐθείαν στοὺς φτωχοὺς, παρὰ στὰ ἰδρύματα.

Στὰ μνημόσυνα νά χρησιμοποιεῖτε κόλλυβα καί ὄχι γλυκά, ὅπως κάνουν πολλοὶ τώρα τελευταῖα.

16. Καὶ βία στήν πνευματικὴ ζωὴ

Στήν πνευματικὴ ζωὴ χρειάζεται κάποτε νά βιάζουμε τὸν ἑαυτό μας. Πολλές φορές ἔχουμε πνευματικὴ ἀνορεξία. Νά βιάζουμε τὸν ἑαυτό μας νά φᾶμε μιὰ μπουκιά καὶ θὰ ἀνοίξει ἡ ὄρεξη. Ὅπως κάνουμε καὶ στὸ στραμπουλιτμένο χέρι. Ἐάν τὸ χαϊδεύουμε μόνο, δέν θὰ περάσει. Θέλει μιὰ ἀπότομη κίνηση, γιὰ νά πάει στὴ θέση του. Νά μὴ μοιάζουμε τῇ χελώνα πού ξεκίνησε γιὰ τὸ γάμο καὶ ἔφτασε στὰ βαπτίσια!

Πέρασαν σχεδὸν τρεῖς ὥρες στὸ ὑπαίθριο ἀρχονταρίκι

τοῦ Γέροντα. Ἐπρεπε νὰ φύγουμε, γιατί ὁ γέροντας θέλει χρόνο «για τὰ πνευματικά». Ἐμεῖς τελειώσαμε, ἐκεῖνος ἀρχίζει πάλι. Ἦδη δύο νέοι, μὲ ἐκδηλη τὴ χαρά, φωνάζουν ἔξω ἀπὸ τὸ σύρμα «εὐλογεῖτε».

—Περάστε ἀπ' τὶς τρύπες τοῦ σύρματος, τοὺς εἶπε ἀστειευόμενος.

Γίναμε ἐννιά. Ὀρδιοὶ γιὰ ἀναχώρηση. Ἀπασχολῶ γιὰ λίγο τὸν γέροντα. Μοῦ δίνει ἀνάπαυση. Μοῦ συνιστᾶ ὑπομονή. Ἡ ἰδιαίτερη συζήτηση διακόπηκε. Χωρὶς νὰ καταλάβουμε ἀπὸ κάπου, εἰσώρμησε μιὰ ομάδα νέων. Ὁ Γέροντας χαιρετάει, ρωτάει, κερνάει, προσφέρει νερό. Τώρα στὴν καλύβη ὑπάρχουν ἀντιπροσωπεῖες ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη τῆς Ἑλλάδος. Ἐμεῖς ἀπὸ τὴν Κόνιτσα, δύο ἀπὸ τὴ Σάμο, ἓνας ἀπὸ τὴν Ἰκαρία, τρεῖς ἀπὸ τὴ Λάρισα, δύο ἀπὸ τὴν Πελοπόννησο, ἀρκετοὶ ἀπὸ τὴν Κρήτη. Ἄνθρωποι διψασμένοι γιὰ πνευματικὸ λόγο. Ἄνθρωποι πονεμένοι. Ἄχ, γι' αὐτὸ τὸν πόνο κάθεται ἀκόμη ἐκεῖ στὴν «Παναγούδα» ὁ Γέροντας. Γνωρίζει καλὰ νὰ ὑποφέρει τὶς ἀσθένειές του καὶ νὰ τρυγάει πνευματικὸ καρπὸ. Προσπαθεῖ «νὰ μὴ φάει τὰ ἔτοιμα», ὅπως ἀλληγορικὰ λέει. Ἐχει μιὰ εὐαισθησία στοὺς πονεμένους. Μαζεύει τὸν ἀνθρώπινο πόνο, τὸν κάνει δικό του πόνο, τὸν προσδέτει στὶς δικές του σωματικὲς ὀδύνες, τὸν κάνει ἀναστεναγμὸ, προσευχὴ, δάκρυ.

Ἀνηφορίζουμε γιὰ τὸ Κουτλουμούσι. Ὁ ἥλιος μᾶς κουράζει. Παίρνουμε βαδιὲς ἀναπνοές. Στὴν ψυχὴ μας, παρόλες τὶς σωματικὲς ταλαιπωρίες, «δουλεῦει ὁ Χριστός». Συγκλονιζόμαστε. Τὴν ἄλλη μέρα, κάπου στὴν Καψάλα, ἀποθέτουμε τὸ φορτίο στὸ ἐπιτραχήλι τοῦ πνευματικοῦ. Τὸ ἐκ βαθέων «Κύριε, ἐλέησον» διαδέχεται τὸ «Δόξα σοι ὁ Θεός, Δόξα σοι, ὁ Θεός, Δόξα σοι ὁ Θεός».

ΔΙΗΓΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

Ὁ Γέροντας κουβέντιαζε μὲ ἐπισκέπτες στὸ ὑπαίθριο ἀρχοντάριki. Συγχρόνως ἔπλεκε καὶ κομποσχοῖνι. Σὲ κάποια στιγμή ρώτησε δυὸ Πατρινοὺς:

— Ἐσεῖς τί δουλειὰ κάνετε;

— Γέροντα, δὲν ἔχουμε καλὸ ἐπάγγελμα. Ἐμποροὶ εἴμαστε, ἀπάντησαν μὲ συστολὴ οἱ δύο.

— Ἐχουμε, ἀδελφοί μου, μεγάλη ἀνάγκη σήμερα ἀπὸ καλοὺς ἐμπόρους. Ἀλήθεια, γιὰ πεῖτε μου τί κάνετε ὅταν ἀκριβαίνουν τὰ πράγματα; Πουλάτε καὶ τὰ παλιὰ πού εἴχατε στὸ μαγαζὶ μὲ καινούριες τιμές;

— Ναί, γέροντα. Πῶς νὰ κάνουμε ἀλλιῶς. Πρέπει νὰ ξαναφέρουμε πράγμα στὸ μαγαζὶ.

— Καλά, ἀλλὰ ἐσεῖς ἀπὸ τὰ παλιὰ βγάζετε δυὸ φορές κέρδος. Φυσικὰ δὲν μπορεῖτε νὰ τὰ πουλήσετε μὲ τίς παλιές τιμές, γιατί θὰ ἀντιδράσουν οἱ ἄλλοι ἔμποροι. Ἐσεῖς ὅμως, τὸ δεύτερο κέρδος πού βγάζετε ἀπὸ τὰ ἐμπορεύματα πού εἴχατε στὸ μαγαζὶ, νὰ τὸ δίνετε ἐλεημοσύνη.

***

Διηγήθηκε ὁ Γέροντας:

Ἐδῶ ἔρχονται πολλοὶ φοιτητές. Κάποτε εἶχαν ἔρδει καμιὰ δεκαριά καὶ ζητοῦσαν νὰ τοὺς κάνω θαῦμα. Ἐπέμεναν πολὺ. Σκέφτηκα μὲ ποιὸ τρόπο νὰ βάλω μυαλὸ σ' αὐτὰ τὰ παιδιά. Τοὺς εἶπα, ἐντάξει. Λοιπὸν, νὰ μπεῖτε στὴ σειρά γιὰ νὰ σᾶς κόψω τὰ κεφάλια. Μετὰ θὰ κάνω τὸ θαῦμα γιὰ νὰ σᾶς τὰ κολλήσω. Ν' ἀραιώσετε λίγο, γιατί ὑπάρχει κίνδυνος νὰ τὰ μπερδέψω. Ἐτοιμοὶ εἴστε; Θέλετε νὰ δεῖτε τὸ θαῦμα; Οἱ νέοι ἀντέδρασαν ἀμέσως:

— Ὁχι, ὄχι σὲ μᾶς, πάτερ, εἶπαν μὲ μιὰ φωνή.

“Ένας ζωηρός νέος ἔλεγε στὸν Γέροντα:

— Δὲν ὑπάρχει Θεός. Δὲν πιστεύω.

— “Ἐλα πιὸ κοντά μου, τοῦ εἶπε. Δὲν ξέρεις ὅτι τὸ τζιτζίκι, τώρα πού τραγουδάει, μιλάει γιὰ τὸν Θεό; Δὲν βλέπεις τοῦτο τὸ γατάκι πού ἔχω ἐδῶ, τί γούνα ἔχει; Οὔτε ἡ Φρειδερίκη (ἡ Βασίλισσα) δὲν εἶχε τέτοια.

Ὁ νέος συγκινήθηκε ἀπὸ τὰ λόγια τοῦ Γέροντα καὶ μαλάκωσε ἡ ...ἀπιστία του.

***

“Ένας ρώτησε τὸν Γέροντα:

— Πῶς πᾶς μὲ τὰ μάτια; Φορᾶς γυαλιὰ;

— “Ἐ, ὅλα ἐδῶ θὰ μείνουν. Καὶ τὰ μάτια καὶ τὰ γυαλιὰ καὶ τὰ σκῶτια καὶ τὰ πνευμόνια, τοῦ ἀπάντησε.

***

Κουβαλοῦσε ὁ Γέροντας μὲ κάποιο καλογεροπαίδι του χῶμα γιὰ νὰ ἐνισχύσει λίγο τὸν κῆπο του, ὅταν τὸν ἐπισκέφθηκαν γνωστοὶ του καὶ τὸν ρώτησαν:

— Γέροντα, τί τὸ θέλεις τὸ χῶμα;

— Νᾶ, λέω νὰ κάνω φυτώριο. Θὰ μᾶς στείλουν ἀπὸ τὴν Εὐκ σπόρους...

***

Εἶπε ὁ Γέροντας:

Μπῆκα στὸ πρόγραμμα τῶν ἀνθρώπων. Περνάει πολὺς κόσμος. Ἄρκετοὶ εἶναι ἄσχετοι καὶ μὲ κουράζουν.

***

Ὁ Γέροντας διηγήθηκε:

● Κάποτε ἔλαβα ἓνα γράμμα ἀπὸ μιὰ χήρα γυναίκα καὶ μὲ παρακαλοῦσε νὰ προσευχηθῶ γιὰ μερικὰ πρόσωπα.

Αὐτὴ δὲν εὐκαιροῦσε γιατί ὀχτῶ ὥρες δούλευε, ὀχτῶ ὥρες φρόντιζε τοὺς δικούς της καὶ ὀχτῶ ὥρες προσευχόταν! Τὴν ἀπολογία δὲ δώσω ἐγὼ ὁ μοναχὸς ποὺ πρέπει νὰ προσεύχομαι συνέχεια;

● Μιὰ φορὰ μοῦ ἦρθε ἓνας ποὺ εἶχε ψυχολογικὰ προβλήματα καὶ νόμιζε ὅτι δὲν τὸν ἀγαποῦσε κανένας στὸν κόσμο. Καθίσαμε καὶ ἄρχισε νὰ μοῦ μιλάει ἀδιάκοπα ἐπὶ πολλὰ ὥρες. Ἐγὼ καθόμουν ἀκούνητος πάνω σὲ μιὰ πλάκα. Τὸν ἀκουγα χωρὶς νὰ μετακινουῦμαι, γιὰ νὰ μὴ τοῦ δείξω, ὅτι δὲν τὸν προσέχω, δὲν τὸν ἀγαπῶ. Κρύωσα κιόλας ἀπὸ τὴν πλάκα.

● Ἡ ὑποκρισία εἶναι μεγάλο ἀμάρτημα. Ὅταν ἦταν οἱ «εὐγενικοί» Ἀγγλοὶ στὴν Αὐστραλία, σοῦ πρόσφεραν κάτι καὶ σὲ εὐχαριστοῦσαν ἐπειδὴ τὸ δεχόσουν. Αὐτοὶ φαίνονταν ὅτι εἶχαν ξεπεράσει καὶ τὸν ἀββᾶ Ἰσαάκ. Οἱ ἴδιοι, ὅταν ἔβγαιναν ἔξω, χαμογελώντας σκότωναν δυὸ τρεῖς ἰσαγενεῖς.

Ἦταν ὁ Γέροντας βλέποντας ἓνα γαῖδουράκι, εἶπε:
— Πόσο δὲν ἠθέλα νὰ ἦμουν τὸ γαῖδουράκι τοῦ Χριστοῦ καὶ ὕστερα ἄς ψοφοῦσα.

***

Ὅταν ἐμόναζε ὁ Γέροντας στὸ Σινᾶ, ἔδειχνε ἀγάπη καὶ στοὺς μόνιμα ἐγκατεστημένους στὸ μοναστήρι Βεδουῖτους. Τοὺς ἔδινε ὅ,τι εἶχε. Μιὰ φορὰ εἶχε πολλοὺς σταυροὺς ἀπὸ τσίγκο καὶ τοὺς μοίρασε στὰ παιδιὰ τους. Ἐκεῖνα χαρούμενα τοὺς φύτευαν στὴν ἄμμο καὶ καθὼς ἔπεφταν οἱ ἀκτίνες τοῦ ἡλίου ἐπάνω τους ἔλαμπαν ἐντυπωσιακά. Ἦταν ἓνα ὠραῖο θέαμα.

***

Ἦταν ὁ Γέροντας διηγήθηκε:

● Κάποιος εἶχε φέρει στὴν καλύβη ἓνα κουτὶ γλυκὰ

σοκολατίνια. Τὰ ἔφερε ἀπ' τὸν κόσμον, κουράστηκε. Δὲν μὲ βρῆκε ἐδῶ, γι' αὐτὸ τὰ ἄφησε σὲ μιὰ μεριά καὶ μοῦ ἔγραψε σχετικά. "Ὅταν τὰ βρῆκα ἐγώ, εἶχαν λυώσει ὅλα, γιατί τὰ εἶχε ἀφήσει στὸν ἥλιο. Δὲν σκέφτηκε νὰ τὰ ἀφήσει πιὸ ἐκεῖ, κάτω ἀπὸ τὸ δέντρο. Ἐφυγε φυσικὰ εὐχαριστημένος, ἀλλὰ δὲν τοῦ 'κοψε.

Ἐγὼ τί δέμα θὰ πάω στὸν Θεό; Μήπως θὰ εἶναι γιὰ πέταμα; Χρειάζεται προσοχὴ στὴν πνευματικὴ ζωὴ μέχρι τὸ τέλος.

● Ἡ λογικὴ εἶναι καλὴ. Νὰ μὴν ἔχουμε ὅμως ἐμπιστοσύνη σ' αὐτή. Πρέπει νὰ τὴν ἐξαγιαζοῦμε. Ἐνας μοναχὸς εἶχε ἐπισκεφθεῖ ἕναν ἄλλο μοναχὸ πού ἦταν ἀρρωστος. Τὸν βοήθησε λίγο καὶ ὅταν θέλησε νὰ φύγει, ὁ ἀρρωστος τοῦ ζήτησε ἐπίμονα ψάρι. Τί νὰ κάνει; Πῆγε στὸ κελλί του πού ἦταν πρὸς τὴ θάλασσα, ἀπλωσε τὰ χέρια του ἔξω ἀπὸ τὸ παράθυρο καὶ προσευχήθηκε:

— "Ἄγια Ἀνάληψη, δῶσ' μου ἕνα ψάρι νὰ τὸ πάω στὸν ἀδελφό. Καὶ ἔγινε τὸ θαῦμα.

Νὰ ἔχουμε ἐμπιστοσύνη στὸν Θεό. Μὲ τὴν λογικὴ ἂν ἐξετάσουμε θὰ δοῦμε ὅτι δὲν ὑπάρχει Ἄγια Ἀνάληψη. Ὅμως τὸ θαῦμα ἔγινε.

● Ἦταν ἕνας γέροντας πού ἔκανε ἐργόχειρο στὸ κελλί του καὶ κατὰ περιόδους τοῦ πήγαιναν φαγητό. Ἐκεῖ πού δούλευε τὸν εἶχαν περικυκλώσει τὰ φίδια καὶ τὸν ἐμπόδιζαν, γι' αὐτὸ ἀναγκαζόταν νὰ τὰ πιάνει καὶ νὰ τὰ πετάει ἔξω. Μιὰ φορὰ ἕνα μεγάλο φίδι τὸν ἐμπόδιζε τόσο πολὺ, πού τὸ ἔπιασε καὶ τὸ πέρασε στὴ μέση του, σὰ ζώνη, τὸ ἔδεσε καὶ συνέχιζε τὸ ἐργόχειρο. Τὴν ὥρα ἐκείνη μπῆκε μέσα στὸ κελλί του ὁ μοναχὸς πού τοῦ ἔφερνε φαγητό. Μόλις εἶδε τὸ φίδι στὴ μέση του, φοβήθηκε πολὺ καὶ τὸν προέτρεψε νὰ τὸ πετάξει, γιατί θὰ τοῦ ἔκανε κακό. Ὁ γέροντας τοῦ δὴμισε ὅτι ὁ Χριστὸς εἶπε: «ἰδοὺ δίδωμι ὑμῖν τὴν ἐξουσίαν τοῦ πατεῖν ἐπάνω ὄφρων καὶ σκορπίων καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ καὶ οὐδὲν ὑμᾶς οὐ μὴ ἀδικήση» (Λουκᾶ, ι' 19).

Ὁ πρῶτος ἐνεργοῦσε μὲ τὴν πίστη καὶ ὁ δεύτερος μὲ τὴ λογική.

***

Κατὰ τὴν σύντομη σχετικά παραμονή του στὸ μοναστήρι τοῦ Στομίου (Κονίτσης), ὁ Γέροντας εἶχε ἀναπτύξει μιὰ πολὺ ἀξιόλογη δραστηριότητα. Εἶχε θέσει σὲ ἐνέργεια τὰ φιλόπτωχα συναισθήματα τῶν Κονιτσιωτῶν. Σὲ ὅλες τὶς γειτονιές εἶχε ἀφήσει ἀπὸ ἓναν κουμπάρ, συγκροτώντας καὶ μιὰ ὀλιγομελῆ ἐπιτροπὴ διαχειρίσεως. Ὁ κόσμος γνῶριζε σὲ ποιά σπίτια ὑπάρχει κουμπάρς καὶ προσέφερε τὸν ὀβολό του. Κατὰ διαστήματα, ὁ Γέροντας καὶ οἱ ἐπιτροπές, ἀνοίγαν τοὺς κουμπάρδες καὶ διέδεταν τὰ ποσὰ σὲ ὅσους εἶχαν ἀνάγκη ἀπὸ ψωμί, ροῦχα, φάρμακα κ.λ.π.

Τὰ χωράφια τοῦ μοναστηριοῦ ὁ Γέροντας τὰ ἔδινε σὲ φτωχοὺς καὶ ἄπορους καλλιθεογῆτες. Δὲν καθόριζε ἐνοίκιο. Ἄν θὰ εἶχαν σοδεῖά, μπορούσαν νὰ δώσουν κάτι στὸ μοναστήρι. Ὁ Θεὸς πάντα εὐλογοῦσε καὶ ἡ ἀπόδοση ἦταν μεγάλη.

Τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ Γέροντα, ὅσο ἔμεινε στὸ Στόμιο, κυρίως εἶχε στραφεῖ στοὺς εὐαγγελικοὺς καὶ μωαμεθανούς. Καλύτερα νὰ βλασφημεῖ κανεὶς, παρὰ νὰ εἶναι αἰρετικός. Ὁ βλασφημὸς ἔχει τὸ ἐλαφρυντικὸ τοῦ θυμοῦ, ἔλεγε ὁ Γέροντας. Τὴν ἐποχὴ ἐκείνη στὴν Κόνιτσα ὑπῆρχε μιὰ φωλιά εὐαγγελικῶν, καταγομένων ἀπὸ τὰ Φάρασα τῆς Καππαδοκίας. Στὴν ἐκκλησία τους μαζεύονταν περὶ τὰ πενήντα ἄτομα, τὰ ὁποῖα ἀνεπαίσθητα προσηλυτιζόνταν. Ὁ Γέροντας ἀνησυχοῦσε πολὺ. Πλησίασε ὅλους αὐτούς, τοὺς διαφώτισε καὶ ἔμεινε ἡ ἐκκλησία τῶν εὐαγγελικῶν ἄδεια. Γιὰ τοὺς αἰρετικούς αὐτούς εἶχε γραμμένο ἀναλυτικὸ κείμενο, στὸ ὁποῖο ἀποδείκνυε τὶς πλάνες τους. Τὸ εἶχε ἀναρτήσει στὸ χαγιάτι τῆς ἐκκλησίας τοῦ μοναστηριοῦ.

Τοὺς μωαμεθανούς, πού δὲν ἦταν σκληροὶ καὶ ἀδιάλλακτοὶ, τοὺς μάζευε κάθε Παρασκευὴ σὲ διάφορα σπίτια

καὶ συζητοῦσε. Ἦταν σίγουρος ὅτι θὰ τοὺς ἔκανε χριστιανούς. Ἡ ἐντελῶς ἀπροσδόκητη ὅμως ἀναχώρησή του ἀπὸ τὸ Στόμιο καὶ τὴν Κόνιτσα γενικότερα, εἶχε σὰν ἀποτέλεσμα νὰ διακοπεῖ ἐκείνη ἡ προσπάθεια.

δημόσια ΚΕΝΤΡΟΝ ΠΡΟΜΟΘΗΚΗ ΚΟΝΙΤΣΑ

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΕΣ ΑΚΤΙΝΕΣ

Ὁ Γέροντας δὲν ἀσχολεῖται μὲ τὸ γράψιμο οὔτε μὲ τὸ διάβασμα. Κύριο ἔργο του εἶναι ἡ προσευχὴ καὶ τὸ μάζεμα τοῦ πόνου τῶν ἀνθρώπων, γιὰ νὰ θερμαίνει τὶς καρδιές τους. Τώρα πιά μὲ τὴν μεγάλη φήμη πού ἀπέκτησε, καθημερινὰ ἔχει ἐπισκέπτες. Ἔτσι ὁ χρόνος του εἶναι γεμάτος καὶ πολλές φορές ἀντιμετωπίζει κόπωση καὶ ἐξάντληση. Ἀλλὰ ὁ ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ δὲν μπορεῖ νὰ ἡσυχάσει. Ἀναλίσκεται, χωρὶς νὰ ὑπολογίζει ἐπιπτώσεις στὴν εὐδραυστη ὑγεία του. Ἐχει ἀγωνία γιὰ τοὺς πονεμένους, γι' αὐτοὺς πού κινδυνεύουν, γιὰ τοὺς ἀνθρώπους πού δὲν βρῆκαν τὸ νόημα τῆς ζωῆς. Θέλει νὰ δώσει στοὺς ἀδελφοὺς ὅ,τι ἔχει πνευματικό, γιὰ νὰ τοὺς βοηθήσει. Τί ἀγρύπνια, τί ἔγνοια, τί φροντίδα γιὰ τὶς ψυχές, γιὰ τὶς πονεμένες ψυχές! Αὐτὸ τὸ γνωρίζουν οἱ προσκυνητὲς τοῦ Ἁγίου Ὁρους καὶ προσπαθοῦν νὰ τὸν συναντήσουν. Δὲν τὸ πετυχαίνουν ὅλοι, γιὰτὶ ὁ Γέροντας φοβᾶται καὶ τὸν «πνευματικὸ τουρισμό», ὅπως χαρακτηρίζει τὴν τακτικὴν ἐκείνων πού διηγοῦνται μὲ τρόπο ὑπερβολικὸ τὰ ὅσα βλέπουν καὶ ἀκοῦν. Ἔτσι συχνὰ «χάνεται».

Σε διαλείμματα τῆς πνευματικῆς του ἐργασίας ἀσχολεῖται μὲ τὴν προβολὴ ἁγίων μορφῶν, γράφοντας συγκλονιστικὰ συναξάρια. Τὰ ἐλάχιστα αὐτὰ κείμενα —κυκλοφοροῦν δύο τεύχη— διακρίνονται γιὰ τὴν ἀπλότητα καὶ τὴν χάρη τους. Ἐκεῖ μαθαίνουμε μερικῶς καὶ τὸν Γέροντα, γιὰτὶ ἔχουν ἓναν συγκαλυμμένο ἐξομολογητικὸ χαρακτήρα. Αὐτὸ τὸ σημειῶνω μὲ σιγουριὰ καὶ χωρὶς ὑπερβολή. Φυσικὰ ὁ Γέροντας δὲν ἀκολουθεῖ τὴν τακτικὴν τῶν κοσμικῶν, πού γράφουν καὶ τὶς πιὸ ἀσήμαντες λεπτομέρειες τῆς ζωῆς τους. Ἐκεῖνοι θεωροῦν τὴ δόξα τῶν ἀνθρώπων. Στους πνευματικοὺς ὅμως ἀνθρώπους δὲν ἰσχύουν αὐτά. Δὲν ἔχουν μεγάλη σημασία τὰ βιογραφικὰ στοιχεῖα. Γι'

αὐτὸ καὶ οἱ ἴδιοι τὰ ἔχουν ἀπολησμονήσει. Ἀλλὰ καὶ τὰ πνευματικά τους παλέσματα καὶ κατορθώματα δὲν τὰ ἀνακοινώνουν. Πολλές μάλιστα φορές μὲ τὴν κατὰ Χριστὸν σαλότητα, κάνουν τοὺς ἄλλους νὰ βεβαιωθοῦν ὅτι αὐτοὶ εἶναι ἀσήμαντοι, πτωχοὶ στὶς ἀρετὲς καὶ ἄγευστοι πνευματικῶν καρπῶν. Τελικὰ ὅμως «ἡ ἀρετὴ δὲν κρύβεται ὅσο καὶ νὰ θέλει κανεὶς, ὅπως ὁ ἥλιος δὲν κρύβεται μὲ τὸ κόσκινο, διότι ἀπὸ τὶς τρυποῦλες θὰ περάσουν ἀκτίνες ἀρετῆς», ὅπως σημειώνει ὁ Γέροντας.

Λίγες τέτοιες ἀκτίνες πέρασαν καὶ στὰ γραπτὰ τοῦ Γέροντα, πὺ φωτίζουν ἀμυδρὰ μερικὲς πτυχὲς τῆς πνευματικῆς του ζωῆς. Ἴσως αὐτὸς νὰ εἶναι ὁ λόγος πὺ ὅ,τι γράφει ἔχει εὐρύτατη κυκλοφορία. Τὰ δύο βιβλία του, «Ὁ Ἅγιος Ἀρσένιος ὁ Καππαδόκης» καὶ «Ὁ Γέρον Χατζη-Γιώργης ὁ Ἀθωνίτης» κυκλοφοροῦν σὲ πολλές ἐκδόσεις καὶ οἰκοδομοῦν τοὺς πονεμένους χριστιανούς.

Στὴ συνέχεια μεταφέρω δύο τρία αὐτοβιογραφικὰ στοιχεῖα τοῦ Γέροντα, ὅχι γιὰ νὰ σκιαγραφήσω τὴν πνευματικὴ του μορφή, ἀλλὰ γιὰ νὰ γνωρίσουμε τὸν ὀρθόδοξο τρόπο μὲ τὸν ὁποῖο ἀντιμετωπίζει τὸ θάυμα καὶ νὰ μιμηθοῦμε τὴν ποιμαντικὴ μέθοδο πὺ χρησιμοποιοεῖ, προκειμένου νὰ βοηθήσει τὰ πλήθη τῶν πιστῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν «ἀθέων», πὺ τὸν ἐπισκέπτονται στὴν καλύβη του. Φυσικὰ δὲν θὰ ἰκανοποιήσω ἐκείνους πὺ ζητοῦν γενεαλογίες καὶ ἄλλες πληροφορίες. Ἴσως κάποια ἄλλη φορὰ νὰ δώσω τέτοια στοιχεῖα. Ἐδῶ μὲ ἐνδιαφέρουν μόνο τὰ πνευματικά.

Τὸ προσφυγόπουλο

Στὸ τέλος κάποιου ἀνέκδοτου χειρόγραφου ὁ Γέροντας σημειώνει καὶ τὰ ἑξῆς:

«...ἐγεννήθην εἰς τὴν πατρίδα τοῦ Μεγ. Βασιλείου Καισάρειαν τῆς Καππαδοκίας τὸν Ἰούλιον τοῦ 1924. Μὲ φέρανε στὴν ἀγαπημένη μας Μητέρα Ἑλλάδα 40 ἡμερῶν προσφυγόπουλο.

Ἐμεγάλωσα στὴν νῦν Ἡρωϊκὴν πατρίδα μου Κόνι-

τσα. Ὑπηρέτησα τὸν ἐπίγειον Βασιλέα καὶ μετὰ κατετάγη ἐδελοντῆς στὸ Ἀγγελικὸ Τάγμα τῶν Μοναχῶν εἰς τὸν ἐπουράνιον Βασιλέα Χριστόν.

Ἐκείνη ἀπὸ μικρὸς ποδοῦσα τὴν Μοναχικὴν Ζωήν...».

Ἱερὰ βιώματα

Ὁ Γέροντας εἶναι βαπτισμένος ἀπὸ τὸν πατέρα Ἀρσένιο τὸν Καππαδόκη, ποὺ ἐπίσημα ἀνακηρύχτηκε ἅγιος τῆς Ἐκκλησίας, γεγονός ποὺ ὀπωσδήποτε ἔπαιξε αποφασιστικὸ ρόλο στὴ νεανικὴ του ἰδίως ζωὴ. Ὁ ἴδιος ὁ Γέροντας σημειώνει σχετικὰ μὲ τὴ βάπτισή του:

«Οἱ γονεῖς τοῦ παιδιοῦ (τοῦ Γέροντα δηλαδὴ) ἤθελαν νὰ δώσουν τὸ ὄνομα τοῦ παπποῦ, Χρῆστο. Ὁ Πατὴρ Ἀρσένιος ὅμως δὲν δέχθηκε, διότι ἤθελε καὶ αὐτὸς νὰ δώσῃ τὸ δικό του ὄνομα καὶ εἶπε στοὺς γονεῖς.

— Ἐσεῖς καλὰ θέλετε νὰ ἀφήσετε ἄνθρωπο στὸ πόδι τοῦ παπποῦ, ἐγὼ δὲν θέλω νὰ ἀφήσω καλόγηρο στὸ πόδι μου;

Γυρίζει στὴν Νουνα καὶ λέγει.

— Ἀρσένιο νὰ πῆς.

Τὸ παιδί αὐτὸ πράγματι ἀπὸ μικρὸς ἤθελε νὰ γίνῃ καλόγηρος, ὅπως καὶ ἔγινε».

Τὸν π. Ἀρσένιο ὁ Γέροντας τὸν εὐλαβεῖται ιδιαίτερα. Ἐγραψε καὶ τὴν γνωστὴ βιογραφία του. Ἀπὸ μικρὸς ἀκουγε γιὰ τὴν ἀγιότητά του, γεγονός ποὺ τὸν παρακινούσε σὲ παρόμοιους μὲ ἐκεῖνον ἀσκητικούς ἀγῶνες. «Ἡμουν μικρὸς τότε καὶ γι' αὐτὸ εἶχαν χαραχθεῖ μὲ εὐκολία μεγάλη (τὰ ὅσα ἀκουγε γιὰ τὸν Ὁσιο) στὴν τότε ἀπαλὴ καρδιά μου, ἢ ὁποῖα δὲν εἶχε πιάσει ἀκόμη πουρί», γράφει ὁ Γέροντας.

Ἔτσι ἐξηγεῖται εὐκόλα ἡ ἄμεση σχέση ποὺ ἔχει ἡ βιογραφία τοῦ π. Ἀρσενίου μὲ τὴ ζωὴ τοῦ Γέροντα. Ὑπάρχει πνευματικὴ ἐξάρτηση, παρόμοια μὲ ἐκείνη τοῦ μαθητῆ ἀπὸ τὸ δάσκαλο, ἀλληλοπεριχώρηση ἅς ποῦμε, ἂν καὶ ὁ Γέροντας δὲν τὸν ἔζησε ἀπὸ κοντὰ τὸν Ὁσιο Ἀρσένιο. Ὁ

πως είναι γνωστό ὁ ὅσιος κοιμήθηκε στις 10 Νοεμβρίου 1924, δηλ. λίγους μῆνες μετὰ τὴν γέννηση τοῦ Γέροντα.

Ὁ δάσκαλος ὅμως δὲν ἐγκατέλειψε τὸν «μαθητὴ» του. Πολλὲς φορές ἐπικοινωνῆσε θαυματουργικά, χαρίζοντας ιερότατα καὶ γλυκύτατα πνευματικὰ βιώματα στὸν «διάδοχό» του. Ὁ Γέροντας σημειώνει μερικὰ θαύματα ποὺ ἔζησε ὁ ἴδιος. Μεταφέρω ἐδῶ ἓνα, γιὰ νὰ φανεῖ ἡ μυστικὴ ἐπικοινωνία του μὲ τὸν ὅσιο. Γράφει:

«Ἄς μὲ συγχωρήσῃ ὁ καλὸς Πατέρας γιὰ τὸ ὅτι τοῦ ἐμόλυνα τὸ ὄνομά του, ποὺ μοῦδωσε. Εἶναι ἀλήθεια αὐτό, ὅπως καὶ τὸ ὅτι δὲν τὸν ἔχω μιμηθῆ σὲ τίποτε. Κι ἐνῶ τοῦ φέρθηκα σὰν παλιόπαιδο, ὁ ἀνεξίκακος ὅμως Πατὴρ Ἀρσένιος, σὰν μιμητὴς τοῦ Χριστοῦ, μὲ ἐκδικήθηκε μὲ τὴν ἀγάπη του. Φαίνεται ὅτι μοῦ τὴν μάζευε ἀπὸ χρόνια ὅλη τὴν ἀγάπη του, γιὰ νὰ μοῦ τὴν δώσῃ μαζεμένη μιὰ φορὰ καὶ νὰ μὲ τραντάξῃ, γιὰ νὰ συνέλθω ὁ πολὺ ἀμελὴς καὶ ἀναίσθητος.

Ἦταν ἡμέρα τῶν Ἀγίων Θεοδώρων στις 21-2-1971, Πυχοσάβατο. Εἶχα γράφει γιὰ πρώτη φορὰ τὸν βίο του ἀπὸ τὰ στοιχεῖα ποὺ εἶχα τότε καὶ τὸν διάβαζα, μὴ τυχὸν ἔκανα κανένα λάθος στὴν μετάφραση τῆς Φαρασιώτικης, ποὺ ἀκουγα ἀπὸ τοὺς γέρους.

Ἦθελε δύο ὥρες ὁ ἥλιος νὰ βασιλέψῃ, κι ἐνῶ διάβαζα, μὲ ἐπισκέφθηκε ὁ Πατὴρ Ἀρσένιος· καὶ ὅπως ὁ καθηγητὴς χαϊδεύει τὸν μαθητὴ, ποὺ ἔγραψε καλὰ τὸ μάθημα, τὸ ἴδιο μοῦ ἔκανε καὶ αὐτός. Παράλληλα μὲ ἄφησε μὲ μία ἀνέκφραστη γλυκύτητα καὶ ἀγαλλίαση οὐράνια στὴν καρδιά μου, ποὺ ἦταν ἀδύνατο νὰ τὴν ἀντέξω. Ἐτρεχα ἔξω μετὰ στὴν περιοχὴ τοῦ Καλυβιοῦ μου σὰν τρελλὸς καὶ τὸν φώναζα, γιὰτὶ νόμιζα ὅτι θὰ τὸν εὔρισκα. (Εὐτυχῶς ποὺ δὲν εἶχε ἔρθῃ κανένας ἐπισκέπτης, διότι καὶ αὐτὸς θὰ ἀνησυχούσε καὶ ἐγὼ δὲν θὰ μπορούσα νὰ τοῦ πῶ τὴν αἰτία ἐκείνης τῆς θείας τρέλλας γιὰ νὰ τὸν καθησυχάσω). Ἄλλοτε φώναζα δυνατὰ: «Πάτερ μου, Πάτερ μου»! Καὶ ἄλλοτε φώναζα σιγώτερα: «Θεέ μου, Θεέ μου, κράτησε λίγο σφιχτὰ τὴν καρδιά μου, μέχρι νὰ ἰδῶ, τί θὰ ἀπογίνῃ ἀπό-

ψε"! Διότι τὴν μεγάλη ἐκείνη Παραδεισένια γλυκύτητα ἦταν ἀδύνατο νὰ τὴν ἀντέξῃ ἡ πῆλινη καρδιά μου, ἂν δὲν βοηθοῦσε ὁ Θεός».

Ἡ πνευματικὴ ἀγάπη μαζεύει τὸν πόνο

Ὁ Γέροντας μέσα στὸ ἐρημικὸ κελλί του ἀποταμιεύει ἱερὲς ἐμπειρίες. Ἀχώριστοι σύντροφοί του ἡ νηστεία, ἡ ἀγρυπνία καὶ ἡ προσευχή. Ἡ γνωστὴ ὁδὸς τῆς ἀγιότητος. Ἀπὸ αὐτὸ τὸν συνεχῆ ἐξαγνισμό ἔγινε πολὺ εὐαίσθητος καὶ προσπαθεῖ νὰ βοηθήσει τοὺς πονεμένους ἀνθρώπους. Συρρέουν πολλοὶ στὸ κελλί του καὶ ὅλοι ἔχουν κάποιο πόνο. Ἡ ἀγάπη τοῦ Γέροντα πρὸς ὅλους τοὺς πονεμένους «τὸν βγάζει ἔξω ἀπὸ τὸν ἑαυτό του».

Νομίζω ὅτι ταιριάζουν πολὺ στὸν Γέροντα ἐκεῖνα ποὺ ἀποδίδει ὁ ἴδιος σὲ ἄλλον ἕναν Γέροντα τοῦ Ἁθῶνα, τὸν Χατζη-Γεώργη. Ὅ,τι ἔκανε ἐκεῖνος, κάνει καὶ ὁ Γέροντας: « Συμβουλεύει ἀνάλογα τὸν καθένα, μὲ διάκριση, καὶ παρηγορεῖ τὶς ψυχές καὶ βοηθεῖ μὲ τὶς καρδιακές του προσευχές. Τὸ πρόσωπό του ἀκτινοβολεῖ ἀπὸ τὴν ἀγία του ζωὴ καὶ σκρπάει θεία Χάρη στὶς πονεμένους ψυχές. Ἡ φήμη του ἔχει ἐκτασθεῖ παντοῦ καὶ τρέχουν ἀπὸ παντοῦ οἱ ἄνθρωποι γιὰ νὰ ὠφεληθοῦν πνευματικά. Ἀπ' τὸ πρωὶ μέχρι τὸ βράδυ, μαζεύει τὸν πόνο τῶν πονεμένων καὶ θερμαίνει τὶς καρδιές τους μὲ τὴν ἀγάπη του τὴν πνευματικὴ, ποὺ ἔμοιαζε μὲ ἀνοιξιὰτικὴ λιακάδα».

ΠΡΟΣ ΜΟΝΑΧΕΣ

”Οχι ὑποτακτικὲς τοῦ διαβόλου

— Πῶς δὲ ἀγαπήσουμε πολὺ τὸν Θεό;

— Ὅταν ὁ ἄνθρωπος συμμαζέψει τὸν ἑαυτό του καὶ τὰ μάτια του, τότε ὁ νοῦς του συγκεντρώνεται ἀναγκαστικὰ εἰς τὸν Θεό. Ἐσεῖς οἱ γυναῖκες εὐκολότερα μπορεῖτε νὰ δοθεῖτε στὸν Θεό, γιατί ἔχετε βοηθητικὴ τὴν καρδιά σας. Οἱ ἄνδρες δυσκολότερα, γιατί τοὺς ἐμποδίζει ἡ λογική. Οἱ μαθηταὶ τοῦ Χριστοῦ στὸ Πάθος μὲ ὄδηγο τὴν λογικὴ ἔβαλαν σύρτη καὶ ἐκρύβησαν, ἐνῶ οἱ γυναῖκες μὲ τὴν καρδιά προχώρησαν στὸ Γολγοθᾶ καὶ στὸν Τάφο. Κινδυνεύετε ὁμῶς νὰ τὴν σπαταλήσετε σὲ μάταια πράγματα. Εἶστε εὐκολες νὰ δώσετε τὴν καρδιά σας σὲ χαμηλὰ καὶ μάταια πράγματα καὶ τελικὰ θεὸς σας μένει τίποτα γιὰ τὸν Χριστό. Δὲν ἀρκεῖστε στὰ ἀπαραίτητα ρούχα, ἀντικείμενα, πράγματα, ἀλλὰ ἐπιδιώκετε μαζί μὲ τὸ ἀπαραίτητο καὶ τὸ ὄμορφο, τὸ στολισμό, τὸ εὐχάριστο. Ἐνα ποτήρι δὲ σας ἄρεζε καλύτερα, ἂν δὲ εἶχε ζωγραφισμένο κάποιο λουλουδάκι. Ἐνα σεμὲν κεντημένο πάνω στὸ τραπέζι. Τραπέζι καὶ καρέκλες καλίστὰ κ.λ.π. Ἐτσι ἡ καρδιά σκορπίζεται. Μὴ τὴν σπαταλᾶτε ἄδικα. Ἡ καρδιά ὅταν συμμαζευτεῖ τρελαίνεται καὶ παίρνει τὰ βουνα, μὲ τὴν καλὴ ἔννοια. Μὴ ξεχνᾶτε ποτὲ ὅτι ὁ κόσμος, ὁ στολισμὸς δηλ., εἶναι ματαιότης, ψευτιές, ἐξουσία τοῦ διαβόλου. Οἱ γυναῖκες συκινοῦνται μὲ τὰ μάταια, γίνονται ὑποτακτικὲς τοῦ διαβόλου.

Δοξολογία καὶ εὐχαριστία τοῦ Θεοῦ

— Γιατί οἱ μοναχοὶ σὲ μικροπτώσεις ἀπελπίζονται γιὰ τὴν προηγούμενη ζωὴ;

— Διότι δὲν δουλεύουν σωστά στὴν πνευματικὴ ἐργασία. Οἱ γυναῖκες, ὅπως στὴν καθημερινὴ ζωὴ ἀγαποῦν τὶς λεπτὲς δουλειές, ἔτσι καὶ στὴν πνευματικὴ ζωὴ ἀγαποῦν τὴ λεπτὴ ἐργασία καὶ ἀσχολοῦνται μὲ λεπτομέρειες καὶ ἀφήνουν περιθώριο στὸ διάβολο νὰ τοὺς κάνει ἐκεῖνος λεπτὴ δουλειά, ζημιὰ δηλ. Νὰ μὴ δίνετε τὴν καρδιά σας στὰ μάτια ἀλλὰ στὸν Θεό, νὰ μὴ πελαγώνετε μὲ τὶς λεπτομέρειες, ἀλλὰ νὰ ἀρχίζετε ἀπὸ τὰ χοντρά γιὰ νὰ μὴν ἀπελπίζεσθε. Ἄν κοποῦν τὰ χοντρά πάντως, ἐξαφανίζονται εὐκολὰ καὶ τὰ λεπτά. Νὰ μὴ σκέπτεσθε τὴν προηγούμενη ζωὴ ἢ τὰ παιδικὰ σφάλματα, διότι καινούριοι δρόμοι καὶ βιβλία ἠνοιχθήσαν. Νὰ ζεῖτε στὸ κλίμα τῆς διαρκοῦς δοξολογίας καὶ εὐχαριστίας, διότι ἡ μεγαλύτερη ἁμαρτία εἶναι ἡ ἀχαριστία. Κι ὁ χειρότερος ἁμαρτωλὸς ὁ ἀχάριστος.

Ἡ ὑπερηφάνεια ἐμποδίζει τὴν πρόοδο

— Ὑπάρχει ἄνθρωπος ποὺ νὰ κοπιᾶζει χρόνια χωρὶς πρόοδο;

— Ναί, ὑπάρχουν ἄνθρωποι ποὺ ἀγωνίζονται καὶ δὲ βλέπουν πρόοδο στὸν ἑαυτό τους. Ἐκεῖνος ποὺ ἐργάζεται καὶ δὲν εὐρίσκει βοήθεια καὶ δὲν βλέπει πρόοδο ἢ εἶναι ὑπερήφανος ἢ ἔχει διάθεση ὑπερηφανείας. Διότι ὁ Θεὸς δὲν δίνει ἐκεῖ ποὺ ὑπάρχει ὑπερηφάνεια ἢ προδιάθεση ὑπερηφανείας. Ὅταν κανεὶς ἐργάζεται μὲ φιλότιμο, ἴσως βλέπει ὅτι ἔγινε χειρότερος, ἀλλὰ νιώθει μιὰ σιγουριὰ μέσα του, μιὰ παρηγοριὰ. Τότε πηγαίνει καλά. Ἡ πνευματικὴ πρόοδος ὑπάρχει ἐκεῖ ποὺ ὑπάρχει αἴσθησις ὅτι ὅλα εἶναι χάλια. Διότι αὐτὸ δείχνει ὅτι ὑπάρχει μικροσκόπιο καὶ γιὰ τὶς λεπτομέρειες. Ὅταν ἀγωνίζεται κανεὶς μὲ φιλότιμο, νιώθει σιγουριὰ καὶ ἐλπίζει. Τότε πηγαίνει καλά, ἔχει πνευματικὴ πρόοδο. Ἐνῶ ὅταν ἀπελπίζεται, δὲν πηγαίνει καλά, διότι ἡ ἀπελπισία προέρχεται

ἐκ τοῦ διαβόλου. Μπορεῖ κάποιος νὰ ἀγωνίζεται, πού καὶ πού, μὲ φιλότιμο, δὲν ἔχει ὅμως μεγάλη πρόοδο, γιατί δὲν ἔχει ταπείνωση, ἐνῶ ἄλλοι ἀγωνίζονται ὀλιγότερο, ἀσκησι, νηστεία κ.λ.π. καὶ προοδεύουν πολὺ περισσότερο, διότι ἔχουν πολλή ταπείνωση καὶ αὐτὴ ἀναπληρώνει καλά. Ἄγώνας καὶ φιλότιμο καὶ αἰσθησι ἐλλεινότητος καὶ ἐλπίς. Ὁ ξυγόνο πνευματικὸ καὶ παρηγοριὰ καὶ σιγουριὰ. Μᾶς δίνουν τὴν ἀσφαλὴ πορεία. Ὁχι κακομοιριές καὶ ἀναγκαστικὴ ὑπακοή καὶ προσευχὴ μὲ τὸ ζόρι. Ὁχι δάκρυα καὶ καταθλίψεις τοῦ διαβόλου. Νὰ κλαίω γιὰ τὶς ἀμαρτίες μου ἐλπίζοντας στὴν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, ναί. Ἀλλὰ νὰ κλαίω γιατί τὸ θέλει ὁ διάβολος, δὲν τὸ ἀνέχομαι. Πολλές φορές ὁ διάβολος συντρίβει τὸν ἄνθρωπο καὶ βγαίνει νικητής. Ὁχι ἔτσι. Ζῆστε ἀπλά, σὰν τὸ παιδὶ στὰ χέρια τοῦ πατέρα του. Ἡ ἐμπιστοσύνη στὸν Θεὸ εἶναι μιὰ συνεχὴς προσευχὴ μὲ θετικὰ ἀποτελέσματα. Ἡ ἀπελπισία εἶναι τοῦ διαβόλου. Δοθεῖτε μὲ ἐμπιστοσύνη στὸν Θεὸ καὶ ἐλπίσατε τελείως σ' Αὐτόν. Ἡ ὑπακοή νὰ μὴ γίνεται μὲ κακομοιριὰ καὶ γιατί βρεθήκαμε ἔτσι. Δὲν εἶναι Διοκλητιανὸς ὁ γέροντας ἢ ἡ γερόντισσα πού λέει μὴ καὶ ὄχι. Τοὺς χρωστοῦμε εὐγνωμοσύνη, γιατί μᾶς προφυλάσσουν καὶ ὄχι ἀντιδράσεις καὶ παρακοή.

Ὁ Θεὸς ἀπὸ ἀγάπη δὲν ἐπιτρέπει νὰ αἰσθανθοῦμε τὶς ἀμαρτίες μας, γιὰ νὰ μὴ σπάσομε. Ὑπάρχουν ψυχές φιλότιμες καὶ εὐαίσθητες πού τὶς κρατᾷ ἐπίτηδες σκληρές, γιὰ νὰ μὴ τὶς κάμψει μὲ τὴ συναίσθησι τῶν ἀμαρτιῶν. Τὸ ἴδιο συμβαίνει καὶ μὲ τὴ συναίσθησι τῶν εὐεργεσιῶν Του. Ἄν μπορούσαμε νὰ τὶς καταλάβομε, θὰ διαλυόμεθα ἀμέσως. Ὅσο δυναμώνει στὴν πνευματικὴ ζωὴ ὁ ἄνθρωπος, τόσο τοῦ ἐπιτρέπει ὁ Θεὸς νὰ βλέπει καὶ τὰ δύο. Ἐξυπνος ἴσον ἀγιασμένος. Δὲν κυνηγᾷ τοὺς χαμένους ὁ διάβολος, κυνηγᾷ τοὺς ἔξυπνους, αὐτοὺς πού κοντὰ στὸν Θεὸ μποροῦν νὰ κάνουν θαύματα,

ἀπ' αὐτοὺς ἀφαιρεῖ τὴν ἐμπιστοσύνην στὸν Θεὸ καὶ ἀρχίζει νὰ τοὺς ταλαιπωρεῖ μὲ τὴν αὐτοπεποίθησιν, τὴ λογικὴν, τὴ σκέψιν, τὴν κρίσιν. Γι' αὐτὸ στὸ ψυγεῖο τὸ μυαλὸ μέχρ' ὅτου νὰ μᾶς τὸ ἐπιστρέψῃ ἁγιασμένον. Κανείς δὲν ἐθεραπεύθη μόνος του. Καὶ κανείς δὲν θὰ σωθῇ χωρὶς ὑπακοήν.

Κάποιος ἀπλοῦς, ἀλλὰ ἅγιος ἄνθρωπος, ὅταν βρέθηκε σὲ ἀνάγκη καὶ ἤθελε νὰ περιποιηθῇ ἕνα πτωχὸ ἄρρωστο, πῆγε στὴν παραλία ὅπου ὑπῆρχε καὶ ὁ ναὸς τῆς Ἀναλήψεως καὶ ἀφοῦ ἀπλωσε τὰ χέρια του εἶπε: — Ἀγία μου Ἀνάληψη, δῶσε μου ἕνα ψάρι γιὰ τὸν ἄρρωστο. Καὶ ὁ τοῦ θαύματος! Βρέθηκε στὰ χέρια του τὸ ψάρι καὶ πῆγε καὶ τὸ ἐτοίμασε γιὰ τὸν ἀσθενῆ, εὐχαριστώντας τὸν Θεὸ καὶ τὴν Ἀγία Ἀνάληψη. Ἐνας ἀπλοῦς ὅμως ἅγιος ποὺ δὲν ἔχει διάκριση, μπορεῖ νὰ θεωρήσῃ καὶ τὸν πλανημένο σὰν ἅγιο. Ἐνῶ ἕνας ἅγιος ἔξυπνος καὶ μὲ πολὺ μυαλὸ ἔχει διάκριση καὶ διακρίνει τὸν ἅγιο ἀπὸ τὸν πλανημένο.

Τὸ μυαλὸ εἶναι δῶρο καὶ χάρισμα τοῦ Θεοῦ, ὅπως ἡ σωματικὴ δύναμη. Γι' αὐτὸ πρέπει νὰ τὸ χρησιμοποιοῦμε ὅπως θέλει ὁ Θεὸς πρὸς σωτηρίαν καὶ ἁγιασμόν. Αὐτοὺς ποὺ οἱ ἄνθρωποι θεωροῦν ἀδικημένους, ὀρφανά, ἀνάπηρους κ.λπ. ὁ Θεὸς τοὺς βοηθεῖ καὶ τοὺς ἐπισκιάζει μὲ χάρες, γιὰτὶ δὲν εἶναι ἀδικὸς ὁ Θεός.

Ὁ μοναχὸς ντύνεται τῇ μετάνοιᾳ, καί γεται ὀλόκληρος ἀπὸ ἀγάπην Θεοῦ καὶ ζεῖ ἐν μετανοίᾳ. Τὴν παρρησίαν σου στοὺς ἀνθρώπους νὰ τὴν κάνεις καλὴ καὶ τὴ φλυαρίαν σου νὰ τὴν στρέψῃς σὲ φλυαρίαν μὲ τὸν Θεόν. Δὲν κουράζεται ἡ ψυχὴ ὅταν μιλάει μὲ τὸν Θεόν, διότι ἡ προσευχὴ εἶναι ἕξι κοῦραση. Ὁ μοναχὸς μόλις ὑποταγεῖ, παραδίδει τοὺς δικούς του στὸν Θεόν καὶ τοὺς ξεχνᾷ. Τότε ὑποχρεώνεται ὁ Θεὸς νὰ τοὺς βοηθήσῃ. Βγαίνει ἔτσι ὁ μοναχὸς ἀπὸ τὴ μικρὴ οἰκογένεια καὶ μπαίνει στὴ μεγάλη οἰκογένεια τοῦ Ἀδάμ. Δὲν ἐνδυμεῖται τοὺς οἰκείους του οὔτε προσεύχεται ἰδιαιτέρως, διότι ἐμποδίζει τὸν Θεόν νὰ τοὺς ἀναλάβῃ, ἐφ' ὅσον μεριμνᾷ αὐτός. Ἐγὼ μὲ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους μου,

τούς γονεῖς μου, τὰ ἀδέλφια, τ' ἀνήψια μου ἔχω σταματήσει καὶ τὴν ἐπικοινωνία. "Ὅταν δὲ σκέπτομαι ἐγὼ τοὺς δικούς μου, τότε θὰ τοὺς σκεφθεῖ ὁ Θεός. " **Ε ν α ς ἀ ν α σ τ ε ν α γ μ ὸ ς μ ἔ π ὄ ν ο ψ υ χ ῆ ς ἰ σ ο δ υ ν α μ ε ῖ μ ἔ δ υ ὸ κ ο υ β ᾶ δ ε ς δ ᾶ κ ρ υ α .** "Ὅποιος ζεῖ μὲ τὴν καρδιά ξεκουράζεται, ὅποιος ζεῖ μὲ τὸ μυαλό κουράζεται. Αὐτὸ εἶναι τὸ τέχνασμα τοῦ διαβόλου γιὰ τὴν ἐποχή μας. Ἐπειδὴ γνωρίζει ὁ διάβολος ὅτι ἡ ἐπομένη γενεά, σακατεμένη ἀπὸ τὴν ἁμαρτία, ἀηδιασμένη ἀπὸ τὸν τρόπο ζωῆς καὶ χωρὶς ἰδανικὰ θὰ καταφύγει στὸ μοναχισμό. Ἀγωνίζεται νὰ ἐμποδίσει ἐμᾶς ἀπὸ τὴν ἀληθινὴ πνευματικὴ ἐργασία καὶ νὰ μᾶς ρίξει στὴν κακομοιρία, ὥστε νὰ μὴ βροῦν ζύμη νὰ ζυμωθοῦν σταθερὰ στὴν πνευματικὴ ζωή. Ἡ ἐπομένη γενεά θὰ ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ ἐμᾶς γιὰ νὰ γαντζωθεί στὸν οὐρανό. Μὴ τὸ ξεχνάτε.

Τὸ μυαλό ἐμποδίζει τὴ χάρη

—Δὲν ἀγαπῶ τὸν Χριστὸ κι ἔχω σκληρὴ καρδιά.

—Ὁ λογισμὸς σου τὸ λείει αὐτό. Σοῦ τὸ εἶπε ὁ γέροντας ἢ ἡ γερόντισσα; Λοιπόν; Στὸ λείει ὁ λογισμὸς. Ἐνῶ ὑπάρχει ἀγάπη. Κι ἐγὼ ἀγαποῦσα τὴ μητέρα μου καὶ μ' ἀγαποῦσε κι ἐκείνη, γιὰτὶ εἶχα μιὰ ψευτοευλάβεια. Κι ὁμως τὴν ἄφησα. Ἐπομένως ἀγαπῶ τὸν Χριστό. Να ζεῖτε ἀπλὰ καὶ χωρὶς σκέψεις, ὅπως τὸ παιδί μὲ τὸν πατέρα του. Δὲν κάνουμε ὑπακοή, γιὰτὶ κρίνουμε μὲ τὴ λογική. Τὸ μυαλό ἐμποδίζει τὴ χάρη τοῦ Θεοῦ καὶ τὸ θαῦμα. Ἡ πίστη χωρὶς πολλές σκέψεις ἀμέσως κάνει θαῦμα.

Θὰ σωθοῦμε

—Φοβοῦμαι πὼς δὲν θὰ σωθῶ.

—Ποιὸς θὰ σωθεῖ, νὰ πάρει ἡ εὐχή, ἂν δὲν σωθοῦνε οἱ μοναχοί; Γιατί ἔκανε ὁ Θεὸς τὸν Παράδεισο; Θὰ σωθοῦμε. Νὰ εἴμαστε χαρούμενοι. Θὰ νιώθουμε ὅτι εἴμαστε ἁμαρτωλοί, ἀλλὰ νὰ δοξολογοῦμε τὸν Θεό. Ἡ ἐμπιστοσύνη στὸν Θεὸ εἶναι μία συνεχῆς προσευχή. Ὁ νοῦς πρέπει νὰ παῖσει νὰ σκέπτεται πονηρά. Οἱ βλάσφημοι λογισμοὶ εἶναι σὰν τὰ

ἀεροπλάνα πού περνοῦν, ταραάζουν τὴν ἡσυχία μας καὶ ἔπειτα φεύγουν. Νὰ πῶ ὅτι εἶμαι ἀμαρτωλὸς ὅταν θέλω ἐγὼ καὶ ὄχι ὅταν θέλει ὁ διάβολος.

Ἡ γυναίκα ἔχει πολλὴ ἀγάπη, ἀλλὰ ὁ διάβολος τὴ δηλητηριάζει καὶ τὴν κάνει ζήλεια. Ἀγαπάει ἡ γυναίκα πολὺ τὸν ἑαυτὸ της. Ὁ ἑαυτὸς μας «μαρτυράει» ἀπ' αὐτὴ τὴν ἀγάπη. Ἄν βγάλουμε τὸν ἑαυτὸ μας ἀπὸ τὴν ἀγάπη μας, τότε ἡ ἀγάπη μένει ὀλόκληρη γιὰ τὸν Χριστὸ καὶ τοὺς ἄλλους. Ὁ ἄντρας πού ζηλεύει φθάνει μέχρι τὸ σημεῖο νὰ μὴ θέλει νὰ βλέπει τὸν ἄλλο. Ἡ γυναίκα πού ζηλεύει δὲν ἡσυχάζει ἕως ὅτου ἐξαφανισθεῖ ὁ ἀντίπαλός της.

Περὶ προσευχῆς

Ἡ μελέτη γλυκαίνει τὸ νοῦ καὶ θερμαίνει τὴν καρδιά. Μὲ τὴν κακομοιριά πληγώνουμε τὸν Χριστό. Ὁ πόνος τοῦ ἄλλου πρέπει νὰ εἶναι δικός μας. Ἡ προσευχὴ εἶναι χαρὰ καὶ εὐχαρίστηση. Ἀρχίζουμε ἀπ' τὴ μελέτη ἑνὸς πατερικοῦ κειμένου ἢ τοῦ Γεροντικοῦ, διότι μὲ τὴ μελέτη θερμαίνεται ἡ ψυχὴ καὶ μεταφέρεται σὲ πνευματικούς κόσμους. Σκοπὸς εἶναι νὰ γλυκάνει ὁ νοῦς τὴν καρδιά καὶ ἔτσι ἡ προσευχὴ νὰ γίνεται καρδιακὴ. Μόνο ἡ καρδιακὴ προσευχὴ εἶναι προσευχὴ, διότι ἔχει πόνον καὶ φέρνει ἀποτελέσματα. Ἡ καρδιά καθαρῶς μὲ ἀναστεναγμό, μὲ φιλότιμο. Νὰ βάλουμε τὴν ψυχὴ στὸ δρόμο τῶν δακρῦων.

Προσευχὴ καὶ γιὰ τοὺς ἄλλους

—Νιώθω μιὰ πνευματικὴ ὀδύνη. Μήπως εἶναι τοῦ διαβόλου;

—Ὅση πνευματικὴ ὀδύνη προσφέρουμε, τόση θεία ἡδονὴ μᾶς ἀντιπροσφέρεται. Ὅταν ὅμως νιώθεις ἄγχος καὶ ἀπελπισία, τότε εἶναι τοῦ διαβόλου. Τὸ κράτημα τῆς ἀναπνοῆς στὴν εὐχὴ εἶναι σὲ εἰδικὲς περιπτώσεις, ἰδίως στὴν πάλη τῶν λογισμῶν. Σ' ἄλλους προξενεῖ βλάβη ὀργανική. Νὰ τὸ ἀποφεύγετε. Ἄλλους πόνους ζητάει ὁ Θεὸς καὶ

ὄχι αὐτούς. Καρδία ἐννοοῦμε ὄχι τῆ σάρκα, ἀλλὰ τὶς ἐνέργειες τῆς καρδίας. Ὑποχρεώνεται ὁ Θεὸς νὰ μᾶς βοηθήσει, ὅταν ἐμεῖς τοῦ ἀναδέτομε τὰ πάντα. Ὁ ἄνθρωπος δίνεται πρῶτα ὅλος στὸν Θεὸ καὶ μετὰ ὁ Θεὸς τὸν καθαρίζει καὶ τὸν δίνει στοὺς ἀνθρώπους. Ὅταν ὁ ἄνθρωπος πιστεύει ὅτι εἶναι ὁ χειρότερος ὄλων, τότε ἕνα «Κύριε, ἐλέησον» πού θὰ πεῖ γιὰ τὸν κόσμο ἀξίζει πολὺ περισσότερο ἀπὸ τὰ χίλια «Κύριε, ἐλέησον» τοῦ ἄλλου. Ἡ προσευχὴ πρέπει νὰ μᾶς γίνει ἀνάγκη. Νὰ μιλοῦμε μὲ τὸν Θεὸ γιὰτὶ δὲν θὰ ἔχομε κάτι γλυκύτερο νὰ κάνουμε. Καλύτερα νὰ μὴ τοῦ ζητᾶμε δόξου ἐκεῖνο ἢ τὸ ἄλλο, ἀγάπη, ταπείνωση κ.λ.π., ἀλλὰ ὅτι Αὐτὸς θέλει, γιὰτὶ ξέρει τὶς ἀνάγκες μας. Ὅταν ἡ ψυχὴ δὲν ἔχει φθάσει σὲ μιὰ πνευματικὴ κατάσταση, καλύτερα νὰ προσεύχεται γενικῶς γιὰ τοὺς συγγενεῖς καὶ τὸν κόσμο. Διότι ἀντὶ νὰ ὠφελοῦμε καμιά φορὰ μᾶς τραβάει ὁ κόσμος. Νὰ προσευχόμαστε σὲ εἰδικὲς περιπτώσεις γι' αὐτοὺς πού ἔχουν ἀνάγκη. Ἐγὼ ἔχω χωρίσει τὴν προσευχή μου σὲ τρία μέρη: Τὸ ἕνα γιὰ τὸν ἑαυτό μου, τὸ ἄλλο γιὰ τοὺς ζῶντες καὶ τὸ τρίτο γιὰ τοὺς νεκρούς. Τὸ καλύτερο μνημόσυνο γιὰ τοὺς κεκοιμημένους εἶναι ἡ πνευματικὴ μας πρόοδος. Νὰ δίνουμε φυσικὰ καὶ τὰ ὀνόματά τους στὴν ἁγία Πρόθεση.

Ὁ μοναχὸς πρέπει μὲ πόνο ψυχῆς νὰ προσεύχεται γιὰ νὰ ἐλεήσει ὁ Θεὸς τὸν κόσμο. Κάποτε εἶχα πάει σ' ἕνα μικρὸ χωριὸ γιὰ νὰ κοινωνήσω. Ὁ ἱερεὺς συνήδιζε νὰ μὲ κοινωνεῖ μέσα στὸ ἱερό. Ὅταν ἔφτασε ἡ ὥρα τῆς θείας Κοινωνίας, σκέφτηκα καὶ εἶπα: Θεέ μου, ἀξίωσε ὄλους τοὺς ἀνθρώπους νὰ τοὺς πάρεις στὸν Παράδεισο καὶ μένα βάλε με σὲ μιὰ ἀκρούλα, τὸν ἁμαρτωλό. Μόνο καὶ μόνο γιὰ νὰ μὴ στενοχωρηθεῖς Ἐσὺ πού θὰ μὲ βλέπεις στὴν κόλαση!

Ἐκείνη τὴ στιγμὴ μοῦ εἶπε ὁ ἱερεὺς δυνατὰ: Ἐβγα ἔξω γρήγορα γιὰ νὰ σὲ κοινωνήσω. Λίγο τὰ ἔχασα μέσα μου καὶ σκέφτηκα ἀμέσως τὴν προσευχὴ πού εἶχα κάνει. Μετὰ ὁ ἱερεὺς ἦρθε καὶ μοῦ ζήτησε συγγνώμη καὶ μοῦ εἶ-

πε ὅτι αἰσθάνθηκε σὰν κάποιος νὰ τοῦ πῆρε τὸ μυαλὸ ἐκείνη τὴν ὥρα. Αὐτὸ ἔγινε γιὰ νὰ μὲ δοκιμάσει ὁ Θεός. Ἐξ αἰτίας μου τοῦ ἀφήρεσε γιὰ λίγο ὁ Θεὸς τὸ μυαλό. Τὸ ἴδιο μπορεῖ νὰ συμβεῖ καὶ στὴ ζωὴ σας. Προσεύχεσθε π.χ. γιὰ κάτι καὶ παίρνει ὁ Θεὸς γιὰ λίγο τὴ χάρη του ἀπὸ τὴ γερόντισσα ἢ ἀπὸ μιὰ ἀδελφὴ καὶ σοῦ μιλάει ἢ σοῦ φέρεται δύσκολα.

Μὲ καλοὺς λογισμοὺς

—Μιὰ μακρόχρονη ψυχικὴ ἀρρώστια ἔχει ἐλπίδα θεραπείας;

—Ναί. Καὶ σὲ μιὰ ἐβδομάδα λαμβάνεις ὑγεία καὶ γίνεσαι περδίκι, κάνοντας ὑπακοὴ καὶ ἀρχίζοντας μὲ ἀγρυπνία. Ὁ νοῦς σου νὰ μὴ σκέπτεται τίποτα ποὺ θὰ τὸν κουράζει. Ὅταν εἴμεθα σωματικὰ στὸν κόσμον ὁ νοῦς μας ἦταν στὸ μοναστήρι. Μὲ τὸν περισπασμὸ ὅμως μένει τὸ σῶμα στὸ μοναστήρι σὰν κούτσουρα καὶ ὁ νοῦς πηγαίνει στὸν κόσμον. Νὰ μὴ κατακρίνουμε, ἰατὴ ἢ ἀδελφὴ μπορεῖ νὰ ἔχει μεγάλη μετάνοια στὸ καλὴ της κι ἐμεῖς νὰ ἀμαρτάνουμε. Νὰ συγχωρῶ τὴν ἀδελφὴ καὶ ὅταν τὴν βλέπω νὰ πέφτει συνεχῶς. Καὶ ὁ Κύριος εἶπε στὸν Πέτρο ἐβδομηκοντάκις ἑπτὰ φορές νὰ συγχωρεῖ τὸν πλησίον. Ὅταν βλέπουμε τὰ σφάλματα τῶν ἄλλων καὶ τὰ κρίνουμε εἶναι διότι ἡ ὄρασή μας ἢ ψυχικὴ δὲν ἔχει καθαρίσει καλὰ καὶ βλέπουμε τοὺς ἀνθρώπους σὰν δέντρα. Παραβολὴ τοῦ τυφλοῦ!

Νὰ φτιάξουμε ἓνα ἐργοστάσιο καλῶν λογισμῶν. Ἄν ἓνα ἐργοστάσιο βγάξει σφαῖρες καὶ τοῦ ρίξεις μέσα σίδηρο θὰ βγάλει σφαῖρες. Ἄν φτιάχνει δυσκοπότηρα καὶ τοῦ ρίξεις χρυσό, θὰ βγάλει χρυσὰ δυσκοπότηρα. Ἄν τοῦ ρίξεις σίδηρο, θὰ βγάλει σιδερένια. Ὅ,τι λογισμὸ ρίχνουμε στὸ νοῦ αὐτὸ καὶ παίρνουμε. Ἐξ αἰτίας μας ὁ πειρασμὸς πειράζει τὴν ἀδελφὴ. Ὅταν προσευχόμεθα νὰ μᾶς δώσει ἀγάπη τότε ἐξ αἰτίας μας μπορεῖ νὰ ἀρρωστήσει μιὰ ἀδελφὴ, γιὰ νὰ μᾶς δώσει ὁ Θεὸς τὴν ἀγάπη δι' αὐτοῦ τοῦ τρόπου, ὅταν θὰ ζητάει βοήθεια ἢ ἀσθενής. Μπορεῖ νὰ σοῦ ζητάει φέρε

μου τσάι, φέρε μου εκείνο ἢ τὸ ἄλλο, γιὰ νὰ δεῖ ὁ Θεὸς τὴν ἀγάπη μας καὶ τὴν ὑπομονή μας. Ἀκόμα καὶ ἀπὸ τοὺς προσεστῶτες ἀφαιρεῖ λίγο τὴ χάρη Του ὁ Θεὸς ὥστε νὰ μᾶς μιλήσουν ἀπότομα. Γιὰ νὰ δώσουμε ἐξετάσεις στὴν ἀρετὴ μας, νὰ δεῖ ἂν θὰ κατακρίνουμε ἢ ὄχι, ἀφοῦ τοῦ ζητᾶμε νὰ μᾶς δώσει τὸ ἀκατάκριτο. Ἔτσι στέλνει ὁ Θεὸς τὶς ἀρετές. Ὅχι πόσα κιλὰ θέλεις ἀγάπη, πάρε. Πόση ταπεινὴ πάρε. Δὲ μᾶς τὶς φέρει σὲ χαρτοσακούλες τὶς ἀρετές, ἀλλὰ δίνοντάς μας τὶς ἀνάλογες εὐκαιρίες. Ἄν δὲν τὶς ἐκμεταλλευτοῦμε καὶ κατακρίνουμε τὸν πλησίον, ἔχουμε κατακριθεῖ ἑμεῖς δύο φορές. Καὶ διότι κατακρίναμε καὶ διότι δὲ μετανοήσαμε δι' αὐτό. Ὁ πεσῶν ἔχει ἤδη μετανοήσει, δηλ. ἔχει ὠφελῆθεῖ διπλά, μὲ τὴ μετάνοιά του καὶ τὴν κατάκρισή μας.

Ἐὰν βάλουμε ἓνα παιδάκι μέσα σ' ἓνα ζαχαροπλαστεῖο πὺ γύρω γύρω εἶναι γκρεμὸς καὶ ἀνοίξουμε ὅλες τὶς πόρτες, δὲν ὑπάρχει κίνδυνος νὰ σκοτωθεῖ, γιὰτὶ θὰ ἀπορροφηθεῖ ἀπὸ τὰ γλυκίσματα. Ὅταν ἡ προσευχὴ αὐτενεργεῖ δὲν ὑπάρχει καλύτερα γλυκύτης. Τότε ξεχνάει ὁ ἄνθρωπος καὶ νὰ φάει καὶ νὰ κοιμηθεῖ καὶ μόνο ἀπολαμβάνει, ἕως ὅτου τὸν σταματήσει ὁ γέροντάς του γιὰ νὰ τὸν δοκιμάσει ἂν θὰ ταπεινωθεῖ. Μιὰ μοναχὴ σ' ἓνα μοναστήρι εἶχε φθάσει σ' αὐτὰ τὰ μέτρα. Πολλὴ καὶ σκληρὴ ἐργασία ὅλη τὴν ἡμέρα καὶ τὸ βράδυ ἔλεγε τὴν εὐχὴ. Ὅταν ἡ γερόντισσα τὴν σταμάτησε εἶπε: κάπου θὰ ἔσφαλα. Εἶχε μετάνοια χωρὶς νὰ εἶχε σφάλει. Ἡ ἄσκηση πρέπει νὰ γίνεται τόσο, ὅσο νὰ διατηροῦμε τὴν ὑγεία μας γιὰ νὰ κάνουμε τὰ καθήκοντά μας. Οἱ ὑπερβολὲς φθείρουν τὸ σῶμα καὶ κάνουν τὸν ἄνθρωπο ἄχρηστο καὶ γιὰ τὰ πιὸ ἀναγκαῖα. Ἡ γερόντισσα νὰ ξέρει πόσες μετάνοιες κάνουμε περίπου. Ἀνωτέρα τῆς νηστείας εἶναι ἡ ἀγρυπνία, διότι καθαρίζει τὸ νοῦ, τὸν λεπτύνει, γλυκαίνει τὴν καρδιά, ἐνῶ μὲ τὸν ὕπνο παχύνεται ὁ νοῦς μας. Νὰ ἔχεις ἐμπιστοσύνη στὸν Θεὸ καὶ στοὺς προσεστῶτες. Νὰ κάνεις ὑπακοὴ ὅταν σοῦ λένε κάνε τοῦτο ἢ ἐκεῖνο καὶ θὰ ξεκουραστεῖς. Τόσο καιρὸ πὺ καλλιέργησες

τὴν ἐμπιστοσύνη στὸν ἑαυτὸ σου τὶ κέρδισες; Ἡ αὐτοπεποίθησις εἶναι μέγα ἐμπόδιο στὴ θεία χάρις. Μὴ πιστεύεις ποτὲ στὸ λογισμό σου. Ἀπλὰ νὰ σκέφτεσαι καὶ ὁ Θεὸς γι' αὐτὴ σου τὴν ταπείνωση θὰ σὲ πλησιάσει καὶ θὰ ζήσεις τὴν χαρὰ καὶ τὴν ἀνάπαυσή Του. Ἡ πνευματικὴ πρόοδος ἀπὸ μᾶς ἐξαρτᾶται. Οὔτε ὁ Μέγας Ἀντώπιος οὔτε ὁ Μέγας Βαρσανούφιος μποροῦν νὰ μᾶς σώσουν ἂν ἐμεῖς δὲν τοποθετηθοῦμε σωστά. Ὑποχρεώνεται ὁ Θεὸς νὰ μᾶς βοηθήσει, ὅταν ἐμεῖς τοῦ ἀναθέτουμε τὰ πάντα. Ὅποιος ἔχει καλοὺς λογισμοὺς ἔχει ὑγεία πνευματικὴ. Στὴν κατοχὴ τὰ μικρὰ παιδάκια, τὰ χωριατόπουλα, ἔπαιρναν ἓνα κομμάτι μπομπότα στὸ χέρι καὶ τὸ ἔτρωγαν μαζὶ μὲ τὴ μίξα τους ἀντὶ γὰρ μαρμελάδα. Καὶ τὰ ἔβλεπες νὰ ἔχουν κατακόκκινα μάγουλα, γιατί ὅ,τι ἔτρωγαν γινόταν αἷμα. Ἐνῶ τὰ πλουσιόπαιδα ἔτρωγαν βούτυρο καὶ μαρμελάδες κι ὅμως ἦταν κιτρινιάρικα καὶ ἄρρωστα. Ἔτσι καὶ στὰ πνευματικά. Ἐὰν ἔχουμε ἀπλοὺς λογισμοὺς καὶ ξαγνισμένους, χωρὶς πονηριά, τότε θὰ ἔχουμε ψυχικὴ ὑγεία. Ἡ πραγματικὴ μετάνοια εἶναι ἡ φυσιολογικὴ ταπείνωση, ὅποτε δὲν χρειάζεται ἐπίκτητος ταπείνωση. Ἔτσι καὶ ὁ νοῦς. Ὅπου γλυκαίνεται, ἐκεῖ μένει. Γι' αὐτὸ νὰ τοῦ προσφέρουμε συνέχεια πνευματικὴ ἐργασία.

Ὁ ἄγγελος στενοχωρεῖται

— Ὅφείλει ὁ ἄγγελος νὰ ἀπομακρύνεται ἀπὸ μᾶς ὅταν ἀμαρτάνουμε;

— Εὐλογημένη ψυχὴ, ἂν ὁ ἄγγελος ἔφευγε τόσο εὐκολα, ὁ κόσμος θὰ εἶχε χαθεῖ. Παραμένει, μόνο πὺ στενοχωρεῖται καὶ γυρίζει μὲ ἄδεια χέρια στὸν Θεό.

Ὑπάρχουν ντόπιοι ἄγγελοι

— Ἐναν ἄγγελο ἔχει τὸ μοναστήρι ἢ πολλούς;

— Γιατί, δὲν ἔχει καὶ ἐπίγειους ἀγγέλους; Ὑπάρχουν καὶ ντόπιοι ἄγγελοι.

— Ὑπάρχουν σήμερα ἅγιοι πὺ νὰ ἔχουν δεῖ τὴν Πα-

ναγία;

Γύρισε ὁ Γέροντας, κοίταξε τὴν ἀδελφή, χαμογέλασε καὶ εἶπε:

—Γιατί, εἶναι δύσκολο.

Τί νὰ κάνει ὁ Θεός;

Ὁ ἄνθρωπος ποὺ δὲν ἔχει σχέση μετὰ τὴν θριαμβεύουσα Ἐκκλησία εἶναι σὰν τὰ παιδιά τοῦ βρεφοκομείου ποὺ δὲν ἔχουν γνωρίσει τοὺς γονεῖς τους. Νὰ μὴ φέρνουμε σὲ δυσκολὴ θέσῃ τὸν Θεό. Αὐτὸς εἶναι ὅλος ἀγάπη, δὲν θέλει νὰ μᾶς βλέπει δυστυχημένους. Τί νὰ κάνει ὁ Θεός; Νὰ μᾶς δώσει πλούσια τὴ χάρη, ὑπερηφανευόμαστε. Νὰ μὴ μᾶς τὴ δώσει, εἴμαστε δυστυχημένοι καὶ ἀπειπιζόμενα.

Στὴ Βασιλεία τῶν οὐρανῶν

—Ὁ Θεὸς ποὺ εἶναι ὅλος ἀγάπη πῶς ἀντέχει τόση δυστυχία στὸν κόσμος;

—Τόσοι ἄνθρωποι πονοῦν σφάζοντας ὁ ἓνας τὸν ἄλλον καθημερινῶς. Πῶς τὸ ἀντέχει αὐτὸ ὁ Θεός, ἔ; Μόνο γιὰ τὴν αἰώνια ἀνταπόδοση στὴν Βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

Ἀπαθείς στὰ προβλήματα τῶν συγγενῶν μας

—Πῶς εἶναι δυνατό νὰ μὴ μετέχουμε στὰ προβλήματα τῶν συγγενῶν μας ποὺ μᾶς λένε ὅταν ἔρχονται ἐδῶ;

—Ἄν δὲν συζητοῦν γιὰ δογματικὰ θέματα θὰ σιωπᾶς. Θὰ τοὺς ἀκοῦς, χωρὶς νὰ δίδεις σημασία σὲ ὅ,τι λέγουν. Θὰ λές ναί, καὶ θὰ τραβᾶς κομποσχοίνι. Ἔτσι καὶ προσευχὴ γίνεται. Διότι σοῦ λέγουν καὶ ἐσύ δὲν βλάπτεισαι.

Εἶπε ὁ γέροντας

Σὲ ἓνα σταυροδρόμι ποὺ τὰ τόξα σχημάτιζαν σταυρὸ εἶπε ὁ Γέροντας: Νὰ ποὺ ὑπάρχει καὶ σταυρὸς στὸ δρόμο.

Πολλοὶ ἀπὸ εὐλάβεια φοβοῦνται νὰ περάσουν ἀπὸ τέτοια σημεῖα γιὰ νὰ μὴ πατήσουν τὸ σταυρό. Κι ὅμως τί εὐλογία εἶναι νὰ περνᾷ κανεὶς σχίζοντας τὸ σταυρὸ πού εἶναι ἡ σωτηρία;

Βλέποντας ἓνα ἀγώνισμα ποδηλασίας εἶπε ὁ Γέροντας: Πρέπει κι ἐμεῖς νὰ ἀγωνιζόμεθα. Αὐτοὶ τὸ κάνουν μὲ τὴν καρδιά τους, δὲν γυρίζουν ποτὲ πίσω. Ὁ τελευταῖος βλέπει τὸν πρῶτο. Κι ὅλος αὐτὸς ὁ κόπος γιὰ νὰ πάρουν ἓνα ἄδειο κύπελο.

Καὶ μία εὐχή

Στὸ τέλος οἱ μοναχὲς πῆραν τὴν εὐχή του καὶ τοὺς εἶπε:

—Νὰ σᾶς δώσω μιὰ κατάρρα.

—Δῶσε μας, τοῦ εἶπαν.

—Νὰ σᾶς κάψει ὁ Θεὸς μὲ τὴν ἀγάπη Του!

—'Αμήν! 'Αμήν! 'Αμήν!...

***

Δὲν μοῦ ταιριάζει ὅμως, νὰ συνεχίσω τοῦτο τὸ βιβλίο, γιὰ νὰ δυσареστήσω τὸν Γέροντα καὶ νὰ μὲ θεωρήσει «ἀχάριστο». Σιωπῶ στὸ σημεῖο αὐτὸ καὶ παρακαλῶ τὸν φίλο ἀναγνώστη νὰ μοῦ συγχωρέσει ὅλες τὶς ἀδυναμίες πού παρουσιάζει τοῦτο τὸ κείμενο. Ἐλπίζω ὅτι νὰ τὸν ἀποζημιώσῃ ἡ εὐωδία τῶν ἀθωνικῶν ἀνδρέων πού τοῦ προσφέρει.

Τὸ ἡμερολόγιό μου ἔχει καὶ μερικὲς ἄλλες σελίδες. Διάλεξα ὅμως γιὰ τὸ παρὸν βιβλίο, ὅ,τι ἔχει γενικότερο ἐνδιαφέρον καὶ μπορεῖ νὰ ὠφελήσῃ, μιμούμενος τὸν λόγο τοῦ Γέροντα: «Σκοπός μου ἦταν νὰ συγκεντρώσω τὸν πνευματικὸ πλοῦτο, γιὰ νὰ τραφεῖ καμιά ψυχὴ».

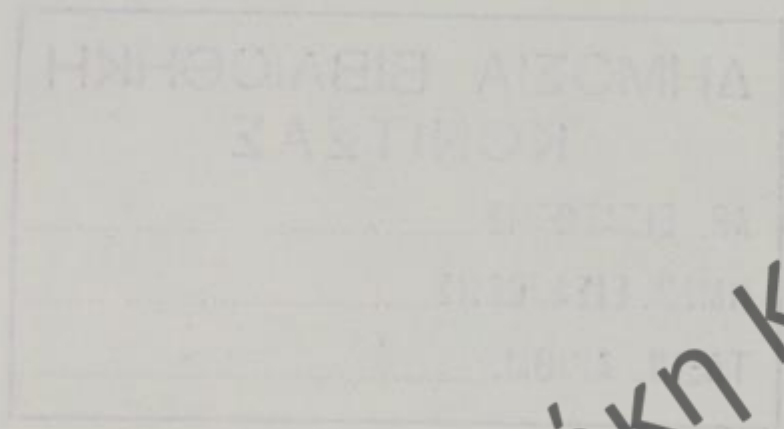

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελ.
ΠΡΟΛΟΓΟΣ	3
Α΄. Η ΓΝΩΡΙΜΙΑ ΜΟΥ ΜΕ ΤΟΝ ΓΕΡΟΝΤΑ	5
Β΄. ΔΙΔΑΧΕΣ ΤΟΥ ΓΕΡΟΝΤΑ	15
α) 'Από έπιστολές του	15
β) 'Από συνομιλίες του	25
Γ΄. ΣΤΟ ΥΠΑΙΘΡΙΟ ΑΡΧΟΝΤΑΡΙΚΙ ΤΗΣ «ΠΑΝΑ- ΓΟΥΔΑΣ»	61
Δ΄. ΔΙΗΓΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ	87
Ε΄. ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΕΣ ΑΚΤΙΝΕΣ	93
ΣΤ΄. ΠΡΟΣ ΜΟΝΑΧΕΣ	98
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	110

ημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόρινθος

Επιμέλεια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσα

28903

KON